

Vilyam Şekspir

OTELLO

İngilis dilindən tərcümə edəni:

Sabir Mustafa

İŞTİRAK EDƏNLƏR:

Venesiya hersoqu

Brabansio- senator

Başqa senatorlar

Qrasiano - Brabansionun qardaşı.

Lodaviko- Brabansionun qohumu

Otello- Venesiyada xidmət edən mavr,
adlı-sanlı sərkərdə

Kassio - Otellonun yavəri (müavini)

Y a q o - Otellonun mülazimi (məsləhətçisi)

R o d r i q o - Venesiyalı sadələvh zadəgan,

Montano- Kiprin Otellodan əvvəlki valisi

Təlxək

Dezdemonə- Brabansionun qızı,

Otellonun arvadı.

E m i l i y a - Yaqonun arvadı

B i a n k a - Kassionun məşuqəsi

Dənizçilər, qasidlər, carçılar, məmurlar,
zadəganlar, çalğıçılar xidmətçilər və
keşikçilər.

Birinci pərdə Venesiyada, qalanları isə

Kiprdə vəqə olur.

BİRİNCİ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

Venesiyada bir küçə.

Rodriqo.

Of, Yaqo, danışma, yalan sözdür bu.
Bir şey ürəyimi sıxır, doğrusu:
Xəzinəmin açarı əlində ikən
Bu işdən bir xəbər vermədin nədən?!

Yaqo.

Əgər giribsə də yuxuma bu iş,
Qoy məni bürüsün fəlakət, təşviş.

Rodriqo. Deyirdin ki, ona nifrətin vardır.

Yaqo.

Sözündən dönənlər yarımçıqlardır.
Alışır, odlanır, qovrulur sinəm,
Nifrətə layiqəm, nifrət etməsəm.

Hörmətli, izzətli üç ali nəfər
Söz verdilər: mənə yavər seçsinlər.
And olsun vicdana, hər yerdə hərdəm.
Mən öz qiymətimi yaxşı bilirəm.
Ah... Fəqət o məğrur, o çirkin ərəb
Gətirdi ortaya başqa bir səbəb.
Təklifi, təkidi tamam rədd etdi,
Zəhmətim, əməyim havayı getdi.
Dedi ki, seçmişəm öz yavərimi,
İndi görməkdədir o, işlərimi.
Gör seçdiyi kimdir?
Böyük hesabdar,
Maykl Kassio də, nə demək olar!
Şeytantək çox sevir şux qadınları,
Boş nəzəriyyədir dövləti, varı.
Döyüş haqqında da, nə gizlədim mən,
Artıq dərk etməyir qızıdan, gəlindən.
Nə təcrübəsi var, nə də tədbiri,
Gör, hara seçildi sarsağın biri.
Ancaq mən döyüşdə yaşa dolmuşam,
Rodosda, Kiprdə azmı olmuşam?!
Düşmənlər əlimdən batıbdır yasa,
Yanmaram hesaba düzgün baxılsa.
O özü yaxşıca görübdür bunu,
Öyrənib Yaqonun kim olduğunu.
Gəlib, yavər olur indi bir uşaq,
Mən isə mütlazim, sen işə bir bax.

Rodriqo.

Allaha and olsun, atıb bu adı,
Olardım mən onun yalnız cəlladı.

Yaqo.

Nə üçün bu dərdin yoxdur dərmanı?
Bu mənəşəb bəlası tutub hər yanı.
Çatır ada, sana bu gün hər axmaq,
Bir adamın varsa, adamsan ancaq.
Hərbdə yüksəliş başqaydı əzəl,

Xidmət etməmək də gözəldi, gözəl.
Rütbə alınardı şücaət ilə,
Daha verilməzdi məsləhət ilə.
İndi özün düşün, bir əlac varmı?
O qara ərəbi sevmək olarmı?

R o d r i q o. Xidmət etməzdim ona bir daha.
Ya q o.

Bir az, səbirli ol, inan sabaha.
Qədimdən belədir: tələsiyənlər
Xeyirdən daha çox qazanar zərər.
Bir də ki, hamıdan ağa olmayır,
Hər nökrər ağaya sadıq qalmayır.
Sonra biləcəksən: vardır çoxları
-Atır insanlığı, adı, vüqarı,
Qul olur, işləyir zillət çəkərək,
Qazancın nə olur? Bir qarın yemək.
Qocalan kimi də işdən atılır,
Yazıq nə almır, nə de satılır.
Bəzisi də var ki, girir min dona,
Etibar edirlər hər yerdə ona.
Dolanır mülayim, gəzir səmimi
Arzuya, niyyətə çatana kimi.
İşləyir, çalışır, yaxşı ad alır,
Ağanın gözündə qalxır, ucalır.
Bir sözlə, möhkəmcə tutur özünü.
Mən belə adamam, deyim düzünü.
İnan adın kimi buna, Rodriqo,
Qoy mən ərəb olum, olmayım Ya q o.
Mən özümə xidmət edirəm, inan,
Göylər hakimimdir mənim hər zaman.
Qəlbimdə gizlənən niyyətim vardır,
O mənə güc verən bir ilk bahardır.
Nə məhəbbət üçün, nə də iş üçün
Onun qulluğunda durmaram bir gün.
Məqsədim aydındır, budur məsələ,
Sən əsl Ya q o n u görmürsən hələ.

R o d r i q o.

Əgər dəvədodacaq bar dərsə qızdan,
Səadət gölündə üzəcək, inan.

Y a q o.

Qocanı çağırıb tezcənə oyat,
Şirin yuxusuna kəskin zəhər qat.
Sən elə çağır ki, hamı eşitsin,
Boğsun dostlarını qəzəb, hiddət, kin.
Çirkinin gözəlsə orda sabahı,
Yeminə milçək sal, qaçsın iştahı.
İyrənc, qotur sözlər qisməti olsun,
Sevinci dağılsın, kefi pozulsun.

R o d r i q o.

Qocanın evidir, görürsən, budur.
Ucadan çağırın, necə doğrudur?

Y a q o.

Çağır iniltiylə, acı fəryadla,
Qulağı, ürəyi dağılayıb odla.
Sən elə çağır ki, dəhşətli, çılgın,
Elə bil, şəhəri бүrүyüb yangın.

R o d r i q o. Ey, ey, Brabansio, Brabansio u...

Y a q o.

Ehey, Brabansio, oğru var,
oğru.
Oyanın, ayılın, baxın, hanı qız,
Malınız, pulunuz, qızıllarmız...

Brabansio yuxarıda pəncərədən
görünür.

Brabansio. Nə olub, nə olub, bu hay-küy
nədir?

R o d r i q o. Senyor, ailəniz - hamı evdədir?

Y a q o. Bağlıdır mı bütün qapılarınız?

Brabansio. Nədir məqsədiniz? Tez deyın
yalnız.

Y a q o .

Geyinin xaladı, hörmətli ata,
Sizi talayıblar siz yata-yata.
Qəlbinin parası gedib əlindən,
İndicə, indicə, necə deyim mən,
Bir qoca qara qoç alıb iyini,
Aparıb, gizlədib ağ əmliyini.
Tələsin, tələsin, elə bu saat
Hay salın, yuxudan dursun camaat.
Gedin qızınıza eyləyin kömək,
Yoxsa şeytan sizi baba edəcək.

Brabansio .

Bu nədir, deyəsən, dəli olubsuz?
Kimsiniz, nəçisiz bura dolubsuz?

R o d r i q o . Səsimdən bilmədiz? Mənəm, oyam,
o..

Brabansio . Sözləyin kimsiniz?

R o d r i q o . Adım Rodriqo.

Brabansio .

Ah... Yaramaz, sənsən, rədd ol,
görünmə,
Gəlib bu yerlərdə bir də sürünmə.
Sənə demədimmi boynunu az bur?!
Sənə veriləsi məndə qız yoxdur.
Başiboş, qarnıtox, yoxmuş səndə ar,
İçibsən, keflisən, bir utan, qızar.
Yelbeyin, unutdun inadlığımı,
Gəlib yenə pozdun rahatlığımı.

R o d r i q o . Ah,
senyor!

Brabansio .

Düşün ha vəziyyətimi,
İşimi, gücümü, xasiyyətimi.
Sənə ağır olar bu haqq, bu hesab.

R o d r i q o . Dayanın, dinləyin, hörmətli
cənab.

Brabansio.

Oğurluq, quldurluq deyirsiniz, hanı?
Səhra zənn edirsiniz yoxsa buranı?
Bura Venesiyadır, görsün gözüünüz,
Yalandır, böhtandır hər bir

sözünüz.

Rodriqo.

Əziz Brabansio, inanm buna -
Bizim qəlbinizin saf

olduğuna.

Yaqo.

Siz elə tərəssiniz, işdir, desək biz:
Haqqa dua edin, etməyəcəksiz.
Biz gəldik ki, sizə xidmət eyləyək,
Dələduz sayıldığ amma, neyləyək.
(*Həyasızcasına*)
Ayğır qızınızı qucacaq sizin,
Tez olun, tez onu axtarın, gəzin.
İndidən, indidən tədbir görün siz,
Yoxsa kişnəyəcək nəvələriniz.
Ruhunuz əbədi alçalacaqdır,
Nəsliniz daima at olacaqdır.

Brabansio. Nə namus, nə qeyrət yoxmuş ki
səndə.

Yaqo.

Bunu görənlərin biriyəm mən də.
Mavr qızınızla, ah, deyim necə,
Qızışıb heyvanlıq edir bu gecə.

Brabansio. Sus daha, sus dedim, əclaf,
əxlaqsız.

Yaqo. Siz senatorsunuz.

Brabansio.

Rodriqo, yalnız

Bu işə sən cavab verməlisən, bil.

Rodriqo.

Həqiqət heç zaman çəkinən deyil.

Lakin istəyirəm bunu biləm mən:
Sizin arzunuzmu bu işlər, görən?
Gözəllər gözəli o şux qızınız
-Yeganə varınız, arzularınız
Gecənin yarısı eyləyib cürət,
Yanında bir nökrər - qaçıbdır xəlvət.
Atıbdır özünü, nə deyək buna,
O kobud ərəbin çirkin qoynuna.
Bəlkə də, nə deyim, sizindir qərar,
Onda bağışlayın, bizik günahkar.
Əgər olmayıbsa bir xəbəriniz,
Onda yersiz sayın töhmətləri siz.
İnanın, bir yalan yoxdur sözümdə,
Hər vaxt böyüksünüz mənim gözümdə.
Qızınız, yenə də deyirəm sizə,
Əgər baxmayıbsa sözlərinizə,
Sizin arzunuz qarşı çıxaraq
Əslini, nəslini tapdalayıb, bax.
Ağlı, gözəlliyi alçaldıb... Aman!
Səfil bir ərəbə eylədi qurban.
Durmayın, axtarın, yandırın, yaxın,
Yataq otağına, hər yana baxın.
Əgər sözlərimdə varsa bir yalan,
Qanun qarşısında hazıram hər an.

Br ab an s io.

Tez olun, car çəkin, hamı oyansın,
Mənə şam gətirin, məşəllər yansın.
Ürəyim partlayır, darıxıram, ah,
Yuxum doğru çıxır, nəymiş bu günah?

Gedir.

Ya qo.

Artıq getməliyəm, hələlik, sağ ol,
Həmişə düşün ki, budur doğru yol.
Əsgərəm, hüququm, ixtiyarım az,
Ona şahid durmaq mənə
yaramaz.

Taqsırı azaldar şərait özü,
Ona ağır cəza verməzlər, düzü.
İndi lazımlıdır Otello yaman,
Kiprdə vuruş var, dizə çıxır qan.
Döyüşdə onuntək ağıllı, rəhbər
İkinci bir nəfər yoxdur deyirlər.
Mən ona düşmənəm, söylədim
bayaq,
Vəziyyət dostuyam onunla
ancaq.
Orda onunlayam, yaxşı düşün
bir,
Qocanı götürüb oraya gətir.

Brabansio gecə paltarında, nöqərlər əllərində
məşəl evdən çıxırlar.

Brabansio.

Xəyanət, cinayət, biabırçılıq,
Dözülməz müsibət: qız yoxdur artıq.
İtdi, ləkələndi ata zəhmətim,
Düşdü ayaqlara adım, hörmətim.
Acı, zəhər oldu ömrümün sonu.
Rodriqo, de, harda görübsən onu?
Onunla - ərəblə bir yerdəydilər?
Kim baba olacaq, nədir bu xəbər?
Sən necə bildin ki, o həmin qızıdır?
Mənmi aldanmışam, əqlə sığmazdır?!
O sənə nə dedi, de, bilsin hamı.
Get, get, tez ol, oyat qohumlarımı.
Rodriqo, nə olub, ah, bir danış sen,
Onlar evləndilər, necə bilirsən?

Rodriqo. Bəli, həqiqətən, elədir ki,
var.

Brabansio.

Ya rəbb, ulu göylər, nəydi bu qərar?
Atayam, yanıram, bir də, bir də, ax,
Qız olan bəndəyə necə inanaq?..

Qanım ürəyimə xəyanət etmiş,
Yox, yox, bu düz deyil, o necə getmiş?!
Qızlığı, gəncliyi təhqir eyləyən
Bir cadu dolanır burda, deyəsən.
Rodriqo, de görüm, bu iş asanmı?
Buna bənzər bir şey oxuyubsanmı?

R o d r i q o. Bəli, oxumuşam lap köhnələrdən.
Brabansio.

Çağır qardaşımı, dayanma, tərپən.
Əzəldən işimi mən özüm əydim,
Gərək, gərək onu sənə verəydim.
Söylə, bilirsənmi, Rodriqo, barı,
Gedib harda tapa billik onları?

Rodriqo.

Taparam, getsəniz mənimlə əgər,
Həm də götürsəniz silahlı əsgər.

Brabansio.

Yalvarıram, gedək, səfər uzaqdır,
Getdikcə qüvvəmiz çoxalacaqdır.
Götürək silah da, çoxlu əsgər də,
Çağıraq, toplansın keşikçilər də.
Tez gedək, Rodriqo, çəkək bir
əncam,
Hörmətinə qarşı borclu qalmaram.

Gedirlər.

İKİNCİ SƏHNƏ

Yenə Venesiya, başqa bir küçə.
Otello, Yaqo və nöqərlər əllərində məşəl
daxil olurlar.

Yaqo.

Davada gözlərim qanla dolsa da,
Çoxları zərbəmə hədəf olsa da,
Bir an unutmadım vicdanımı mən,
Bir qətl, bir cəza etmədim qəsdən.

Ədalət qoluma verdi güc-qüvvət.
Səkkiz- doqquz dəfə düşsə də
fərsət,
Xəncərin ağzını eyləmədim qan,
Keçirmədim onun qabırğasından,
Böyrü, bağırsağı rahatlına bir.

() t e 11 o. Olmuş olacaqdən daha gözəldir.
Ya q o.

Yox, canım, dayanıb səbir etmək olar,
Əclaf, çirkin sözlər dedi o ki var.
Sizdəki şöhrətə kəc baxdı gözü,
Az qalmışdı onu öldürəm, düzü...
Yaxşı, deyin görüm, bəxtiniz yarmı?
Sizi hifz edəcək bir qüvvə varmı?
Axı, qayınatınız çox inadkardır,
Hersoqa bərabər hörməti vardır.
Sözü sayılandır, mənəbi yüksək,
Qanun o deyəni təsdiq edəcək.
Sizi qəm təstində qovuracaqdır,
Bəxtini kül edib sovuracaqdır.

Otello.

Qoy nə edir etsin, fəqət qulaq as,
Həqiqət heç zaman pərdədə qalmaz.
Gördüyüm dəyərli, böyük xidmətlər
Onun sözlərini eyləyər hədəf.
Bir də, lazım gəlsə, hər bir şeyi mən
Senata söyləyəm heç çəkinmədən.
Deyərəm: işimlə gülür səhərim,
Bu xoşbəxt taleyə çatır dəyərim.
Sevirəm, duyuram Dezdemonanı,
Bizi ayıracaq bir qüvvə hanı?
Keçdim onun üçün azadlığım dan,
Çərçivə içində yaşadım hər an.
Yoxsa dövlət üçün, şan-şöhrət üçün,
İnan, bu yerlərdə qalmazdım bir gün.
Bir bax, işıq gəlir, görəsən nədir?

Ya q o.

Qızın atasıdır, dəhşətə bax bir!

Kin töküb üstünə qışın qarını,
Toplayıb başına adamlarını.
O sizi axtarır, evə keçin siz,
Lap yaxşı olar ki, görünməyəsiz.

Otello.

Yox, yox, mən heç yana getməməliyəm.
Onlardı, çox yaxşı, gəlsinlər, nə qəm.

Xidmətim, şöhrətim, təmiz vicdanım
Məni qoruyacaq, gəlir gümanım.
Gələn onlardımı?

Y a q o.

Hər şey olub sirr,
Yanusa and olsun, onlar deyildir.

Kassio və bir neçə zabıt əllərində məşəl daxil
olurlar.

Otello.

Yavərim, zabitlər, xoş gördük, dostlar.
Gecəniz uğurlu, söyləyin, nə var?

K a s s i o.

Hersoq əmr verib: axtaraq sizi,
Təcili istəyir gəlməyinizi.

O t e l l o. Belə tez-tələsik, xeyirmi, görən?

K a s s i o.

Nəsə Kiprdəndir, zənn edirəm mən.
Gəmilər nə durur, nə də dincəlir,
Bərbəbir, dalbadal elçilər gəlir.
Bütün senatorlar toplaşıbdılar,
Sizi çağırmağa verdilər qərar.
Evdə olmadınız, getdilər bir də,
Tapa bilmədilər sizi heç yerdə.
Senat əmr elədi gəzək hər yeri,
Sizi tapmayınca dönməyək geri.

Otello.

Axır ki, tapdınız. Yaxşı, nə edək?
Hara istəyirsiniz, buyurun, gedək.
Ancaq tələsməyin, bir evə dəyim,

Bir kəlmə sözüml var, onu söyləyim.

Gedir.

K a s s i o. Nədir bu yerlərdə saxlayan onu.

Y a q o.

Yağlı bir tikədir bağlayan onu.
Qanuni olarsa əgər bu şikar,
Bütün ömrü boyu olar bəxtiyar.

K a s s i o.

Heç nə anlamadım.

Y a q o.

O evləniədir.

K a s s i o. Kiminlə?

Y a q o.

Kiminlə? Taleyə bax bir,
Bir qız ki...
(*Otello qayıdır*).
Kapitan, gedəcəksiniz?

O t e l l o. Sizinlə bir yerdə gərək gedək biz.

K a s s i o. Başqa bir dəstə də
axtarır sizi.

Y a q o.

Brabansiodur, general, düzü.
Ehtiyatlı olun, niyyəti pisdır,
Döyüşə, vuruşə yaman hərisdir.

Brabansio, Rodriqo və məmurlar
əllərində məşəl və silah tutmuş halda
daxil olurlar.

Otello. Dayanın!

R o d r i q o. O mavrdır.

Brabansio. Tutun oğrunu!

(*Hər iki tərəf qılınclarını siyirirlər*).

Y a q o. Rodriqo, sənləyəm, unutma bunu.

Otello.

Çox da tələsməyin, səbir edin bir az,
Hər zaman vuruşmaq faydalı olmaz.
Parlaq qılıncları saxlayın, yoxsa
Şəhlənər, paslanar, batariq yasa.
Sənyor, bir düşünün, yaşınızla siz
Silahdan daha çox əmr edərsiniz.

Brabansio.

Oğruların pisi, ən vicdansızı,
Söylə, gizlətmisən harada qızı?
Səni lənətə gəl, qurd kimi inlə,
Məhv etdin balamı sehlərlərinlə.
Bu cür olmasaydı, inanmıram mən:
Heç vaxt ər haqqında fikirləşməyən
Mənim qəşəng qızım - o zərif çiçək
Gözəl cavanları rədd edlənərək,
Əslini, nəslini tapdayıb belə,
Atıb var - dövləti, düşməzdi çölə.
Güldürməzdi mənə yaxını, yadı,
Cadu zənciriylə bağlanmasaydı.
Uymazdı sən kifrən alçaq oynuna.
Atılmazdı qorxunc, hisli qoynuna.
Ağlı zəiflədən əfsununla sən
Gəncliyi, saflığı təhqir etmisən.
Yalan deyirəmsə birə kəlməni,
Dünya mühakimə edlən sən.
Ölkədə cadu var, yoxdur buna şəkk,
Senatda bu işə baxılsın gərək.
Qanun belə işi etmiş qadağan,
Odur ki, deyirəm qanun adından:
Tutun, tutun onu, təslim olmasa,
Yumşaldın, qan qussun hey kasa-kasa.

Otello.

Dayanın, cənablar, dayanın bir az,
Kişilər hər yerdə qılıncları oynatmaz.
Qoy hamı bilsin ki, döyüş zamanı
Mən yaxşı seçirəm dostu, düşmanı.

Düzdür, günahkaram, bunun üçün siz
Hara getməyimi istəyirsiniz?

Brabansio.

Hara getməyini? Dustaqxanaya,
Boylan həsrət-həsrət Günəşə, Aya.
Qanun qarşısında çağrılanadək
Öyrən öz yerini zillət çəkərək.

Otello.

Əgər qulaq assam, düzgün olarmı?
Hersoq bu işlərdən razı qalarmı?
Baxın qasidlərə, gözləyir məni,
Sizə söyləyirəm onlar deyəni:
Təcili, çox vacib dövlət işi var,
Məni aparmağa gəlir onlar.

Birinci zabıt.

Doğrudur, əmr var bizdə bu haqda,
Müşavirədədir indi hersoq da,

Hamı oradadır, budur vəziyyət.

Adam göndəriblər sizə də, əlbət.

Brabansio.

Necə? Nə dediniz?

Hersoq, yığıncaq.. Gecənin
bu vaxtı onu buraxmaq...

Mənim bu işlərim gərəksiz
deyil,

Bütün senatorlar, hersoq
özü, bil,

Bu işə bir əlac etməsə əgər
Ölkəni bürüyər belə

təhqirlər.

Payız yarpağıtək adımız
solar,

Qara qullar bizə hökmdar
olar.

Gedirlər.

ÜÇÜNCÜ SƏHNƏ

Senat şurasının iclas salonu. Hersoq və senatorlar stol ətrafında əyləşiblər. Burada məmurlar da var.

Hersoq.

Adadan dolaşığı xəbər almışıq,
Ona görə belə çaş-baş
qalmışıq.

Birinci senator.

Elədir, ağıla batmayırsa bu iş:
Deyirlər yüz yeddi gəmi
düzəlmiş.
Hersoq. Mənim məktubumda yüz
qırx yazırlar.

İkinci senator.

Məndə iki yüzdür, nədir bu miqdar?
Hesab başqa-başqa, uyğunluq hanı?
Qarmaqarışıqlıq tutub dünyanı.
Belə hallarda da güman, düşüncə
İnsanın beyninə verir işgəncə.
Bircə şey dəqiqdir: türk orduları
Durmadan yeriir
Kiprə sarı.

Hersoq.

Hələ ki, hesaba inanmaq olar,
Bu kiçik səhvlərdə dəhşətli nə var?!
Böyük səhvlərə verməyəcə imkan,
Əsas məsələdir məni qorxudan.

Qasid. Ehey, təzə xəbər, səs verin mənə.

Birinci məmur. Qasiddir, adadan gəlibdir
yenə.

Qasid daxil olur.

Hersoq. Danış, nə xəbər

var?

Qasid.

Düzülüb səf-səf,
Türklər hazırlaşır
Rodosa tərəf.
Senyor Ancelo da əmr etdi ki, mən
Sizə xəbər verim vaxt

itirmədən.

Hersoq. Səmti dəyişməyin mənası
nədir?

Birinci senator.

Fikri azdırmağa bir bəhanədir.
Mənasız deyildir heç də bu qərar,
Gözdən pərdə asır bununla onlar.
Bu cür ola bilməz, düşünsək bir az,
Səbəbsiz bir sınaq faydalı olmaz.
Arada dolanır nəsə bir yalan.
Kiprdən əl çəkməz türklər heç zaman.
Hücuma qalanda Kipri almaq
Rodosdan asandır, belədir ancaq.
Rodosda vəziyyət başqadır indi,
Vuruşmaq, döyüşmək orda çətindi.
Təcrübəsiz deyil türklər bu qədər -
Xeyirə göz yumub, qazansın zərər,
Sakit həyatında tufan yaratsın,
Özünü atəşə, alova atsın.

Hersoq. Bəli, getməyirlər onlar Rodosa.

Birinci məmur. Başqa yeni xəbər- aydın və
qısa.

Qasid daxil olur.

Qasid.

Hörmətli cənablar, əziz ağalar,
Türklərə yol verdi coşqun
dalğalar.
Rodosa çataraq böyük bir
səylə,

Orda birləşdilər başqa qüvvəylə.
Birinci senator.

Belə düşünürdüm mən də əzəldən,
Hazırlıq necədir, bunu söylə sən?

Qasid.

Otuz gəmi vardı, deyirəm qəti,
Onlar dəyişiblər istiqaməti,
Kiprə yollanıblar, deyəsən birbaş.
Senyor Montano da qəlbində təlaş,
Məni göndərdi ki, söyləyim dərhal
Kipr düşmənlərdən çəkməsin zaval!

Hersoq.

Məsələ aydındır, düzdür xəbər də,
Bəs Markus Lukikos yoxmu
şəhərdə?

Birinci senator. Florensiyadadır.

Her soq.

Yazın ki, gəlsin,
Vaxtı qiymətlidir indi hər kəsin.

Birinci senator.

Odur Brabansio və igid Mavr
Gəlirlər buraya, görən nə
vardır?

Brabansio, Otello, Yaqo, Rodriqo və
zabitlər daxil olurlar.

Hersoq.

General, qərara almışığ ki, biz,
Türklərlə döyüşə siz gedəsiniz.
(*Brabansioya*).
Alicənab senyor, xoş gördük sizi,
Dinləmək istəyəm məsləhətinizi.
Gəlin, siz fikrimdə yandırım bir şam,
Köməyiniz gərək bizə bu

axşam.

Brabansio.

Məni bağışlayın, tükənib sözüm,

Ehtiyac içində qalmışam özüm.
Nə yerim, nə işim, nə də vəzifəm
Məni qaldırmayıb yuxudan bu dəm.
Hökumət işləri olsa da əsas,
Qəlbimi dağlayır intiqam, qisas
Dərdim duman kimi tutub hər yanı,
Zülmətdən gözlərim görmür dünyanı.
Qüssəm qüssə deyil, bir ağır yükdür,
Onun qarşısında hər şey sönükdür.

Hersoq. Söyləyin, nə olub?!

Brabansio. Of, qızım, qızım!

Hamı. Ölübdür?

Brabansio.

Nə deyim, soldu murazın.
Bəli, mənim üçün o yoxdur daha.
Ləkə ucuz olub, ölümə baha.
Qızım ləkələnib, oğurlanıbdır,
Cadugər əliylə oda yanıbdır.
Yoxsa təbiətən ağıllı bir qız
Evdən heç bayıra çıxarmı yalqız
Huş alıb, qəlb satıb burda sehrbaz,
Belədir, belədir, başqa cür olmaz.

Hersoq.

Bu mənfur hərəkət buzdan soyuqdur,
Qoy kim olur olsun, bir fərqi yoxdur,
Qızlıq zinətini tapdalayan kəs Cəzasız,
əzabsız yaşaya bilməz.
Qanun kitabını açıb oxu sən,
Qəti sərəncam ver nə vaxt istəsən.
İstər oğlum olsun, çəkinmə gerçək,
Qanun öz hökmünü göstərsin gərək.

Brabansio.

Ürəkdən təşəkkür edirəm sizə,
Borcluyam əvəzsiz hörmətinizə.
O adam mavrddır, özü də budur,
Sizə nə demişəm - hamısı doğrudur.
Görünür burada bambaşqadır iş,

Sizin əmrinizlə buraya gəlmiş.

Ham 1.

Nə qədər acıdır, bəddir bu xəbər!

Hersoq (*Otello*). Otello bu işə nə deyə bilər?

Brabansio. Cidanı çuvalda gizlətmək olar?!

Otello.

Hörmətli, izzətli, şanlı ağalar,
Möhtərəm senyorlar! Deyirlər ki,
mən Qaçırmışam onun qızını dünən.
Bəli, bu doğrudur. Evlənmişik biz,
Bütün günahlarım budur, şübhəsiz.
Məni bağışlayın həddi keçməkdə...
Acizəm mən incə sözlər seçməkdə,
Nitqim çox kobuddur, qabadır mənim.
Hərbi düşərgələr olmuş məskənim.
Ta yeddi yaşımdan bu günə qədər,
Dilimə yad olmuş mehriban sözlər.
Xoş söz de bilirəm sülh haqda bir az,
Onu da hər yerdə danışmaq olmaz.
Dünya haqqında da danışsam, ancaq
Sözlərim yenə də hərbdən olacaq.
Odur ki, istərəm icazə ilə,
Sevgi tarixçəmi bir neçə sözlə
Sizə nəql eyləyəm düzgün, boyasız.
Biləsiniz nədir arzum, muradım,
Necə yaradılıb sehrim, cadum,
Hansı ovsunumla tilsimlənilib qız?

Brabansio.

Təbiətən belə cürətsiz, qorxaq,
Sözünü deməyə aciz, utancaq
Bir qız birdən atıb ləyaqətini,
Hissini, qəlbini, lətafətini,
Eybəcər bir divi sevə bilərmi?!
Qorxduğu iblisdən sevgi dilərmimi?!
Belə düşünərsə, bu yanlış olar,
Burda cəhənnəmin iblis möhrü var.
Təbii qanunlar pozulur burada,

Bundadır ən böyük dərd də, qüsurlar da.
Ölkədə cadu var, cadu var gerçək,
Həqiqət aranıb tapılsın gərək.
Qızım sehrbaza olubdur dustaq,
Mən zəmin dururam, belədir ancaq.

Hərsoq.

Hələ zəmin durmaq olduqca azdır,
Əsasın, dəlilin inanılmazdır.
Bununçün əsaslı sübut gərəkdir,
Biz nədən bilək ki, sözün gerçəkdir.

Birinci senator.

Otello, de görək, doğrudanmı sən
O qızın ruhunu zəhərləmişən?
Eşqinə, hissinə qurubsan tələ,
Sehrlə qəlbini almısan ələ?
Yoxsa aranızda ünsiyyət olmuş,
Danışiq, barışiq, məhəbbət olmuş.

Otello.

Xahiş eyləyirəm, bir nəfəs dərin,
Qızın arxasınca adam göndərin.
Gəlib özü desin hər şeyi sizə,
Ləkəli görünsəm gözlərinizə,
Rütbəmi, işimi almayın yalnız,
Alın canımı da, vardır haqqınız.

Hərsoq. Gətirin buraya Dezdemonanı!

Otello.

Yaqo, özün göstər mehmanxanayı.
(*Yaqo xidmətçilərlə çıxır*).
İndi qız gəlinə, sizə birbəbir
Danışım günahım, təqsirim nədir.
Necə olmuş - onu cəlb etmişəm mən,
Necə olmuş - məni sevmiş o süsən?
Bizi hansı qüvvə bağlamış belə?

Hərsoq. İndi söz sənindir, Otello, söylə.

Otello.

O qızın atası göstərib hörmət,
Məni tez -tez evə edirdi dəvət.

Onun istəyiylə danışdım mən
Ömrümün əzablı, nəhs illərindən,
-Mühasirələrdən, vuruşmalardan,
Çəkdiyim zillətdən, çarpışmalardan,
Taleyn zülmündən, dönüklüyündən,
Ölümlə döş-döşə gəldiyim gündən.
Uşaqlıq vaxtından bu günə kimi
Bir-bir nəql edirdim gördüklərimi:
Qanlı, qırğınları, fəlakətləri,
Quruda, dənizdə müsibətləri.
Məni sındırmayıb nədən işgəncə,
Kəfənimi yırtıb çıxmışam necə?
Əsirtək zindana atılmağımı,
Qul kimi bazarda satılmağımı,
Azad olmağımı... Sayırdım bir-bir
Davada başıma nələr gəlibdir.
Deyirdim sehrli uzaq ellərdən,
Zülmət zağalardan, odlu çöllərdən,
Müdhiş dərələrdən, müdhiş bağlardan,
Zirvəsi göylərə dəyən dağlardan,
Çiyini başından yuxarı durmuş,
Bədheybət, bədniyyət, azgın, qudurmuş,
Adam parçalayan vəhşi insandan,
Bir-birini yeyən hər bir heyvandan.
Sözlərim cəlb etdi Dezdemonanı,
Qəlbən dinləyirdi qorxunc dastanı.
Ev işi çəksəydi qızı qırağa,
Çalışırdı onu tez qurtarmağa.
Qayıdıb yenidən qulaq asırdı,
Mənim söhbətimə marağı vardı.
Xeyli davam etdi bu qəmli söhbət,
Bir gün xahiş etdi məndən o afət:
Başıma gələn danışım bir də,
Olmuşam harada, hansı yerlərdə?
Əvvəldən axıra söyləyim tamam,
Çünki eşitməyib hekayəmi tam.
Sevinib bu işə, söylədim mən də.

Dərdli gəncliyimdən söhbət edəndə

Kədərli gözləri tez - tez yaşardı.

Elə ki, hekayəm, bitdi, qurtardı,

Dərindən ah çəkdi, and içdi hətta,

Dedi: belə kədər olmaz həyatda.

Bu cür həyat olar, buna dözər kim?

Kaş ki, bunu heç vaxt eşitməyəydim!

Kişi yaranaydım ya da sənintək.

Halıma acıyıb yandı o mələk.

Birdən söylədi ki, bir dostun varsa,

Əgər mənə qəlbən aşiq olarsa,

Sənin həyatım sənin dilinlə

Danışıb fəth etsin qoy məni belə.

O qızdan bunları eşidən kimi,

Ona heyran olub açdım qəlbimi.

O sevdi çəkdiyim məşəqqət üçün,

Mən sevdim gördüyüm mərhəmət üçün

Budur işlətdiyim yeganə əfzun,

Qız gəldi, göy özü şahidim qlsun...

Dezdemonə Yaqo və xidmətçilərlə
daxil olur.

Herso q.

(Brabansioya)

Əziz dost, dinləsə belə nağılı,

Mənim qızımın da gedər ağılı.

Çox da ürəyinə salma bu işi,

Gərək bərk ayaqda səbr etsin kişi.

Sınmış silahını atıb bir yana,

Boş əllə girərmisən insan meydana?

Brabansio.

Xahiş eyləyirəm qızı dinləyək:

Desə ki, zərrəcə sevibdir ürək,

Başına daş yağsın, taleyimə bax!

Mavrı qınamışam, deməli, nahaq.

Qızım, yaxına gəl, söylə, burda sən

Kimə daha artıq hörmət edirsən?

Dezdemonə.

Mənim əziz atam, aydındır suçum,
Bu gün ikiləşib, bilirəm, borcum.
Sən mənə vermişən həyat, tərbiyə,
Mən sənə borcluyam qızınam deyə.
Fəqət ərim vardır. Nə deyim buna,
Öz ata borcunu ərin borcuna
Dəyişdi anam da bir vaxt, bir zaman,
Artıq hörmət etdi sənə hamıdan.
Borcumu dəyişdim mən də anamtkək,
Mavra - öz ərimə tabeyəm demək.

Brabansio.

Haqq sənə yar olsun. Sözüm bu qədər.
Dövlət işlərinə, zati-alilər...
Onun əvəzinə, kaş ki, əzəldən
Özgə uşağını saxlayaydım mən.
Ey Mavr, xoşbəxt ol, yaxma gəl bir,
Apar sərvətimi, daha sənindir.
Mən deyən olsaydı, yaxşı bil bunu,
Sən onu görməzdin ömrün uzununu.
Sənsə, ey daş-qasım, qulaq as mənə,
Şadam ki, olubdur qızım yeganə.
Müstəbid edərdi məni qaçmağın,
Bir bacın olsaydı, onun ayağın
Qandala salardım, buxovlayardım.
Artıq sözüm yoxdur, artıq qurtardım.

Her soq.

Bir məsləhət deyim, izin verin siz,
Bəlkə, cavanları əfv edəsiniz.
Ox gedib, geriyə dönməyəcəkdir.
Hər vaxt cavanlara qayğı gərəkdir.
O şey ki, olubdur, unutmaq gərək,
Əzabdan, bəladan qurtarsın ürək.
Çarəsiz dərd ilə yansaq dünyada,
Daha ağır dərdlə qurtarar o da.
Keçmiş müsibətlə alışmaq, yanmaq
Yeni müsibətlər törədər ancaq.

Hər ələcsiz dərdin bir əlacı var,
Dərdi unutmaqla sağaltmaq olar.

Brabansio.

Olan olub deyə, onda biz gərək
Kiprdən əl çəkib, türklərə verək.
Qəlbində kədəri, qəmi olmayan
Belə hikmətlərə bağlayar güman.
Mənimtək səbri tükənən kəslər
Şirin təsəlliyyə ümidmi bəslər?
Sözlər həm şirindir, həm də ki acı,
İkimənalıdır, yoxdur əlacı?
Sözlərdən yaraya bir məlhəm olmaz,
Ürəyin yarası sözlə sağalmaz.
Xahiş eyləyirəm, odur ki, yalnız
Dövlət işlərinə başlayasınız.

Hersoq.

Böyük qüvvə ilə türk orduları
Hərəkət eyləyir Kiprə sarı.

Otello,

Kiprlə tanışsan özün,
Gərək ki, getməyə olmasın sözün.
Qalaya başçıdır igid bir sərdar,
Onun hörməti var, ləyaqəti var,
Ancaq bu zəfəri həll etmir qəti,
Sərdara gərəkdir döyüş şöhrəti.
Məclis qərar verib, düşünmüşük biz,
Qalaya başçılıq siz edəsiniz.
Hazırlaş səfərə, hökm edir həyat,
Təzə sevincinə yeni kədər qat.

Otello.

Cənablar, ağırdır vəhşi adətim,
Dəyişib davada öz təbiətim.
Daş kimi sərt olan döyüş yatağı
Görünür yumşaq bir döşək sayacağı.
Ömrümü keçirib mən əziyyətdə,
Bir sevinc tapıram hər məşəqqətdə.
Xoşdur təklifiniz ona görə də,

Hazıram türklərlə döyüşlərə də.
Fəqət acizənə bir xahişim var,
Bu ali məclisdə siz verin qərar:
Bir mənzil versinlər arvadım üçün,
Maaş da, kənz də, nə olsa mümkün.
Bir ləkə gəlməsin ləyaqətinə,
Layiq olsun əsil-nəcabətinə.

Hers o q. Qoy qalsın hələlik ata evində.
Brabansio. Mən razı deyiləm.
Otello. Məndə.
Dezdemon a.

Ah, mən də.
Atamın gözləri gördükcə məni
Yadına salacaq olub-keçəni.
Qanı qaralacaq, əzab çəkəcəm.
Ey möhtərəm hersoq, siz edin kömək,
Mümkünsə, lütf edin, məni dinləyin!

Hers o q. Söylə, Dezdemon a, nədir diləyin?
Dezdemon a.

Mən Mavrı sevdim ki, çəkib dərd, bəla.
Hər zaman, hər yerdə qalım onunla.
Bütün aləm bilir artıq bu işi,
Məni oda atıb bəxtin gərdişi.
Onun mərdliyinə məftun olmuşam,
Onun eşqi ilə çırpınan quşam.
Onun gözəlliyi öz mərdliyidir,
Ağlı, kamalıdır, comərdliyidir,
Bəxtimi bağladım onun bəxtinə,
O cəbhəyə getsə, mən nə edim, nə?
Necə evdə qalım güvətək rahat,
Sevgisiz ürəyim heç olarmı şad?
Hicrandan əzizdir mənə təhlükə,
İzin verin, gedim onunla birgə.

Otello.

Şanlı senatorlar, budur tək ricam,
Onun arzusuna eyləyin əncam.
Göylər şahiddir ki, öz eşqim üçün

Mən xahiş etmirəm, bu deyil mümkün.
Deməyin ki, qıza bağlanar, qalar,
Əyləncəyə uyar, şəhvətə dalar.
Könlümü oxşamaz məstlik, xumarlıq,
Cavanlıq hissləri keçibdir artıq.
Allah eləməsin, şəhvətə uysam,
Dövlət işlərini kənara qoysam,
Mənim dəbilqəmi evdar qadınlar
Qoy tava etsinlər, olum

rüsvay, xar.

H e r s o q.

Siz necə deyirsiniz, elə də olsun,
İstəyir qız getsin, istər qalsın.
Fəqət hadisələr gözləmir bizi,
Hökm edir təcili getməyinizi.

Birinci senator. Yola düşəsiniz gərək bu
gecə.

O t e l l o. Ürəkdən razıyam, elə indicə...

H e r s o q.

Otello, siz gedin, uzaqdır səfər,
Ancaq təyin edin, qalsın bir nəfər,
Bizim əmrimizi çatdırsın sizə.
Biz də ki, dağılaq evlərimizə.
Sübh saat doqquzda gəlib yenidən
Burda

görüşərik.

O t e l l o.

İnanıram mən,
Ya qo əvəzsizdir, iş qanandır o,
Namuslu, vəfalı bir insandır o.
Arxamca gətirər Dezdemonanı,
Həm də lazım olan əmri-

fərmanı.

H e r s o q.

Çox gözəl, çox gözəl, qoy belə olsun,
Mən getdim, gecəniz xeyrə qalsın.

(Brabansioya)

Hə, möhtərəm dostum, deyim ki, sənin
Ürəyi gözəldir qara yeznənin.
Qəlbin gözəlliyi gərək insana,
Hamı ləyaqətlə çatır ad-sana.

Birinci senator.

Otello, qoruyun Dezdemonanı.

Brabansio.

Mavr, sən ayıq ol, düşün bu anı:
Doğma atasını aldadan bir qız
Səni də aldadar, qalarsan yalqız.
Hersoq, senatorlar və məmurlar gedirlər.

Otello.

Ona inamram varlığım kimi...
Sənə tapşırıram mən sevgilimi,
Sədaqətli Yaqo! Budur xahişim,
Bilirsən, təxirə salınmaz işim.
Ona zövcən baxsın, eyləsin hörmət,
Gətir düşən kimi əlinə fürsət.
Gedək, Dezdemonə, gedək, əzizim,
Bircə saat qalır vaxtımız bizim.
Yola çıxmaq üçün hazırlıq görək,
Vaxtın tələbinə baş əymək görək.

Otello və Dezdemonə gedirlər.

Rodriqo. Yaqo!

Yaqo. Nə deyirsən, mənim ürəyim?

Rodriqo. Bilirsənmi, nədir indi istəyim?

Yaqo. Bilirəm, yatmalı, dincəlməlisən.

Rodriqo. Özümü dənizə atmalıyam mən.

Yaqo.

Onda... sonra heç vaxt sevmərəm səni,
Bir də ki, ay axmaq, nə olub yəni?

Rodriqo.

Həyat gətirərsə əzab, işgəncə,
Yalnız axmaqlıqdır yaşamaq, mənəcə.
Ölüm insanlara verirsə şəfqət,

Neçin dərd içində çəkək əziyyət?

Y a q o.

Of, sarsaq, başboş! Bu dünyada mən
Xeyiri ziyandan seçdiyim gündən
İyirmi səkkiz il keçir sərasər.
Görmədim! Görmədim elə bir bəşər
Özünü sevməyi bacarsın, düzü.
Desəydim mən sənə əgər bu sözü:
Bir qızın bəzəkli tumanı üçün
Özümü dənizə atıram bu gün,
İnan, dəyişərdi arzum, muradım,
İnsanlığı atıb, meymun olardım.

R o d r i q o.

Neyləyim? Dəlitək mən vurulmuşam,
Bilirəm, aləmdə rüsvay olmuşam,
Sevgidə elə bil iqtidarım yox.

Y a q o.

İqtidar! Boş şeydir! Kədərilmə çox.
Hər şey asılıdır yalnız tək bizdən,
Hər şey asılıdır iradəmizdən.
Bil ki, bədən bağdır, iradə bağban,
İstər orda gül ək, istər gicitkan,
İstər dağ nanəsi, istərsə nərgiz
Onlara baxan da, baxmayan da biz.
Baxsaq, pərvazlanır fidan içində,
tərəzi,
Bir gözü ağıldır, hisisdir bir gözü.
Ağlın əksilərsə miqdarı bir az,
Qana alov salar qızğın ehtiras,
İtirib həyanı süst-xar olarıq,
Müdhiş bəlalara düçar olarıq.
Fəqət bizdə gülür ağlın qüdrəti,
Salır kəməndinə quduz şəhvəti.
Odur ki, deyirəm ürəyimizdə
Məhəbbət puçurdur, qoruyaq biz də.

R o d r i q o. Ola bilməz!

Y a q o.

Ağlın azıbdır yaqın,
Quduztək gəmirir səni şəhvətin.
Kişi ol! Özünü boğan naşdır,
Pişiyi, küçüyü boğsan yaxşıdır.
Dostunam, istərəm olasan xoşbəxt,
Ancaq belə fürsət düşməyib heç vaxt.
Gərək bu tezliklə güldürəm səni,
Tələs, tələs, pulla doldur kisəni.
Bizimlə birlikdə gedək cəbhəyə,
Yaxınlar, tanışlar bilməsin deyə,
Süni saqqal taxıb, gizlət çöhrəni,
Deyirəm ha, pulla doldur kisəni.
Heç ola bilməz ki, bir düşün sonu,
Dezdemonə sevsin həmişə onu.
Ərəbin də ondan üzü dönəcək,
Tez alışan sevgi tez də sönəcək,
Gur ocaq isitməz heç bir kimsəni,
Yaxşı-yaxşı doldur pulla kisəni.
Əzəldən belədir məvr tayfası,
Onların sevgidə yoxdur vəfası.
O şey ki, dadlıdır indi bal qədər
Bir azdan olacaq ən acı zəhər,
İkrah bürüyəcək onda bədəni,
Sən doldur, sən doldur pulla kisəni.
O qız da ərəbdən bezib doyacaq,
Şəhvini dərk edib, aydın duyacaq.
Bir gün eyləyəcək ona xəyanət,
Gəzəcək gənclərlə gizlicə, xəlvət.
Belədir, belədir, başa düş məni,
Ona görə pulla doldur kisəni.
Ölməyin vacibsə, boğulmaqdan keç,
Özünə ağıllı-başlı üsul seç.
Səfil yadelliylə bic venesyalı
Əhd edib məkrli və müəmmalı.
Heç vaxt ağlın kəsməz şad olduğuna,
Cəhənnəm əhli də inanmaz buna.
Qız sənə olacaq, gəl çoxlu pulla,

Özünü boğmağı bir yana tulla.
Qovuş məqsədinə, bir gün kefə bax,
Sonra lap assınlar, boğulma nahaq.

R o d r i q o.

Sənə bel bağlayıb, girişsəm işə,
Kömək edərsənmi mənə həmişə?

Y a q o.

Məndən arxayın ol, sən mənə inan,
Get, yaxşı pul topla, yaxşı pul qazan.
Sənə çox demişəm, deyirəm bir də:
Mən nifrət edirəm Mavra hər yerdə.
Çəkilir köksümə dağ üstündən dağ,
Gəl, ondan qisası birlikdə alağ.
Onu dəyyus etsən, gülərik, mənə,
Sən ləzzət taparsan, mənə əyləncə.
Qoynunda, gör, nələr gizlədir sabah,
Hamısı vaxtında olacaq agah.
Di haydı, di yeri, pul gətir bol-bol,
Sabah danışarıq, hələlik, sağ ol.

R o d r i q o. Yaxşı, səhər harda?

Y a q o. Gələrsən bizə.

R o d r i q o. Bir az tez gələrəm.

Y a q o.

Doğru ol sözə,
Eşitdinmi?

R o d r i q o. Nəyi?

Y a q o.

Özünü bərk tut,
Boğulmaq sözünü biryolluq unut.

R o d r i q o.

Dəyişdi fikrimi tələyin hökmü,
Gedirəm satmağa bütün mülkümü.

Gedir.

Y a q o.

Dolu pul kisəmdir mənim bu sarsaq,
O daim əyləncəm, pulum olacaq.

Axmaqla vaxtımı keçirsəm hədə,
Mənim özümə də axmaq deyirlər.
Mavra nifrətim var, deyirlər: gedib
Bizdə arvadımla başbirlik edib.
Sübut nəyə lazım, eyləməz kömək,
Əgər şübhə varsa, iş də var, demək.
O mənə inanır sidqi-ürəkdən,
Baş açmaz hiylədən, qaçmaz kələkdən.
Kassio orduda ən gözəl oğlan,
Necə? Necə? Dayan, hələ bir dayan,
İndi işlədərəm ikiqat hiylə:
Əvvəlcə yerini keçirəm ələ,
Çataram mənəsbə, sonra da hərdən
Mavrın qulağına pıçıldaram mən,
Deyərəm: zövcənlə o, dostluq edir.
Burda fikirləşmək, dayanmaq nədir?!
Kassio qəşəngdir, həm də mehriban,
Qısqançlıq tufanı qoparar o an.
Yaranıb fəsadlar qaynatmaq üçün,
Qız-qadın könlünü oynatmaq üçün,
Mavr sadədildir, ürəyi açıq,
Nə görsə, nə desən, inanır yazıq.
Vəcdanlı, saf bilir hər bir insanı,
Başına noxta sal, gözdir dünyanı.
Çataram arzuma, düşübdür fürsət,
Mənə kömək edər cəhənnəm,
zülmət.

Gedir.

İKİNCİ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

Kiprdə dəniz sahilində bir şəhər. Qala
meydançası. Montano və iki nəfər
keşikçi daxil olurlar.

Montano. Nə görə bilirsən, dənizə bir bax?!

Birinci keşikçi.

Tamamilə heç nə:

şahə qalxaraq,

Coşqun dalğalardır hayqıran elə,

Gözümə dəyməyir bir yelkən

belə.

Montano.

Heç vaxt görməmişəm bu cür rüzgarı,

Titrədir bizim də istehkamları.

Dalğalar -necə də hiddətli, azğın,

Dənizə quldurtək edibdir basqın,

Hər yandan yeriyr uca dağ kimi.

Davam gətirərmi buna bir gəmi?

Öyrənin, yoxdurmu yeni bir xəbər?

İkinci keşikçi.

Yəqin ki, qərq oldu dənizdə türklər,

Köpük içindədir hər tərəf, hər yan.

Sellər axıb gəlir sal qayalardan,

Dalğalar qəzəblə keçir yürüşə,

Sanki buludlarla girir döyüşə,

Göydə ulduzları söndürür hətta,

Kiçik Ayı bürcü qalıb su altıda,

Belə bir fırtına görməmişəm mən.

Montano.

Türklər can qurtarmaz onun əlindən.

Tezliklə körfəzə getməsə əgər,

Dənizdə qərq olar bütün gəmilər.

Üçüncü keşikçi daxil olur.

Üçüncü keşikçi.

Xəbər, təzə xəbər! Hərb yetdi sona,

Türklərə toy tutdu quduz fırtına.

Onların niyyəti puç oldu artıq.

Oldu gəmiləri lap qırıq- qırıq,

Biri də çıxmadı qorxunc tufandan.
İndicə öyrəndim bunu limandan,
Bizim dənizçilər görmüş onları.
Montano. Necə? Doğrudurmu bu xəbər,
barı?

Üçüncü keşikçi.

Gəmimiz limana yan aldı indi.
Leytenant Kassio sahilə endi,
Mavırın yavəridir, dostudur onun,
Özü dənizdədir mərd Otellonun.
Mavr təyin olub Kiprə sərdar

Montano.

Onun sərdarlığa ləyaqəti var.
Mən buna çox şadam.

Üçüncü keşikçi.

Kassio hərdən
Deyəndə türklərin itkilərindən,
Rahat görünsə də, qəmliydi yaman:
Onu Otellodan ayırmış tufan.
Dua eyləyirdi: tufan azalsın,
Göyə yalvarırdı: Mavr sağ

qalsın. Montano.

Allah amanında! Görməsin dərd-qəm.
Mən onun yanında xidmət etmişəm,
Əsl döyüşçü-tək hökmü də vardı.
Gəl, çıxmaq sahilə, səbrim qurtardı,
Görək nə vaxt gəlir bizim gəmimiz?
Körpüdə gözləyək Otellonu biz,
Baxaq uzaqlara - üfüqlərdək.

Üçüncü keşikçi. Hər an gələ bilər, buyurun,
gedək.

Kassio daxil olur.

Kassio.

Ey şanlı adanın qorxmaz ərləri!
Sağ olun, sevirsiz qəlbən sərvəri.
Hər vaxt belə sevin mərd Otellonu,

Göylər qucağında hifz etsin onu.
Dalğalar dənizdə coşub azanda
Mən onu itirdim qorxunc

tufanda.

Montano. Gəmi dağılmaz ki?

Kassio.

Heç vaxt, heç zaman,
Düzəlib davamlı, möhkəm taxtadan.
Darda kapitanın titrəməz əli,
O həm ürəklidir, həm təcrübəli.
Yeganə ümidim bunadır ancaq,
Sərdar fırtınadan qalib çıxacaq.
(*Səhnə arxasından səslər*).
Gəmi, gəmi, gəmi!
Dördüncü keşikçi daxil olur.

Kassio. Bu səs-küy
nədir? Dördüncü
keşikçi.

Sahildə insanlar cərgə-cərgədir.
Körpü də dolubdur, boşalıb şəhər,
Hamı qışqırır ki, gəmi görüblər.

Kassio. Odur, gəlir Kiprin igid sərdarı (*Toplar atılır*).

İkinci keşikçi.

Qaladan atıldı salam topları,
Bu gələn kimdirsə, yaxındır bizə.

Kassio.

Xahiş eyləyirəm, bir qaç
körfəzə, Tez öyrən gələnin kim
olduğunu.

İkinci keşikçi. Bu saat, bu saat öyrənnəm
bunu.

Gedir.

Montano. General
evlənib?

K a s s i o.

Evlənib, bəli,
Aldığı ilahə - dünya gözəli.
Yaradan bəxş edib ən nadir almaz,
Onun gözəlliyi təsvirə sığmaz.
Günəşin üzünə hüsnü nur salır,
Gözəllik tanrısı ondan nur alır.

İkinci keşikçi geri qayıdır.

Nə var, gələn kimdir, agah et bizi.

İ k i n c i k e ş i k ç i . Y a q o a d l ı b i r i , z a b i t d i r ö z ü .

K a s s i o.

Yox, canım, belə tez, bu ola bilməz,
Həm də sağ-salamat, ağıla gəlməz!
Yəqin coşqun dəniz, hiddətli tufan,
Bir də su altında pusquda yatan
Cani qum dağları, qayalar, daşlar
Gözəllik önündə heyran qalmışlar.
Duyub gözəlliyin ülviyyətini,
Dəyişib öz xain təbiətini,
Yol vermiş sulara doğan o Aya -
İlahə, müqəddəs

Dezdemonaya.

M o n t a n o . D e z d e m o n a k i m d i r ?

K a s s i o.

Dediyim qızıdır,
Sərdarın sərdarı, nurlu ulduzdur.
Sərdar yaxın bilib sədiq Yaqonu,
Demişdi adaya gətirsin onu.
Vaxt təyin etmişdi bir həftə ancaq,
Onu ondan qabaq gətirib qoçaq.
Allahlar atası, böyük Yupiter,
Qoru Otellonu, güclü külək ver.
Onun yelkənini sən qoyma darda,
Önündə baş əysin fırtınalar da.
Özüylə səadət gətirsin bizə,

Qoy yeni ruh versin hər birimizə.
Qovuşsun yarına, gülsün mətləbi,
Kiprə də rahatlıq versin əbədi.
Odur, günəş doğdu, ah, baxın belə...

Dezdemonə, Emiliya, Yaqo, Rodriqo və xidmətçilər
gəlirlər.

Gəminin sərvəti çıxdı sahilə.
Siz, ey Kipr əhli, hamınız bu gün
Onun qarşısında, gəlin, diz çökün.
Ey qəşəng senyora, bu hüsnlə siz
Bizim bu adaya xoş gəlmisiniz!
Tanrı nura tutsun qədəminizi,
Qadadan, bəladan hifz

etsin sizi.

Dezdemonə.

Təşəkkür edirəm, igid cəngavər,
Siz mənə ərimdən verin bir

xəbər.

Kassio.

Hələ gəlməsə də, ümid var, sağdır,
Tezliklə o sizə

qovuşacaqdır.

Dezdemonə.

Qəlbim rahat olmur, qorxuram yaman,
Deyin, ayrıldınız siz necə

ondan?

Kassio.

Əlbəyaxa ikən səmayla dəniz
Birdən ayrı düşdü gəmilərimiz.
Dinləyin, səs-küyü, yəqin gəmi var?!
(*Səhnə arxasından səslər*).

Gəmi, gəmi!
(*Toplar atılır*)

İkinci keşikçi.

Yenə atıldı topLAR.

Salam atəsidir, gələn dostlardır
. K a s s i o.
Öyrənin, bir görün, nə xəbər vardır?

İkinci keşikçi gedir.

Ah, Yaqo, xoş gördük, qəlbən şadiq biz.
(*Emiliyaya*)

Senyora, adaya xoş gəlmisiniz.
Mənə, əziz Yaqo, açıqlanma sən
Qanın qaralması sərbəstliyimdən.
Tərbiyəm verir ki, mənə cəsarət,
Xanıma göstərim hörmət, nəzakət.
(*Emiliyanı öpür*).

Yaqo. -,
Onun dili kimi o dodaqları
Sənin tökmədi ki, zəhləni
bən?
Başımı dəng edir ağzı qızanda.

D e z d e m o n a . Əfsus, dili yoxdur onun ağzında.

Yaqo.
And olsun, belədir, dilidir yaman.
Elə ki, yatağa giririk, bu an
Mırdanır, söylənir, verməyir ara,
Çəkir gözlərimdə yuxunu dara.
Sizin yanınızda susub hiyləbaz,
Dilini qarnına qoyubdur bir az,
Qəlbində deyindir yenə əsəbi.

E m i l i y a . Belə danışmağın varmı səbəbi?

Yaqo.
Başla, başla görək! Evindən kənər
Qəşəng şəkildilər bütün qadınlar.
Evinə gəldimi, ötür zəng kimi.
Mətbəxdə pişikdir, bir pələng kimi,
Bir az incidimi, şeytana dönür
. İti caynağı var, məsum görünür.
Haldan-hala düşür keçdikcə anlar,
Təkcə yatağında qadındır onlar.

D e z d e m o n a . Ayıb olsun sənə, böhtançıya

bax!

Ya q o.

Yox, yox, düz deyirəm belədir ancaq:
Yerdən durdunuzmu,
oynayırsınız, İşlə məşğulsunuz
yataqda yalnız.

E m i l i y a. Bizə sən ki, tərif yazmayacaqsan!

Y a q o. Bunu gözləməyin məndən heç zaman.

D e z d e m o n a. Mənə tərif yazsan, nə yazardın,
nə?

Ya q o.

Bunu, qəşəng xanım, deməyin mənə.
Bir tərif çıxmayıb hələ dilimdən,
Yalnız tənbəh etmək gəlir əlimdən.

D e z d e m o n a.

Yenə bir özünü çək imtahana...
Gedən olubdurmu, görən,

limana?

Ya q o. Bəli, xanım, bəli.

D e z d e m o n a.

Gülsə də üzüm,
Fikir dəryasında qalmışam özüm.
Qara qanlar axır mənim qəlbimdən.
Necə təriflərdin məni, Ya q o, sən?

Y a q o.

Bu saat, doğrusu, bilmirəm neynim?

Fikrimi kənara buraxmır beynim.

Yapışqan da bezə yapışır bu cür,
Beynimi fikirlər qoparır, üzür, Hamilə
ilhamım doğur nəhayət, Bu an sona
çatır bütün əziyyət; Olsa bir qadında
gözəllik, kamal, Deməli, birləşib səadət,
camal. D e z d e m o n a.

Çox yaxşı, söylədin lap ürəyimcə.
Qadın kamallısa, çirkincə necə?

Y a q o .

Onun da dünyada bir əlacı var,
Ağılla özünə uyğun ər tapar.

De z d e m o n a . Çətindir, çətindir, mənə qalarsa

E m i l i y a . Bəs qız qəşəng olub, axmaq olarsa?

Y a q o .

Gözəl qız heç zaman olmayır axmaq,
Çünki axmaqlıqdan o doğur uşaq.

De z d e m o n a .

Bu qaba sözlərlə pivəxanada
Axmaqlar əylənər, tapar mənə da.
Yaxşı, nə deyərdin qarşına çıxsə,
Bir qız həm çirkinsə, həm də axmaqsa?

Y a q o .

Qızın nə çirkini, nə də axmağı!
Həmsi bir ağılda, bir bez qırağı.

De z d e m a o n a .

Necə də avamsan! Ən pislərə sən
Ən yaxşı, ən gözəl tərif deyirsən.
Burax bir tərəfə zarafatını,
Vəsf elə ideal, qəşəng qadını
Bütün məziyyəti, ləyaqətiylə,
Yansın bədxahlar da bəd niyyətiylə.

Y a q o .

Özü qəşəng, gözəl, fəqət öyünməz,
Dildən zirək, iti, fəqət deyilməz.
Zərxara içində sadə don geyən,
Heç nə istəməyən, heç nə güdməyən.
Mehriban, lütfkar, ayüz sərvinaz,
Ömründə bilməyon intiqam, qisas.
Ağlım, huşunu heç çaşdırmayan,
Heç vaxt xörəyini qarışdırmayan,
Vəfalı, ismətli könül dildarı,
Dar günün dayağı, gen günün yarı.
Fikirdən, xəyaldan əsla doymayan,
Sırtıq aşıqlərə məhəl qoymayan
Vardırısa dünyada əgər belə qız,
Deməli, bircə o layiqdir yalnız...

Dezdemon a. Nəyə?

Y a q o.

Səfeh-səfeh övlad doğmağa,
Özünü əzaba salıb boğmağa.

Dezdemon a.

Zəif və əsassız nəticədir bu,
Axmaqlar, inanar buna, doğrusu.
Emiliya, bu sözü sen doğru sanma,
O ərin olsa da, ona inanma.
Kassio, buna bax, gör bir, nəçiymiş -
Nə sırtıq, həyasız

məzhəkəçiymiş.

K a s s i o.

Xanım, onun sözü bəzəksiz, çılpaq,
O ki alim deyil, əsgərdir

ancaq.

Y a q o (*Kənara*).

Yaxşı dedi... Qızın əlindən tutdu...
Gizli pıçıldaşın, yaxşı sübutdu.
Bu kiçik hörümçək torunda gərək
Tutam Kassiotek iri bir milçək.
Qızın üzünə gül, belə, bax belə,
Sənə nəzakətin olacaq tələ,
Sənə nəzakətin bir fəlakətdir.

(*Ucadan*)

Düz dedin, doğrudur, bu həqiqətdir.

(*Kənara*)

Öpür öz əlini necə rıqqətlə.
Çox yaxşı, çox ola, öp, öp ləzzətlə.
Mənsəbin gedəndə - onda gülərsən,
Öpüşün dadmı o vaxt bilərsən.
Öpdüyün üç barmaq bir gün öc alar,
Səni üç paz kimi cırrar, parçalar.

Səhnə arxasında şeypur çalınır.

Ucadan.

Onun şeypurudur, gələn Mavrdır.

K a s s i o. Bəli onunkudur, nə şübhə vardır?

De z d e m o n a. Tez olun, gedəyin
qarşılamağa.

K a s s i o. Budur, gəldi özü, bitdi hər qovğa.

Otello məiyyətiylə daxil olur.

O t e l l o. Ah, mənim nəzənin, gözəl əsgərim!

De z d e m o n a. Ah, mənim Otellom, əziz
sərvərim!

Otello.

Məndən tez gəlmişən!

Sonsuz heyrətdən

İnana bilmirəm gözlərimə mən.

Könlümün sevinci! Hər bir tufandan

Sonra bu sakitlik olarsa, hər an

Dalğalar bənzəsin Olimp dağına,

Gəmilər toxunsun göy qurşağına.

Yatmasın fırtına, susmasın külək

Ölülər məzardan ayılanadək.

Əgər indi ölsəm, xoşbəxtəm, xoşbəxt.

Doğrusu, qorxuram gələ elə vaxt

Könlümdə bu cürə şəfqət olmaya.

Mənə bu səadət qismət olmaya.

De z d e m o n a.

Allah eləməsin, bu nə deməkdir?

Günlər bir-birindən xoş gələcəkdir.

Eşqimiz daima gül açacaqdır,

Səadət daha çox nur saçacaqdır.

Otello.

Amin, kaş sən deyən olsun, sevgilim,

Hüduzsuz sevincdən bağlanıb dilim.

Mərhəmətli göylər, ver qüdrətimi,

Mən deyə bilmirəm səadətimi.

Hər an ürəyimiz belə, bax, belə.

(*Dezdemonanı öpür*). Aramsız,

ahəngsiz döyünsün elə.

Y a q o (*kdnara*).

Yox, indi onların bir ahəngi var,
Onu yavaş-yavaş bu əllər pozar.

Otello.

Gəlin, qəsrə gedək, fırtına bitdi,
Təzə xəbər, dostlar, hər bə sona yetdi,
Düşmənlər qər q oldu tamam dəryada.
Tanışlar necədir, deyin, adada?

(*Dezdemonaya*)

Mənim göyərçinim, sənə Kiprdə
Hörmət edəcəklər onlar hər yerdə
Kiprdə olmuşam mən də əvvəllər,
Məhəbbət bəsləyib mənə bu ellər.

Ah, gülüm, nə gəldi danışram mən,
Doğrusu, sərxoşam səadətimdən.

Xahiş eyləyirəm, Yaqo, əzizim,
Limanda dayanıb gəmimiz bizim,
Birbaş körfəzə get, sandıqları al,
Gətir kapitanı qalaya dərhal.
O, yaxşı insandır, ləyaqətlidir,
Çətində dözümlü, dəyanətlidir.
Gedək, Dezdemonə, gedək bir yerdə,
Bir daha xoş gördük səni Kiprdə.

Otello, Dezdemonə və məiyyət
gedirler.

Y a q o (*Xidmətçilərdən birinə*).

Get, bir azdan gözlə limanda məni!

(*Rodriqoya*)

Bura gəl, əzmirsə qorxaqlıq səni.

Belə deyirlər ki, sevgi həyatda

Cəsur, igid edir qorxağı hətta.

Qulaq as, bu gecə gedir Kassio,

Qarovulxanada növbətçidir o.

Əvvəlcə mən sənə deyim ki, inan,

Dezdemonə ona bənd olub yaman.

R o d r i q o. Kassioya? Yox a? Belə iş olmaz!

Y a q o .

Səs salma, əlini bir ağzına bas.
Eşit mən deyəni, xatırla, barı,
Qız necə atəşlə sevdi bu Mavrı.
Səndən soruşuram: hansı hünərçün?
Yalnız lovğalıqçün, əfsanələrçün.
Bil ki, yalan hər vaxt gələmməz kara,
Qız daim bənd olmaz uydurmalara.
Gözləri yeməkdən doysa, çirgisə?
Nə ləzzət alacaq baxıb iblisə?
Bədənin tələbi ödənən zaman
Bumbuz olacaqdır damarında qan.
Qanı coşdurmalı yenidən ürək,
Bıqmışın iştahı açılsın gərək.
Gözəllik, cavanlıq lazımdır burda,
Bunların heç biri yoxdur Mavrda.
Qızın təhqir olan zövqü, nəşəsi,
Çırpılar daşlara eşqin şüşəsi.
Ürəyi bulanar gördükcə onu,
Duyar öz səhvini, öz qüsurlunu.
Hiss edər özünü dünyada bədbaxt,
Nifrətlər yağdırar ərəbə o vaxt.
Onu məcbur edər təbiət özü,
Başqasını gəzər, axtarar gözü.
Əgər bu doğrusa, imkan onundur,
-Demək, bu səadət Kassionundur.
Hiyləgər, şirindil, qurumsaq, arsız,
İnsan cildində tülküdür yalnız.
Əxlaqsız, vicdansız olub anadan,
Füsrəti buraxmaz əldən heç zaman.
Saxta pula bənzər o ləyaqətdə,
Heç bir ləyaqəti yox həqiqətdə.
Yaramaz gözəldir, cavandır fəqət,
Ona nə lazımsa, vermiş təbiət.
Sarsaqlar, naşılar qaçmaz
torundan,
Əsl tülkü çıxıb tülkü qarnından.

Oğraşı yolundan sapdırmaz heç nə,
Artıq keçiribdir qızı çənginə.

Rodri qo.

İnana bilmirəm buna, doğrusu,
O qız yaranıbdır saflıq
yavrusu.

Yaqo.

Saflıq ha, ala, bax! Əsil-soyundan
O da şərab içir üzüm suyundan.
Əgər saf olsaydı, atılıb oda,
O Mavrı sevməzdi heç vaxt
dünyada.

Saf, ismətli qadın, görmədinmi sən,
Tutmuşdu necə də onun əlindən?

Rodri qo. Gördüm, burda nə var?

Bu nəzakətdir

Yaqo.

Yalnız pozğunluqdur, bir xəyanətdir,
Əllərdi həmişə ürəyə tələ,
Şəhvət faciəsi başlanır belə,
Dodaqları elə yaxınlaşdı ki,
Nəfəslər öpüşüb qucaqlaşdı ki!
Çirkin fikirlər var, Rodriqo, dayan,
Bu iyrənc həngamə olacaq əyan.
Cismani birliyi hökm edər ürək,
Əsas iş tezliklə baş versin gərək.
Tufu! Lakin, dostum, məni dinlə sən,
Səni Venesiyadan gətirmişəm mən.
Bu gecə əsgərtək, get, dur növbədə,
Kassio bir xəbər tutmaz heç vədə.
Özüm əmrin haqda tədbir tökərəm,
Sənə yaxın yerdə keşik çəkərəm.
Axtar, bir səbəb tap, hirsəndir onu,
Özündən bərk çıxar sən Kassiyonu:
Ya ucadan danış, ya da poz əmri,
Şəraitə uyğun düşün tədbiri.

Rodri qo. Yaxşı.

Yaqo.

Tündməcazdır,coşar qəfildən,
Sənə hücum edər gözlənilmədən.
Təhrik et, yumruqlar endirsin sənə,
Əlimə yaxşıca düşər bəhanə:
Deyərəm pozubdur o intizamı,
Bundan qəzəblənər, hirslənər hamı.
Kipr camaatı rədd edər hökmən,
Onu çıxararlar vəzifəsindən.
Arzuna çatarsan sən də bu sayaq,
Bütün ümidimiz bunadır ancaq.

Rodriqo.

Hər şeyə hazıram, düşərsə imkan,
Əlimdən fürsəti vermərəm bir an.

Yaqo.

Fürsət olacaqdır, eyləmə təlaş,
Tezliklə qalaya gələrsən birbaş.
Təcili gedirəm sahilə bu dəm, Gəmidən
şeyləri gətirməliyəm. Yaxşı, xudahafız.

R o d r i q o. Di salamat qal.

Gedir.

Yaqo. Mənə aydın olur bu gizli sual:
Kassio sevir qızı, əminəm, əmin,
Qız da sevir onu ürəkdən yəqin.
Ərəbə nifrətim sonsuz ümmandır,
Fəqət o vəfalı, nəcib insandır.
Buna yoxdur şübhəm, gün çatar aya,
O sadıq ər olar Dezdemonaya.
Doğrusu, bu qızı sevirəm mən də,
Ancaq eşq alovu yoxdur bədəndə.
Düzü, ürəyimə düşüb bir ləkə,
-Ən böyük günaha batıram, bəlkə,
-İçimi zəhərtək yeyir durmadan;
Mənim yatağıma girib bu şeytan.
Bəlkə, bu gümandır? Bəsdir şübhə-şəkk!
Elə bunun üçün intiqam gərək.
Zövcəmə zövcəylə verməsə əvəz,

Heç nə qəzəbimi soyuda bilməz.
Bu iş baş tutmasa, iblisi hökmən
Qısqanlıq odunda yandıraram mən.
Elə od vuraram, kül olar canı,
Heç yerdə tapılmaz onun dərmanı.
Rodriqo edəcək mənimlə bunu,
Mən bu Venesiyanın küt məxluqunu
İttək saxlayaram zəncirdə sərvaxt,
Kassionun üstünə qısqırram bir vaxt.
Kassionu salaram Mavrın gözündən,
Yaman müştəbehdir çünki özündən.
Qəlbimə bir müdhiş qorxu dolubdur:
O da arvadımla başbir olubdur.
Sonra da taparam başqa bəhanə,
Qısqanlıq atəşi çəkər zəbanə.
Mavr gülünc olar bütün dünyada,
Gedər rahatlığı, dincliyi bada.
İtirib ağlını, dərddən göynəyər,
Hələ bunun üçün çox sağ ol deyər.
Planım başımda belədir, belə,
Vaxtında açılar gizli məsələ.

Gedir.

İKİNCİ SƏHNƏ

Küçə.

Carçı müraciətnamə oxuya-oxuya daxil olur. Camaat onun dalınca gedir.

Чарчы Bizim alicənab, şanlı general
 Otello əmr etdi, yetirim dərhal:
 Çoxalmış dənizin quduz dalğası.
 Tufanda qərq olmuş türk donanması.
 Bu şad xəbər üçün sevin sin hamı,
 Açsın hər qapını bu el bayramı.
 Rəqs etsin, oynasın hər mərd, hər qoçaq,
 Bəzənsin hər tərəf, çatılsın ocaq.

Məclislər qurulsun, könüllər dinsin,
Kim necə istəyir, elə əylənsin.
Başqa xoş xəbər də ərz edim sizə,
Bayram qoşa gəlib ellərimizə.
General evlənir, toydur bu gün,
Qala qapıları açıqdır bütün,
Axşam saat beşdən onbirə qədər,
Arzu eyləyənlər buyura bilər.
Səadət yar olsun azad adaya,
Eşq olsun general, mərd Otelloya!

Gedir.

ÜÇÜNCÜ SƏHNƏ

Qalada bir salon. Otello, Dezdemonə, Kassio və məiyyət
daxil olurlar.

Otello.

Kassio, növbədə intizam ara,
Ciddi nəzarət et qarovullara.
Qoy hamı gözləsin ləyaqətini,
Keçməsin, aşmasın heç kəs həddini.

Kassio.

Yaqoya göstəriş vermişəm özüm,
Yeno də üstündə olacaq gözüüm.

Otello.

Yaqo sadıq dostdur, sədaqətli ər.
Gecən xeyrə qalsın, möhtərəm yavər.
Səhər duran kimi, tez yanıma gəl,
Sənə sözüm vardır.
(Dezdemonaya)
Sevimli gözəl,
Gedək, mənim gülüm, qurtardı möhnət,
Qoy bizə yar olsun büllur məhəbbət.
Əhd-peyman kəsmişik, dərək meyvəsin,
Görək eşqimizin şirin bəhrəsin.
Hamının gecəsi xeyirə qalsın.

Otello, Dezdemonə və məiyyət gedirlər. Yaqo gəlir.

Kassio.

Hə, Yaqo, xoş gördük, ruhun ucalсын,
Vaxtında gəlmisən, gedək növbəyə.

Yaqo.

İndi yox, leytenant, axı, tez niyə? Heç saat on
yoxdur, general bu gün Belə tez gedibdir
məhəbbət üçün. Onu biz qınayaq, axı, necə də,
Yarıyla yatmayıb bircə gecə də.
Yarı bir nəzənin, bir nəzli canan,
Hətta Allahı da çıxarar yoldan.

Kassio. Çox gözəl yaradıb onu təbiət.

Yaqo. Nurdanmı tökülüb o boy, o qamət?

Kassio. Doğrudan, çox incə, zərif xilqətdir.

Yaqo.

Of, hələ gözləri, ah, nə hikmətdir.
Hamı heyranlıqla baxdıqca baxır,
Bütün ürəkləri yaxdıqca yaxır.

Kassio.

O ilahi gözlər cəlb edir ancaq,
Fitnədən kənardır, hiylədən uzaq.

Yaqo.

Onun gözəl səsi musiqi kimi,
Eşqə bir işarə, eyham deyilmi?

Kassio. İdeal qadındır həqiqətən də.

Yaqo.

Onlara xoşbəxtlik diləmə mən də.
Leytenant, bu axşam yaxşı rüzgardır,
Bir kuzə içməli şərabım vardır.
Toplaşıb bir neçə yerli cəngavər,
Bizdən ərkyana təkid edirlər,
Deyirlər içəyin ürəyi təmiz,
Qara Otellonun sağlığına biz.

Kassio.

Ah, mehriban Yaqo, ancaq indi yox,
İçkidən əhvalım çox pozulur, çox.

Bir azca içdimmi, artır tələşim,
Beynim dumanlanır, hərlənir başım.
İnsanlar tapsaydı başqa əyləncə,
Bu, yaxşı olardı deyirəm, mənəcə.

Y a q o .

Bizim dostumuzdur həmin igidlər,
Canım, bir qədəhdən, axı, nə zərər?
Onu mən içərim, belə çətindi?..

K a s s i o .

İçdim su qatılmış bir qədəh indi.
Görürsən, nə yaman dəyişib halım,
Necə də qarışıb kefim, əhvalım.
İçkidə acizəm, davamsızam mən,
Nəçin rüsvay olum bir də yenidən?

Y a q o .

Bayram axşamıdır, sən ki ərsən, ər,
Bunu dostlarımız xahiş edirlər.

K a s s i o . Onlar haradadır?

Y a q o .

Dururlar bu dəm
Qapının dalında, xahiş edirəm,
Onları içəri eyləyin dəvət.

K a s s i o . Yaxşı, ürəyimcə olmayır fəqət.
Gedir.

Y a q o .

Fürsətdir, imkanı ələ keçirsəm,
Ona bircə qədəh mən də içirsəm,
Özü də indicə vurub bir qədəh,
Beyni dumanlanır, qudurar əbləh.
Cavan xanımların iti sayığı
Atılıb gəmirər əli-ayağı.
Rodriqo - ağıldan, kamaldan axsaq,
Məhəbbət dəlisi, həmin o sarsaq
Gecə növbədədir, coşdurub qanın,
İçib şərəfinə Dezdemonanım.
Seçmişəm tündməcaz üç nəfər yerli,
-Davakar, dalaşqan olur kiprli,

Hər zaman ad güdür, şərəf gözləyir,
-Şərab içirmişəm doyunca bir-bir.
Onlar da bu gecə durur növbədə,
Bu sərxoş sürüsü susmaz heç vədə.
Zəncir çeynəyəcək Kassio, zəncir.
Onları yaxşıca edəcək təhqir.
Şübhəsiz, möhkəmcə qopacaq dava.
Budur, gəlir onlar, açılır hava.
Əsir səmt küləyi, nə qəmim mənim,
Sahilə asudə üzür yelkənim.

Kassio geri qayıdır, arxasınca Montano, qonaqlar və
şərab gətirən xidmətçilər daxil olurlar.
K a s s i o. Vallah, bir pialə içmişəm artıq.
M o n t a n o.

Kiçik bir qədəhdi, biz də ordayıq,
Sizə əsgər kimi söz deyirəm mən.
Y a q o.

Şərab, şərab gətir, ehey, tez tərpən!
(Oxuyur)
Qədəhlər cingildəsin,
Qədəhlər cingildəsin.
Əsgər də bir adamdır,
Ömrü gödək, bir şamdır,
Əsgər niyə içməsin?!
Axı, niyə içməsin?!
Uşaqlar, cəld olun, şərab verin siz!
K a s s i o. Vallah, könül açır gözəl nəğmənimiz.
Y a q o.

Bunu öyrənmişəm İngiltərədə,
İçkisiz yeməzlər bircə kərrə də,
İçkidə mahirdir orada hər kəs.
Onlarla heç zaman yarışa bilməz,
Doğrusu, nə alman, nə daniyalı,
Nə də yekəqarın hollandiyalı.
K a s s i o. Bu cürə mahirdir yəni ingilis?

Y a q o.

Səni heyran qoyar içməkdə, şəksiz.
Qərq edər şərabda daniyalını,
Almanın asanca pozar halını.
Hollanda o tutar elə bir divan,
Yazığın içdiyi gələr burnundan.

K a s s i o. İçək generalın sağlığına biz.

M o n t a n o.

İçəyin, leytenant, yaxşı dediniz,
Ürəkdən şərikəm, çox gözəl olar.

Y a q o.

Gözəl İngiltərə, ey qəşəng diyar!

(Oxuyur)

Qənaətcil imiş kral Stefan,
Şalvar tikdirərmiş ucuzca, hədə.
Bircə kron verib, hirslənmiş yaman,
Deyib soyğunçudur bütün dərzilər.
O imiş dünyada şanlı hökmdar,
Sən onun yanında, axı, nəсэн, nə?
Bil ki, israfçılıq ölkəni yıxar,
Köhnə pləşmı geyin eyninə.
Şərab ver, hövsələ qalmadı məndə.

K a s s i o. Bu nəgmə gözəldir əvvəlkindən də.

Y a q o. İstəyirsinizsə, eyləyim təkrar.

K a s s i o.

Gözəl şey çox olsa, qiymətsiz olar,
Bir də bilirsiniz, bu ki aşkardır,
Həyatda hər kəsin öz yeri vardır.
Kim ki, gözləməyir öz hörmətini,
İtirir adını, ləyaqətini.
Allah üstümüzdə şahiddir hər an:
Adam var, keçərlər günahlarından,
Adam var, günahı əfv olmaz, heyhat.

Y a q o. Doğru deyirsiniz, əziz leytenant.

K a s s i o.

Mənə gəldikdəsə, mənə yox zaval,
Məndən inciməsin bizim general,

Rütbə sahibləri başqa dostlar da,
Heç zaman, heç yerdə qalmaram darda.
Dünyada etmədim elə bir günah,
Məni xilas edər əzabdan Allah.

Y a q o. Məni də, leytenant.

K a s s i o.

Bir dayan görək.
Oraya birinci mən gedim gərək.
O gözəl cənnətə, axı, əzizim,
Leytenantdan əvvəl getməz mütlazim.
Artıq kifayətdir, bəs edər bizə,
Di gəlin, başlayaq işlərimizə,
-Xudaya, özün keç günahımızdan,
-Cənablar, növbəyə! Vaxtdır bir azdan.
Qoy kefli sanmasın məni hər uşaq,
Mənim mütlazimim Yaqo, budur bax.
Bu mənim sağ əlim, bu da sol əlim,
Görürsüz, heç cürə dolaşmır dilim
Baxın, öz yerimdə dururam möhkəm,
Deməli, cənablar, kefli deyiləm.

H a m ı. Elədir, doğrudur.

K a s s i o.

Aha, onda siz
Heç vaxt mənə sərxoş deməməlisiz.
(Gedir).

Montano.

Meydana, cənablar, tutaq yolları,
Vaxtdır, təyin edək qarovulları.

Yaqo.

Yəqin ki, gördünüz, cənab, indicə
Dostumuz buradan gedirdi necə.
Odur mətanətli, cəsur bir əsgər,
Hünərdə Sezarla durar bərabər.
Fəqət biz görərik, diqqət yetirsək,
Böyükdür nöqsanı ləyaqətitək.
Təəsüf, gün-gündən artır qüsuru,
Düşür ayaqlara adı, qüruru.

Otello inanıb bu cür insana,
Belə vəzifəni tapşırır ona.
Qorxuram, yenə də bir gün dəm ola,
Adanı, ölkəni dəhşətə sala.

Montano. Onun tez-tez olur bu vəziyyəti?
Yaqo.

Yatmamışdan qabaq budur sənəti.
Burnuna dəyməsə şərab qoxusu,
Gecələr gözünə gəlməz yuxusu.

Montano.

Əgər belədirsə, onda getməli,
Generalı bundan agah etməli.
Bəlkə, generalın yoxdur xəbəri,
Bəlkə də, görməyir pisliyi, şəri.
Təmiz ürək verib ona təbiət,
Görür Kissioda yalnız ləyaqət.

Rodriqo daxil olur.

Nə var, nə olubdur? Qayıt təzədən.
İzlə Kassionu addım-addım sən.

Rodriqo gedir.

Montano.

Çox təəssüf, nəcib, rəhmli sərdar
Edib bu mənsəbi ona etibar.
Sərdara davada o bir yavərdir,
Heyf ki, yazığın sağalmaz dərdi.
Bunu generala xəbər verin siz,
Ən gözəl, namuslu iş görərsiniz.

Yaqo.

Hətta bu adanı versələr mənə,
Ondan bir kəlmə də demərəm yenə,
Kassiodur mənim könlümə həmdəm,
Əlimdən gələni əsirgəmərəm,
Kaş onda qalmasın bu dərddən bir iz.
Nədir bu qalmaqal?

Səhnə arxasından səslər: "Kömək edin, kömək edin!". Kassio Rodriqonu qovaraq daxil olur.

Kassio. Qanmaz! Ədəbsiz!

Montano. Nə olub, leytenant?

Kassio.

Bu haramzada
Mənə iş öyrədir indi burada!
Sıxıb, butulkaya salaram onu.

Rodriqo. İlişdir cənəmə, gəl, yumruğunu!

Kassio. Dələduz, sən yenə çərənləyirsən? (*Rodriqonu qovur*).

Montano.

Hörmətli leytenant, nə eyləyirsən?!

(*Onu saxlayaraq*).

Dayan, bir əl saxla.

Kassio.

Kəsmə qarşımı,
Ayağım altına sallam başını.

Montano. Deməli, sərxoşsan.

Kassio.

Hə, hə, sərxoşam!

Qılıncları çıxarıb vuruşurlar.

Yaqo (*Yavaşca Rodriqoya*). Qaç, haray sal, de ki, başlandı qiyam

Rodriqo gedir.

Dayanın, leytenant, cənab Montano!

Ayılın bir, canım, yaxşı deyil bu.

Ay-haray, tez gəlin, burda döyüş var. -
Keşikdə yaxşıca dayandı bunlar.

(*Zəng çalınır*).

Kimdir o zəng çalan? İblisə bax bir!

Şəhəri buraya gətirəcəkdir.

Leytenant, düşünün, nə edirsiniz,

Rüsvay olacaqsız həmişəlik siz.

Otello məiyyət ilə gəlir.

O t e l l o. Nə olub burada?

Montano.

Verməyir ara,
Məni qan aparıb, ağırdır yara.
(*Yıxılıb huşunu itirir*)

O t e l l o. Dayanın, tərənən sağ qala bilməz!

Yaqo.

Leytenant, Montano, daha bəsdir, bəs!
Dayanın, cənablar, qan tutub sizi?
Yoxsa unuttunuz vəzifənizi?
General danışır sizinlə, axı,
Ayıbdır, qılıncı salın aşığı.

Otello.

Nə olub? Bu nədir? Bu necə oldu?
Bu fitnə, bu fəsad hardan doğuldu?
Haqqa ağ olmaqdır bu açıq-saçıq,
Məgər biz Türkiyə sultanlarıyıq?
Onlar da heç zaman qızıqıb belə
Etməz bir-birinin üstünə həmlə.
Sizə ayıb olsun, ayıb həmişə,
Bu saat son qoyun vəhşi döyüşə.
Kimin hünəri var, azca tərənsin,
Canımı alaram yəqin o kəsin.
Susdurun o zəngi - qorxunc şeytanı,
Salar vahiməyə bütün adanı.
Nə olub, cənablar, axı, nədir bu?
Nədir bu vəhşilik? Namuslu Yaqo,
Qəmdən ölü rəngi alıbdır üzün,
Davanı kim saldı? Bir danış özün.

Yaqo.

Bilmirəm, indicə söhbət edərək,
Onlar dayanmışdı istəklilərtək.
Birdən elə bil ki, bir ulduz axdı,
Qan saçan qılınclar qınından çıxdı,
Onlar başladılar bu çirkin işə

-Belə bir rüsvayçı, mənfur döyüşə.
Coşdu damarlarda qəzəb dənizi,
Səbəbini deyə bilmirəm, düzü.
Kaş qıçım sınaydı şanlı cəbhədə.
Gəlib görməyəydim bunu heç vədə.

O t e l l o. Leytenant, özünü unutdun nədən?

K a s s i o. Əfv edin, danışa bilməyirəm mən.

O t e l l o.

Hörmətli Montano, sən ki hər yerdə
Şöhrət qazanmısan, axı səbrdə.
Təmkində çatmısan şərəfə, ada,
Ən nəcib adamsan sən ki dünyada.
Nə oldu, unutdun öz hörmətini,
Bir anda məhv etdin şan-şöhrətini.
Gecə soyğunçusu dalaşar belə,
Danış səbəbini, bir agah elə.

M o n t a n o.

Hörmətli Otello, ağırdır yaram,
Bir də ayaq üstə çətin qalxaram.
Danışa bilmirəm, qoy desin Yaqo,
Hər şeyə əvvəldən şahid olub o.
Bu axşam etmədim elə bir xəta,
Dilimdən pis söz də çıxmayıb hətta.
Bir günahım varsa, tək budur, inan,
Özümü qorudum haqsız hücumdan.

O t e l l o.

Qan vurur beynimə, vallah, hirsimdən,
Deyəsən, ağılımı itirirəm mən.
Əgər əl qaldırsam, duraram çətin,
İkinizdən biri öləcək, yəqin.
Bu iyrənc didişmə baş verdi necə?
Onu kim başladı, deyin, əvvəlcə?
O kim olur olsun, qardaş olsa q da,
Əkiz doğulsa q da, birgə qalsa q da,
Qınılmaz heç zaman qətiyyətim,
Ona qalmayacaq hüsn-rəğbətim.
Hərbi bir şəhərdə, cəsarətə bax,

Hürkmüş ürəkləri qorxuya salmaq!
Qarovulxanada qayda güdərəkən
Pozasan nizamı, intizamı sən!
Bu cür rəzaləti törətməz vəhşi,
Yaqo, kim başladı bu çirkin işi?

Montano.

Yaqo, tərəfgirlik etmə qəti,
Necə varsa, danış sən həqiqəti.
Olanı artırıb-azaltsan əgər,
Deməli, deyilsən həqiqi əsgər.

Yaqo.

Yaxşı tanımırsan məni sən hələ,
Kəsəmə dilimi öz əllərimlə.
Kassioya qarşı desə bircə söz.
Gərək həqiqəti bəyan edək biz.
Desək həqiqəti, nədir zərəri,
Dəyməz Kassioya heç bir xəteri.
General, danışım hadisəni mən:
Montanoyla söhbət edirik, birdən

Qaçaraq bir nəfər peyda oldu, ah,
Kassio qovurdu əlində silah,
O kəs "kömək" deyə fəryad edirdi,
Kassio üstünə hirsə gedirdi.
Montano yüyürdü tezəcə qabağa,
Başladı yavəri dilə tutmağa.
Düşdüm bağıranın dalınca mən də,
Saxlayın, bir görüm, kimdir o bəndə.
Susdurum, kəsilsin dəhşət, əndişə,
Salmasın şəhəri bu cür təşvişə.
O, ayaqdan cəldmiş, çıxdı aradan,
Eşitdim qılınclar səslənir bu an,
Qəzəblə ucadan söyür Kassio,
Belə olmayıbdır indiyədək o?
Geriyə qaçdım ki, öyrənim nə var,
Onlar bir-biriylə vuruşurdular.
Beləcə, indicə siz görən sayaq,
Mənim bildiklərim bunlardır ancaq.

Fəqət nə etməli, insan insandır,
Onun yanılmağı bizə əyandır.
Kassio da bu cür deyilmi mægər,
Vurub Montanoya bir azca xətər.
İnsan qəzəblənsə, əminik buna,
Hətta əl qaldırar əziz dostuna.
Görünür, bağırıb qaçan o sərsəm
Yavəri özündən çıxarıb möhkəm,
Ağır təhqir etmiş, cinlətmış ya da,
Coşub-qəzəblənmiş, dözməmiş o da.

Otello.

Ya qo bilirəm ki, çətindir, çətin,
Sənin sədaqətin, saf məhəbbətin
Qoymayır günahkar görəsən onu,
Müdafiə etdin sən Kassionu.
Kassio, sevirəm qəlbən səni mən,
Fəqət daha mənə zabit deyilsən,
Bağışlamaq olmaz bu cür nöqsanı.
Dezdemonə məiyyət ilə daxil olur.
Nə qədər yollar var, yaxşı düşünün,
Mavrın rəğbətini qaytarmaq üçün.
Sizə cəza verdi yalnız o anda
-Özündən çıxanda, acıqlananda.
Bu əmrin dostluğa, de nə dəxli var,
Bunu iş nəminə veribdir sərdar.
Bürüməsin deyə adanı təşviş,
Gözlərin odunu almaq istəmiş.
Bəzən qorxutmaqçün güclü aslanı,
Görürsən, döyürlər fağır tulanı.
Ondan xahiş edin, sizi əfv edər.

Kassio.

Ondan xahiş edim, mümkünsə əgər,
Qoy mənə yağdırsın əbədi nifrət.
Hanı o məndəki ağıl, dəyanət?
Aldatdım, unudub əhdi-peymanı,
Belə sərkərdəni, belə insanı.

Sərxoşdum, ağlımı, ah, itirərək
Boş-boş çərənlədim tutuquşutək.
Söyüb dava saldım, başladım cəngə,
Özüm öz kölgəmlə mən verdim əngə.
Şərab, lənətə gəl, sənsən günahkar!
Səndə görünməyən iblis ruhu var.
Fitnə, fəsad olur işin bu sayaq,
Mən iblis deyərdim adına ancaq.

Y a q o.

Kimi qovurdunuz qılıncla elə,
Sizə nə etmişdi, nəydi məsələ?

K a s s i o. Bilmirəm nə deyim?

Y a q o. Bu, mümkün deyil.

K a s s i o.

Duman içindədir hər şey, elə bil.
Dəqiq bircə şey də düşmür yadıma,
Vuruşurduq, niyə? Yetiş dadıma
Sən özün, ya rəbbi! Axmaqlığa bax!
İnsanlar zəhəri özü alaraq,
Tökür öz ağzına, ağılı o da
Aparır başından, düşür min oda.
Nələr törədirik biz əlimizlə!
Açıb qapılan öz əlimizlə!
Saraya salırıq düşmənimizi,
O da çalır-çapır, talayır bizi.
Nə qədər can ataq mənfur şeytana,
Nə qədər çevrilək vəhşi heyvana,
Hələ bunun üçün şövqə gələk də,
Şadlanıb, sevinib, deyib gülək də!

Y a q o.

Niyə, yerindədir indi ağlınız,
Bu necə oldu ki, tez ayıldınız?

K a s s i o.

Görün, bağışladı məni kim kimə
-İblis sərxoşluğum iblis hirsimə.
Ah, məni göstərir nöqsan nöqsana,
Kef verir, zövq verir şeytan şeytana.

Hər şey açıq-aydın keçir gözümdən,
Düzü, iyrənirəm özüm özümdən.

Yaqo.

Necə danışsınız ciddi-ciddi siz,
Elə bil, əxlaqdan dərs deyirsiniz.
Ölkədə var ikən hərbi vəziyyət,
Gərək olmayaydı bu cür hərəkət.
Ancaq olan olmuş... Yenə ümid var,
İşi xeyrinizə düzəltmək olar.

Kassio.

Ondan xahiş edib, desəm ver aman,
Qaytar öz yerimə, deyər: əyyaşsan.
Yüz ağzım olsa da, bir əjdahatək,
Bu sözdən hamısı kilidlənəcək.
Sənin ağlın ola, düşüncən ola,
Birdən çevriləsən gicə, abdala,
Sonra da dönəsən vəhşi heyvana.
Necə qəribədir! Lənət şeytana.
Hər bir artıq qədəh bəla, fəlakət,
Ondakı hər damla iblisdir, əlbət.

Yaqo.

İçməyi bacarsan, ruh gələr dada,
Yaxşı şərab yaxşı dostdur dünyada.
Meyi pisləməyin, yetər aman, dad.
Yəqin, bilirsiniz, əziz leytenant,
Sizə yaxın dostam, sadıqəm hər dəm.

Kassio. Yaxşı layiq oldum, budur, kefliyəm.

Yaqo.

Hamı içə bilər, dinləyin görək,
İndi mən söyləyim nə etmək gərək.
General arvadı olub general,
Gözəllik qoymayıb sərdarda bir hal.
Nazənin yarma heyrandır indi,
Məsum gözlərinə qurbandır indi.
Enib səcdə qılır hey dönə-dönə
İlahi gözəlin gözəlliyinə.
Siz ona inanın, qızdırın ürək,
Yalvarın, yaxarın, eyləsin kömək.

Ərinin qəlbini döndərsin sizə,
Yenidən qayıdın vəzifənizə.
Gözəl Dezdemonə çox mehribandır,
Xeyirxah, ürəyi yumşaq insandır.
O söz yerə salmaz heç vaxt, heç zaman,
Belə qadın yoxdur dünyada, inan.
Sərdarla qırılıb ülfət telləri,
Yenə düzəldəcək onun əlləri.
Sizə əvvəlkitək həmdəm olacaq.
Bu dostluq daha da möhkəm olacaq.
Arzular gül açıb güləcək yenə.

K a s s i o. Ağıllı məsləhət verirsən mənə.

Y a q o.

Bir şərəf sayıram dostluq borcunu,
Açıq bir ürəklə deyirəm bunu.

K a s s i o.

Yaxşı, səhər tezdən gedib səcdəyə,
Mütləq yalvararam pak ilahəyə.
Əlim daşa dəysə, onda neyləyim?
Deməli, dönükdür bəxtim, taleyim.

Y a q o.

Bu yol doğru yoldur, siz gedin rahat,
Sizə uğur olsun, əziz leytenant,
Mən gedim növbəyə, çatdı daha o.

K a s i o. Gecən xeyrə qalsın, namuslu Yaqo.

Gedir.

Y a q o.

Kim mənə söyləyər alçaq, bədəməl,
Verdiyini məsləhət səmimi, gözəl.
Yeganə mümkün yol budur, doğrusu,
Mavri ələ alar könül yavrusu.
Asandır söz demək Dezdemonaya,
Dərdini danışmaq belə sonaya.
Onun təmiz qəlbi günəş deyilmi?
Boldur səxavəti təbiət kimi.
Ərinin könlünü tez alar ələ,
Asanca həll olar çətin məsələ.

Mavr onun üçün keçər canından,
Keçər öz dinindən, öz imanından.
Məhəbbət könlünü eyləyib əsir,
Sevgi qollarına vurubdur zəncir.
Sevda zəiflədib, deyim düzünü,
Allah əmri sanır yarın sözünü.
Qəlbimin hakimi nazənin dilbər,
Könlündən nə keçsə, eyləyə bilər.
Mən necə olaram alçaq, bədəməl?
Verdiyim məsləhət gözəldən gözəl.
Yavərin gözünə saldım işığı...
Belədir cəhənnəm xeyirxahlığı!
Çirkin günahını, suçunu iblis
Göstərir hamıya qəşəng, ləkəsiz.
Hamı da şirnikib düşür toruna,
Mənim də kələyim bənzəyir buna.
İndi bu sadələvh, sadədil axmaq
Gedəcək, xanıma qəmiş olacaq.
Min bir iniltiyə, min ahü-zarla,
Təngə gətirəcək yalvarışlarla,
Ağlar taleyini güldürsün yenə.
Minnət edəcəkdir o da ərinə.
Bu yandan başlaram işimə mən də.
Pıçıldaram Mavra fürsət düşəndə.
Axıb damcı-damcı qulaqlarına,
Sözlərim zəhərtək yeriylər cana.
Deyəmə arada bir ünsiyyət var,
Görünür, gizlicə eşq-məhəbbət var.
Xanım dönə-dönə xahiş etdikcə
Mavrin şübhələri artar getdikcə.
Qısqanclıq oduyla yanar, qovrular,
Qəmdən için-için göynər, ovular.
Qızın ləkələrəm saf ismətini, ..
Onyn tor eylərəm mərhəmətini,
Onları bu tora salaram hökmən.
(Rodriqo gəlir).
Rodriqo, nə xəbər, niyə gəlmişən?

Rodri qo.

Köpək sürüsündə elə it də var,
Ov etməz, sürünü sayca tamamlar,
Burada o itə bənzəyirəm mən.
Pullarım bihudə getdi əlimdən,
Bu gecə döyüldüm əməlli-başlı.
Əgər belə getsə, mən başı daşlı
Əzab tapacağam bu yerdə müdam,
Bolluca təcrübə qazanacağam.
Evə dönəcəyəm pulsuz-parasız,
Bir azca artacaq ağılım yalnız.

Ya qo.

Necə də yazıq olmuş səbirsiz insan!
Bir anda sağalmaz yara heç zaman.
Bilirsən, ağılla iş görürük biz,
Yoxdur nə cadumuz, nə də sehrimiz.
Ağıla köməkdir səbr, vaxt, vədə,
İşlər pis getməyir axı elə də.
Səni kötəklədi bir azca yavər,
Onu da mənəbdən məhrum etdilər.
Meyvələr bir alır Cünəşdən zinət,
Vaxtında gül açır, yetişir fəqət.
Topla hövsələni, səbr elə bir az,
Əyləncə olanda vaxt hiss olunmaz,
Vay sənin, necə tez açıldı səhər.
İndi get, sonradan bilərsən xəbər.
Evə get deyirəm, vədə azalır.
Nə durmusan belə?

(Rodri qo gedir).

İki iş qalır.

Gərək təhrək edəm zövcəmi, bir gün
Gedib minnət edə Kassio üçün.
Xanım Kassionu qəbul edəndə
Mavrla kənarda duraram mən də.
Yavər yaxınlaşıb qəmli, pərişan
Yalvarıb xanıma dil tökən zaman

Oraya Mavrı gətirərəm mən,
Guya ki, gəlmişik gözlənilmədən.
Hə, gözəl fikirdir, ləngimə, qoçaq,
Dəmir isti-isti döyülər ancaq.

Gedir.

ÜÇÜNCÜ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

Kipr. Qalanan önü. Otellonun mənzilinə yaxın bir yer.
Kassio və bir neçə çalğıçı daxil olurlar.

Kassio.

Qısa, könülaçan bir hava çalın,
Zəhməti nədirsə, haqqını alın.

Musiqi. Təlxək gəlir.

Təlxək.

Burnunda oxuyur tütəkləriniz,
Yəqin, almısınız Neapoldan siz?

Birinci çalğıçı. Necə, ağam, necə?

Təlxək.

Bir xahişim var,
Nəfəsli alətlər deyil ki, bunlar?

Birinci çalğıçı. Nəfəslidir, ağam.

Təlxək.

Deməli, belə
Onunçün asılıb quyruğu elə?

Birinci çalğıçı. Siz quyruq deyirsiniz, ağam, nədir bu?

Təlxək.

Belə alətlərin olur quyruğu.
Eh, iş bunda deyil, qulaq asın bir,
General sizinçün pul göndəribdir.
Musiqiniz gəlib yaman xoşuna.
Deyir: çalmasınlar qoy boş-boşuna.

Birinci çalğıçı. Yaxşı, ağam, daha çalmarıq hədə
Təlxək.

Elə musiqiniz vardırsa əgər,
Sədası, avazı eşidilməsin.
Çalın, çalın onu, heç kəs bilməsin.
İndi musiqini dinləyən varmı?

Birinci çalğıçı. Yox, ağam, musiqi səssiz olarmı?
Təlxək.

Onda tütəkləri salın torbaya,
Tezcə buxarlanıb qalxın havaya.
Sizdən görünməsin bir soraq, bir iz.
(*Çalğıçılar gedirlər*)

Kas sio. Sadıq dostum, məni eşidirsiniz?
Təlxək.

Xeyr, sadıq dostun nəyimə gərək;
Səni eşidirəm, hə, buyur görək.

Kas sio.
Qurtarın, bu hiylə, bu kələk nədir?
Alın bu qızılı, kiçik töhfədir.
Gedin, ümidimə şəfəq çiləyən,
Sərdar arvadına xidmət eyləyən
O xanım yuxudan durubsa əgər,
Deyin ki, orada bəxtsiz bir nəfər
Yolunu gözləyir, qəlbi dardadır.
Bir kəlmə sözü var, intizardadır.

Təlxək.

O xanım oyanıb gəlsə bu yana,
Cənab, sözlərini deyərəm ona.

Kas sio. Gedin, xeyirxahım, saraldı gözüüm.
(*Təlxək gedir. Yaqo gəlir*)

. Vaxtında gəlmisən, Yaqo, əzizim.

Ya q o. Görünür, sonradan yatmamısınız?

Kas sio.

Elədir, doğrudur, səninlə yalnız,
Axı, biz ayrıldıq dan söküləndə.
Yaqo, cürətə bax, cürətə məndə,
Sənin arvadınçün adam göndərdim.

Ah, Dezdemonanı görməkdir dərdim.
Qoy gəlib sağaltsın könül yarasın,
Onunla görüşə yollar arasın.

Y a q o.

Gedib göndərərəm onu bu saat.
Bəhanə taparam, olma narahat,
Mavrı apararam evdən kənara,
Gələrsiniz evə siz də bu ara.
İkilikdə söhbət asandır yenə.

K a s i o.

Ürəkdən təşəkkür edirəm sənə. (*Ya qo gedir*).
Belə mərhəmətli, namuslu insan
Hələ heç bir yanda görməyib cahən.

Emiliya daxil olur.

E m i l i y a.

Sabahınız xeyir, əziz leytenant,
Bu işdən mən oldum yaman narahat.
Mənə dərd gətirdi sizin dərdiniz,
İşlər düzələcək, dərd çəkməyin siz.
Bu haqda danışır xanımla sərdar,

Hər vaxt xanım durur sizə tərəfdar,
Sərdarsa etiraz eyləyir müdam.
Yara vurduğunuz həmin o adam
Hörmətdə, nüfuzda, adda, xətirdə
Ən məşhur adamdır indi Kiprdə.
Qohumu, tanışını çoxdu deyirlər,
Yəqin, toxunardı sizə bir xətər.
Hə, qəsdən bu hökmü veribdir sərdar,
Sizə hörməti var, məhəbbəti var.
Minnətçi düşməyə yoxdur ehtiyac,
Bu işə o özü eyləyər əlac.
Sərdarın əlinə düşəndə fürsət,
Sizi Yerinizə qaytarar, əlbət.

K a s i o.

Xahiş eyləyirəm, mümkünsə əgər,
Bu haqda sözümlə var, deyim müxtəsər.
Məni görüşdürün o nurlu ayla,
Danışım təklildə Dezdemonayla.

Emiliya.

Buyurun, gedəyin, hə, burda nə var,
Elə yer taparam, münasib olar,
Sərbəst açarsınız qəlbinizi siz.

Kassio. Məni çox minnətdar eyləyirsiniz.

Gedirlər.

İKİNCİ SƏHNƏ

Qalada bir otaq. Otello, Yaqo və Kiprin
nümayəndələri daxil olurlar.

Otello.

Yaqo, bu məktubu ver kapitana,
Həm də ki adımdan sən çatdır ona,
Yetirsən senata qoy salamımı,
Dərin hörmətimi, ehtiramımı.
Gedirəm baş çəkimi istehlamlara,
Tezliklə qayıdib gələrsən ora.

Yaqo. Hər şeyə hazıram, mehriban ağam.

Otello.

Cənablar, möhkəmdir bütün istehlam,
Getməyə, baxmağa varmı meyliniz?

Nümayəndələr.

General, buyurun, amadəyik biz.

ÜÇÜNCÜ SƏHNƏ

Qalanın qabağında bağça. Dezdemonə, Kassio və
Emiliya daxil olurlar.

Dezdemonə.

Siz, əziz Kassio, mənə inanın,

Bir az səbr eləyin, bir az dayanın.
Əlimdən gələni əsirgəmədən
Sizin xeyrinizə çalışaram mən.

Emiliya.

Çalışın, çalışın, mehriban xanım,
Bu dərddən yamanca qaralıb qanım.
Ərimin günləri dönüb ah-vaya,
Elə bil ki, özü düşüb bəlaya.

Dezdemonə.

Namuslu, qeyrətli dost belə olar.
Kassio, heç buna bir şübhəmi var?
Ünsiyyət şamını alışdıraram,
Mən sizi ərimlə barışdıraram.

Kassio.

Mərhəmətli xanım, necə olsam da,
-Zindana düşsəm də, azad qalsam da,
Sadıq qulunuzam ömrüm uzun.

Dezdemonə.

Təşəkkür edirəm, bilirəm bunu.
Bilirəm, sevirsiniz qəlbən ərimi,
Çoxdan tanıyırsınız siz sərvərimi.
Mənim sözlərimi həqiqi sayın,
Dolama arxayın, gəzin arxayın.
O yenə də sizə yaxın olacaq,
Siyasət naminə gen gəzir ancaq.

Kassio.

Fəqət bir iş də var, beləsə əgər,
Siyasət olduqca uzana bilər.
Bununçün tapılar qeyri səbəb də,
Tamam əldən çıxar onda mənşəb də.
Mənim olmamağım dönər adətə,
Başqası yetişər ada, xidmətə.
General unudar hər xidmətimi,
Mənim ona olan məhəbbətimi.

Dezdemonə.

Qorxmayın, heç zaman bu ola bilməz.
Emiliya şahiddir, demirəm əbəs,
Burda söz verirəm ürəkdən sizə,

Yenə qayıdarsız vəzifənizə.
Elə ki, söz verdim, darıxıram bərk,
Axıra çatdırım sözümlə gərək.
Otello axşamlar evdə olanda,
Qoymaram dincəlsin onu bir an da.
Şahintək təlimə yatmasa əgər,
Yatmağa qoymaram onu gecələr.
Yatağı olacaq ibadətqahım,
Masası müqəddəs qibləm, dərgahım.
Danışsam nə sayaq, desəm nə sayaq,
Sözlərim yenə də sizdən olacaq.
Şadlanın, qurtarın qəmdən, təşvişdən,
Öldü var, döndü yox! Bilin, bu işdən.

Emiliya. Sərdar bura gəlir!

Kassio. Onda mən gedim.

Dezdemonə.

Nə üçün, dayanın, mən xahiş edirəm

Elə yanınızda danışım indi.

Kassio.

Yox, xanım, indi yox, bu çox çətindi.

Əhvalım olduqca çəşqin, pərişan,

Sarsıntı könlümü eyləyib şan-şan.

Başqa vaxt danışın.

Dezdemonə.

Özünüz bilin.

Yaxşı, nə deyirəm, başqa vaxt gəlin.

Kassio gedir. Otello və Yaqo daxil olurlar.

Yaqo. Yoxam belə işə...

Otello. Nə olub, Yaqo?

Yaqo. Heç nə, elə-belə.

Otello.

Kassiomu o -

İndi arvadımın yanından gedən?

Yaqo.

Yavər! Ola bilməz, inanmıram mən.

Sizi görən kimi niyə əkildi,

Suçlutağ xəlvətə qaçdı, çəkildi?

O t e 11 o. Deyəsən, o idi.

Dezdemona.

Mənim sərvərim,

İşlərin necədir, mehriban ərim?

İndi danışdım mən bir nəfərlə

Yazıq inildəyir qəmlə, kədərlə.

Sənin qəzəbinə gəldiyi üçün

İztirab içində saralır hər gün.

O t e 11 o. Sən kimi deyirsən?

Dezdemona.

Sizin yavəri,

Kassionu, dərddə keçir günləri.

Yanında hörmətim vardırısa əgər,

Tez onu əfv elə, mərhəmət göstər

Artıq olanları gətirmə yada,

Ən sadıq dostundur o ki dünyada,

Yanılib, bir xəta edləyib səhvən.

Namuslu kəsləri tanıyıram mən,

Bələdəm həyatın bəzi sirrinə,

Onu, rıcam budur, qaytar yerinə.

O t e 11 o. İndi burdan gedən o idi mägər?

Dezdemona.

Bəli, sıxılırdı olduqca yavər.

Vəziyyəti pisdır, əhvalı yaman,

Kədəri məni də etdi pərişan.

Onu geri qaytar, mənim ürəyim.

O t e 11 o. İndi yox, ayrı vaxt, gözəl mələyim.

Dezdemona. Bəs haçan, bəs haçan?

Otello.

Lap tezəcə, yəqin,

Sənin xətirinə, qəşəng nazənin.

Dezdemona. Bu axşam, şam vaxtı?

O t e 11 o. Yox, imkan hanı?

Dezdemona. Bildim, onda sabah, nahar zamanı?

Otello.

Sabah baxmalıyam istehkamlara,
Dəvət olunmuşam orda nahara.

Dezdemonə.

Onda sabah axşam, biri gün necə?
Ya səhər, ya gündüz, ya şər düşüncə?
O biri gün tezdən, vaxtını de, bax,
Üç gündən o yana keçməsin ancaq.
Bilirəm, hər b vaxtı dərs olsun deyə,
Bəzən baxmayırlar burda heç nəyə.
Elə ki, pozuldu qayda, əndazə,
Cəsur əsgərə də verirlər cəza.
O ki günahını alır boynuna,
Dərindən düşünsək, nə var ki, buna.
Ona ağır cəza əbəsdir, əbə,ş,
Hətta bir şifahi töhmətə dəyməz.
Yaxşı, haçan gəlsin, Otello, haçan?
Təəccüb edirəm sənə, doğrudan.
Ağlıma gəlmir ki, sənin ricana
Laqeyd yanaşıb, qalam biganə,
Tərəddüd içində dayanam belə.
Söhbət kim haqdadır, bir fikir elə.
Kassio - sirdaşın, vəfalı dostun
İstəmə kədərlə saralıb solsun.
O bizə gələrdi səninlə müdam,
Mən sənin barəndə yaman danışsam,
Sənin tərəfmi saxlardı o vaxt,
İstəyirdi görsün dostunu xoşbəxt.
Söylə, indi necə xahiş etməyim?
O qədər sözüüm var, hansını deyim.

Otello.

Gülüm, gəl danışma, bəşdir bu haqda,
O nə vaxt istəyir, gəlsin o vaxt da.
Sənin xahişini rədd etmək olar?

Dezdemonə.

Yox, yox, bunun mənə nə minnəti var.
İltimas eyləsəm, gey əlcəyini,
Soyuqda çiyininə at pencəyini,

Xörək ye, sözümə baxmazsan necə?
Sənin xeyrinədir bunlar ki təkcə.
Sınamaq istəsəm məhəbbətini,
Sənin mənə olan sədaqətini,
Onda nə deməkdir belə cüzi iş,
Çətin, qorxulu şey edərdim xahiş.

Otello.

Buludlar tutmasın günəş üzünü,
Mən yerə salmaram sənin sözünü.
Rica eyləyirəm, incimə ancaq,
Bir azca məşğulam, məni tək burax.

Dezdemonə.

Varmı etiraza bir ixtiyarım?
Yox, yox, salamat qal, mənim sərdarım.

Otello.

Mənim Dezdemonam, hələlik, sağ ol,
Gəlirəm bu saat, sənə yaxşı yol.

Dezdemonə.

Gedək, Emiliya... yoxdur bir sözüüm,
Könlünün hökmünə baş əy, əzizim.
Öz borcum, vəzifəm deyir ki mənə,
İtaət əyləyim hər yerdə sənə.
(Emiliya ilə gedirlər)

Otello.

Səadətım mənim! Yansa da ürək,
Mən səni sevirəm gözümdə nurtək,
Mən səni sevməsəm, boş qalar sinəm,
Yenidən zülmətə çevrilər aləm.

Y a q o. Mənim nəcib ağam...

O t e l l o. Nə olub, Yaqo?

Y a q o. Bu eşqi bilirdi o vaxt Kassio?

Otello.

Bilirdi əvvəldən axıra qədər,
Niyə soruşursan, nə olub məgər?

Yaqo.

Boş şeydir, başıma gəlmiş bir fikir,

İstədim öyrənim...

O t e l l o. Aç, söylə, nədir?

Y a q o. Çoxdanmı tanıyır xanımı yavər?

Otello.

Bəli, kömək edib mənə əvvəllər,
Vasitəçi olub bizə o zaman.

Y a q o. Doğrudan?

Otello.

Doğrudan! Hə, hə, doğrudan.
Axı, burda nə var, görünsün ləkə?
Namuslu deyildir Kassio, bəlkə?

Y a q o. Namusludur, ağam!

Otello.

Büllura bənzər, Namusludur çox, çox.

Y a q o. Mən bilən qədər.

O t e l l o. Söylə, fikrin nədir?

Y a q o. Heç, elə-belə!

Otello.

Heç, elə-belə! O gəlməyir dilə,
Heç, elə-belə! Yox, burda nəşə var,
O mənə fikrini deməyir aşkar.
Məni təkrar edir əks-səda kimi,
Fikri dəhşətlidir əjdaha kimi...
Nəşə gizlədirsən, sirr vardır səndə:
İndicə Kassio burdan gedəndə
Dedin sevməyirəm belə işi mən,
Danış, sevməyirsən, axı, nəyi sən?
Deyəndə o bizə vasitə olub,
Niyə heyrətləndin elə tutulub?
Üzünü turşutdun, qaçdı əynin də,
Qorxunc bir şey vardı sanki beynində.
Əgər sevirənsə ürəkdən məni,
Söylə, agah eylə bu vahiməni.

Y a q o.

Bilirsiniz, könlüm bağlıdır sizə,
Sadıqəm hər zaman pak sevginizə.

Otello.

Elədir, bilirəm məhəbbətini,
Təmiz namusunu, sədaqətini.
Bir sözü deməmiş gedərək fikrə,
Ölçürsən, biçirsən azı yüz kərə.
İndisə sözlərin yarımçıq qalır,
Bu, məni qorxuya, dəhşətə salır.
Bu, açıq hiylədir mənfur şeytanda,
Gizli ittihamdır əsl insanda.
Kədərli bir qəlbin qırıq səsidir.
Ağır sarsıntının ifadəsidir.

Y a q o.

And içə bilərəm ona gəlincə.
Namuslu adamdır Kassio, mənəcə.

O t e l l o. Mənim də fikrim belədir, gerçək.

Y a q o.

İnsan olmalıdır göründüyütək.
Kim ki başqa cürə görünür bizə,
Demək, pərdə çəkir gözlərimizə.

O t e l l o.

Elədir, heç buna söz ola bilməz,
Göründüyü kimi olmalı hər kəs.

Y a q o.

Odur ki, deyirəm Kassio, şəksiz,
Namuslu adamdır, nə deyəcəksiz?

O t e l l o.

Yox, yox, bu olmadı, aydınlıq yoxdur,
Sənin sözlərinin mənası çoxdur.
Xahiş edəyirəm, nə düşünürsən,
Elə olduğutək mənə söylə sən.
Danışma eyhamla, baxma kədərlə,
Aç çirkin fikrini çirkin sözlərlə.

Y a q o.

Sərdar, əfv edəyiniz, yanılsam qultək.
Vəzifə borcumdur itaət etmək.
Ancaq elə işlər var ki həyatda,
Bu işdə azaddır qullar da həтта,
Fikrimi danışım? Əgər mümkünsə...

Birdən o yanlıssa, birdən çirkinsə...
İnsanın ürəyi saraya bənzər,
Təmiz fikirlərlə çirkin fikirlər
Yaranıb burada daima əkiz,
Bir an ötürməyir mübahisəsiz.
Hər vaxt höcətləşir, hər vaxt bəhs edir.
Elə bil, sarayda məhkəmə gedir.

Otello.

Özün məhv edərsən dostunu, Yaqo,
Hiss etsən düşübdür fəlakətə o,
Sən bunu deməsən vaxtında ona.

Yaqo.

Mən nəhaq düşürəm, bəlkə, gümana.
Etiraf edirəm xasiyyətimi,
Dəyişə bilmirəm təbiətimi.
Şübhəylə baxıram hər vaxt hər şeyə,
Bu dönüb sağalmaz bir xəstəliyə.
Könlümü dağlayır hey bədgümanlıq,
Yaxşıda gəzirəm həтта yamanlıq.
Yalvarıram, buna məhəl qoymayın,
Mənim fərziyyəmi doğru saymayın.
Sizi qorxutmasın yanlış güman, zənn,
Təşvişə düşməyin şübhələrimdən.
Sizin dincliyiniz, səadətiniz,
Gözəl, alicənab təbiətiniz,
Mənim insanlığım, namusum, aqlım
Məni məcbur edir dili lal qalım.

O t e 11 o. Yaxşı, açıq danış, məqsədin nədir?

Yaqo.

Təmiz ad insana bir xəzinədir.
Əziz ağam, könlün sərvətidir o,
Kişinin, qadının zinətidir o.
Mal-dövlət, pul nədir? Nə faydası var?
Heç zaman bir kəsdə tutmayıb qərar,
Əldən ələ keçir hey bu əl çirki.
Onu oğurlayan nə aparır ki?!
Bizdən təmiz adı oğurlayan kəs
Heç cürə, heç vədə varlana bilməz.

Fəqət ləkələyib ismətimizi,
Yoxsullar yoxsulu eyləyir bizi.
O t e 11 o. Allah xatirinə, danış eyhamsız.

Y a q o.
Köksümdən qəlbimi siz çıxarsanız,
Tutub saxlasanız öz əlinizdə,
Bu haqda deməyəm hətta bir söz də.

O t e 11 o. Aha, qəribədir!

Y a q o.
Sərdarım, hər an
Çəkinin, qorunun bu qısqanlıqdan.
Bu yaşıl gözlü div öz qurbanım
Tapdımı, rısxəndlə alır canını.
Elə ərlər var ki, dönük çıxır baxt,
Yenə də dünyada yaşayır xoşbaxt.
Biləndə qadını edir xəyanət,
Ona əbədilik yağdırır nifrət.
Ər də var, duymayır iyrənc ömrünü,
Əzablar içində keçir hər günü.
Şübhədən gözüne gəlmir yuxusu,
Sevir dəli kimi...

O t e 11 o. Ah, dəhşətdir bu!

Y a q o.
Taledən yarıyan kasıb olsa da,
O, varlı adamdır yenə dünyada.
Kim ki itib-batır sərvət içində,
Yoxsuldur, əlləşir möhnət içində,
Daim səksəkəylə keçir rüzgarı
Qorxur əldən çıxa dövləti, varı.
Ya rəbbi, rəhm elə, yazıqdır insan,
Hifz elə sən onu bu qısqanlıqdan.

O t e l l o .

Nə üçün, nə üçün belə deyirsən?
Elə düşünürsən — izləyirəm mən
Gecələr gözəli-nur çeşməsini
-Ayın göyüdə hər an dəyişməsini.
Yeni bir şübhəylə ötər saatım,
Keçər qısqanlıqla bütün həyatım?

Yox, yox, şübhə varsa, deməli, gərək
İndi yubanmadan bir tədbir görək.
Yaman şişirdirsən sözləri, mənəcə.
Könlümə od vurub, versəm işgəncə,
Baxsam boş, əsassız şübhələrinə,
Özümü qoyaram keçə yerinə.
Deyirlər, arvadım qəşəngdir mənim,
Belədir, gözəldir mənim süsənim.
Əylənir dostlarla, qonanpərvərdir,
Oxuyur, oynayır, nazlı dilbərdir.
Gözəl rəqsi ona gözəl yaraşır.
Könlü nə istəyir deyir, danışır.
Qadında ləyaqət vardırsa əgər,
Bunlar onu daha kamil göstərər.
Boş yerə qısqanım onu mən niyə?
Bunlar ki layiqdir ülvi sevgiyə.
Deyirlər, çirkinəm, buyam, doğrusu,
Bununçün könlümün yoxdur qorxusu,
Yoxdur xəyanətdən bir şübhə izi.
Gözü var, ağı var, bəyənilib özü.
Yox, Yaqo, əvvəlcə mən görüm gərək.
Əgər şübhələnsə bir azca ürək,
Hər şeyi yoxlayıb öyrənim bir-bir.
Əgər sübut olsa, dayanmaq nədir?

O saat biryolluq silib könlümdən
Ataram eşqi mən, qısqanlığı mən.

Yaqo. Buna sevinirəm, mən bu səbəbdən
İndi bildirərəm səmimi qəlbdən
Sizə bəslədiyim məhəbbətimi,
Bitib tükənməyən sədaqətimi.
Borcumdur baş əyim hər əmrinizə,
Odur ki, fikrimi deyirəm sizə:
Hələlik bir sübut görmürəm, fəqət
Siz öz zövcənizə yetirin diqqət. Baxın,
Kassioyla görüşən zaman,

Onu gözünüzdən qoymayın bir an
. Qısqanlıq odundan dayanın uzaq,
Hər vaxt ayıq olun, səbr edin ancaq.
İstəmirəm sizin məhəbbətiniz,
Bu böyük, bu nəcib təbiətiniz,
Birdən alçaldılıb təhqir olunsun,
Rəhimli könlünüz təhqir olunsun.
Yaxşı tanıyıram mən qadınları,
Yoxdur heç birinin düz etibarı.
İşləri birləşdir, tutduqları şər,
Onların sirrinə şahiddir göylər.
Hamısı doğrulub məhir kələkbaz,
Ərini aldadar, şübhə oyatmaz.
Kor olur, lal olur qadın vicdanı,
Görmür xəyanəti, açmır yalanı. o.

O t e l l o

Sən bilən beləmi?

Y a q o

Belədir, sərdar,
O sizə gəlməklə oldu riyakar.
Görün nə törətdi, nələr yaratdı,
Qoca atasını aldadıb atdı.
Əvvəl üzünüzdən düşüb qorxuya.
Dəhşətdən titrəyib əsirdi, guya.
Sonra heyran oldu görkəminizə,
Sevgiylə odlanıb, vuruldu sizə.

O t e l l o. Hə, hə, belə oldu.

Y a q o.

Düşünün onda,
Nə oyundan çıxdı o, qızlığında?!
Açdı atasının başına kələk,
Onun gözlərini bağladı bərk-bərk.
Sehr-cadu sandı bunları qoca,
Görün, nələr etməz bu qız qaldıqca.
Fəqət yanınızda oldum günahkar,
Məzəmmət etsəniz məni, yeri var.
Sizi sevdiyimçün həddindən artıq,
Məni bağışlayın, danışdım açıq.

Otello.

Yox, yox, danışırsan doğrudan bunu,
Sənə minnətdaram ömrüm uzununu.

Yaqo.

Görürəm, bu sizi təşvişə saldı,
Deyəsən, qanınız bir az qaraldı.

O t e l l o. Yox, əsla, yox, əsla.

Yaqo.

Nə dedim sizə Qorxuram salarsız ürəyinizə.
İnanın, susmağa yoxdu halətim,
Məni məcbur etdi saf məhəbbətim.
Bu nədir? Halınız pozuldu birdən,
Sərdar, uzaq olun dərddən, fikirdən.
Mənim sözlərimi doğru sanmayın,
Gümana, şübhəyə siz inanmayın.

O t e l l o. Heç cür inanmıram.

Yaqo.

Doğrudur, sərdar,
Ayrı cür düşünmək yalnız səhv olar.
Fikrimdə yamanlıq, pislik yox ikən
Sözlərim bəd çıxdı gözlənilmədən.
Kassio dostumdur sevimli, əziz...
General, görürəm, yoxdur kefiniz.

Otello.

Deyəsən, bir azca, tez keçib gedər,
Düşünə bilmirəm heç başqa təhər.
Bütün varlığımın inanıram mən:
Dezdemonanın pakdır, pakdır əzəldən.

Yaqo.

Uzun ömür versin yaradan sizə,
Hər vaxt sadıq olun bir-birinizə.
Qalsın xanımınız namuslu, təmiz,
İnanın, inanın bu cür ona siz.

O t e l l o. Ancaq ki dəyişir daim təbiət.

Y a q o.

Bəli, tək bundadır əsl mahiyyət.
Cəsarət edirəm bir sirdaş kimi
Danışım sizinlə açıq, səmimi.

Xanım da dəyişdi öz diyarını,
Rədd etdi elinin cavanlarını.
Onlar gözəl idi, ləyaqətliydi,
Əsilli-nəsilli, nəcabətliydi.
Unutdu hər şeyi, görün, o necə,
Bunlar təbiimi, bir deyin sizcə?
Görən söyləməzmi ağıl, huş çasıb,
Hisslər pozğunlaşıb, eşq azğınlaşıb?!
Məni bağışlayın, belə sözlərin
Yoxdur, dəxli yoxdur xanıma, yəqin.
Fəqət qorxuram ki, belə qalmaya,
Ağıl hissə hər an əsir olmaya,
Ayıla o bir gün, sizi kədərlə
Müqayisə edə yerli gənclərlə.
Birdən həqiqəti duya, anlaya,
Sizdən üz döndərə, peşmanlaya.

Otello.

Hələlik, daha get, ayıq dur yenə,
Nə öyrənə bilsən, gəl, danış mənə.
Qoy arvadın olsun ona göz-qulaq,
İndisə, əzizim, məni tək burax.

Y a q o. Yaxşı, mən gedirəm, mənim sərdarım (*Gedir*).

Otello.

Ah, niyə evləndim? Döndü rüzgarım...
Şübhəsiz, bu sadıq, namuslu insan
Çox görüb, çox bilir danışdığından

Y a q o (*Qayıdaraq*).

Sizə yalvarıram, əziz general,
Unudun bu işi, nədir dər-məlal?!

Bu haqda düşünmək nəyə gərəkdir?
Hər şeyi vaxt özü göstərəcəkdir.
Kassio layıqdır, sözsüz, yerinə,
Bələddir işinin hər bir sirrinə.
Mahir, bacarıqlı zabitdir, şəksiz,
Hələ ki, yerinə qaytarmayın siz.
Hələ buraxmayın onu yaxma,
Kənardan yaxşıca göz qoyun ona.

Bir görün nə təhər iş tutacaqdır,
Hansı vasitəyə əl atacaqdır,
Zövcəniz könlünü sıxmayacaq ki?
Dəridən, qabıqdan çıxmayacaq ki?
Tələb edəcəkmiz dəlicəsinə
Onu qaytarmaqçün vəzifəsinə.
Gəlin, tələsməyin, səbr edin hələ,
Onda bilinəcək bir çox məsələ.
Onu da deyim ki, yeri gəlmişkən,
Yamanca qorxağam təbiətə mən,
Könlüm nə sakitlik, nə dinclik bilər.
Rica eyləyirəm, zati-alilər,
Atın bir tərəfə şəkki, gümanı,
Günahkar saymayın Dezdemonanı.

O t e 11 o. Qorxma heç, nə olub iradəmizə?
Y a q o. Bir də xudahafız, nə deyim sizə (*Gedir*).
O t e l l o.

Nə qədər təmizdir bunun vicdanı,
Belə namuslu kəs dünyada hanı?!
Hər şeyi bilir o incədən incə,
Yaxşını, yamanı seçir gör necə!
Əgər sübut olsa şəkkin, gümanım,
Demək, vəhşiləşib mənim tərланım.
Könlümün ən gözəl, saf tellərindən
Hörülmuş olsa da, çidarını mən
Açıb, buraxaram səməyə onu,
Qoy harda istəyir gəzsın ovunu.
Bəlkə, qaralığım olub bəhanə?
Bəlkə, kobudluğum səddir yeganə?
Danışa bilmirəm kübarlar kimi,
Zəriflik bəzəmir mənim nitqimi.
Yaşımın ötməsi bais olmazmı?
Kim bilir, kim bilir, səbəblər azmı?
Ah, o yoxdur artıq, necə yanıldım,
Mən təhqir olundum, mən aldanıldım.
Dünyada təsəllim bir budur fəqət,
Nifrət etməliyəm mən ona, nifrət!

Of, lənətə gəlmiş evlənmək buymuş,
Nə dəhşətli imiş, nə qorxuluymuş!
Ah, incə məxluqlar, zərif qadınlar!
Necə söyləyək ki, bizimdir onlar?!
Onlar ürəyini versə də bizə,
Baxmır ehtirası iradəmizə.
Kaş qurbağa olum belə bir gündə
Dərin mağarada, yerin təkində?
Zülmətin qoynunda mən qalım dustaq,
Təkcə mənim olsun sevdiyim ancaq.
Ruhu yüksək olan ali insanlar
Düşür müsibətə, çəkir amanlar.
Ruhu alçaqlartək gülmür üzləri,
Bəlanı əvvəldən görmür gözləri.
Bu amansız tale labüddür, demək,
Kəsir üstümüzü, kəsir ölümək.
Gəldiyimiz gündən bu kainata
Bizim alınımıza yazılır hətta.
Gəlir Dezdemonə, o riyakarsa,
Demək, bu aləmdə parlaq nə varsa,
Göylərin özü də yalandır, yalan.
Yox, yox, inanmaram buna heç zaman.

Dezdemonə ilə Emiliya qayıdıb gəlirlər.

Dezdemonə.

Otellom, nə olub? Hazırdır nahar,
Bayaqdan gözləyir səni qonaqlar.

O t e l l o. Məni bağışlayın.

Dezdemonə.

Nədir, naxoşsan?
Səsin zəif çıxır belə nə yaman?

O t e l l o. Hə, başım ağrıyır.

Dezdemonə.

Bu, ola bilər,
Yuxusuz qalırsan çünki gecələr.
Qoy çəkim alnını yaylıqla bərk-bərk,
Ağrılar bu saat keçib gedəcək.

O t e l l o .

Yaylığın olduqca kiçikdir, axı...
Götür bir tərəfə sən bu yaylığı.

Otello yaylığı kənar edir, yaylıq Dezdemonanın əlindən düşür.

Yaxşı, di gəl gedək.

D e z d e m o n a .

Əzizim, əfsus,
Xəstələndin, etdin məni çox məyus.

(Otello ilə Dezdemonə gedirlər).

E m i l i y a .

Xanımın yaylığı! Düşüb nə əcəb?
Yadigar veribdir toy günü ərəb,
Ona tapşırıb ki, özündə saxla.
Yaylıqda nə sirr var? Gəlməyir ağla.
Of, inadkar ərim, dil töküb elə,
Deyirdi yaylığı bir keçir ələ.
Amma nə edəydim, yox idi fürsət,
Xanım salıb ona mehr-məhəbbət.
Əlindən bir an da yerə qoymayıb,
Onunla danışır, öpür, doymayıb.
Necə sevinirəm, tapdım nə yaxşı!
Tezəcə bu yaylıqdan gülü, naxışı
Bir başqa yaylığa köçürərəm mən,
Verərəm Yaqoya, könlü olar şən.
Görəsən, bu yaylıq nəyə gərəkdir?
Bir Allah bilir, o nə edəcəkdir.

Mənim belə işdən yoxdur xəbərim,
Məndən razı qalsın, kaş ki, tərs ərim.

Yaqo geri qayıdır.

Y a q o . Bu nədir? Burda tək nə eyləyirsən ?

E m i l i y a .

Üzümü danlaraa nahaq yerə sən,

Məndə bir şey vardır, çatacaq sənsə.
Y a q o. Mənim üçün bir şey?! Biz ortağıq, hə.

E m i l i y a. Ay tapdın ha?!

Y a q o. Tapdım, axmaq bir arvad.

E m i l i y a.

Elə hamısı bu? Bəxşiş, mükafat,

Axı, vəd etmişdin əvvəllər özün.

Versəm o dəsmalı, nə olar sözün?

Y a q o. Nə dəsmal.

E m i l i y a.

Nə dəsmal? Bilmirsən, guya,

Mavr bəxşiş verib Dezdemonaya.

Sən ki yalvarırdın çəkib boynunu,

Deyirdin xanımdan oğurla onu.

Y a q o. Necə, çırpışdırdın?

E m i l i y a.

Əsla, qətiyyə.

Xanım hiss etməyib, salıb əlindən.

İndi xoşbətlikdən burda taparaq,

Mən yerdən götürdüm onu, budur, bax.

Y a q o. Afərin! Əzizim, onu ver mənə.

E m i l i y a.

Bir söylə, gərəkdir, axı, nəyinə?

Onu gizli ələ keçirmək üçün

Nədən dil tökürdün sən mənə hər gün?

Y a q o. Sənə nə dəxli var?

(Dəsmalı çəkib alır).

E m i l i y a.

Yoxsa xeyir iş,

Onu geri qaytar, itməsin bəxşiş.

Yazıq xanım onsuz necə qalacaq?

Biləndə ki, itib, dəli olacaq.

Y a q o.

Danışma, bilməsin nə ağız, nə dil,

Bu mənə lazımdır, di burdan əkil.

(Emiliya gedir).

Dəsmalı ataram Kassiogilə.

Hə, elə bundadır əsas məsələ:

Qısqanc hər boş şeyə baxar sübuttək:
Mavr dəsmalmı orda görəcək,
Küləkdən od kimi alovlanacaq,
Yalanı müqəddəs ayə sanacaq.
Bu onun belini qıracaq, dayan,
Zəhərim dəyişir Mavrı anbaan.
Dəhşətli şübhə də zəhərdir, zəhər,
Əvvəl yavaş-yavaş işini görər
Sonra alov saçır qanda bu ağı,
Torpağın altında kükürd sayacağı.
Əzəldən bilirdim bunu mən, düzü,
Belə olacaqdır, bax, gəldi özü. (*Otello qayıdıb gəlir*).
Nə xaş-xaş, nə də ki mandraqora'
Sizin dərdinizə eyləməz çara.
Toplansa dünyanın bütün dərmanı,
Onlarda bir əlac, bir imdad hanı?
Heç nə, heç nə daha köməyə gəlməz,
Dünənki yuxunu qaytara bilməz.

O t e l l o. Necə? Necə? Mənə xəyanət etmək?
Ya q o.

Nə olub, general, dayanın ərtək?!
Unudun biryolluq siz bu şübhəni.

O t e l l o.

Rədd ol, get! Gözlərim görməsin səni.
Sənsən bu bəlanı mənə andıran,
Sənsən cəhənnəmdə məni yandıran.
Təhqir olunaydım kaş daha çox mən,
Lakin bilməyəydim bunu zərrəcən.
Bu bitkinin kökü narkotik vasitə kimi istifadə edilib

Y a q o. Siz nə deyirsiniz, mənim sərdarım?

O t e l l o.

Mən ki hiss etmirdim, saxtadır yarım,
Görmürdüm, bilmirdim xəyanətini,
Çəkmirdim cəhənnəm məşəqqətini.
Yatırdım gecələr şirin yuxular,
Ruhumu oxşardı gözəl duyğular.
İştahım yaxşıydı, könlüm şən, rahat,

Dolanırdım azad, gəzirdim azad.
Onun gül dodağı təmizdi, təmiz.
Yoxdu Kassionun öpüşündən iz.
Varı talan olub gedən kimsənə
Heç nə bilməyirsə, itirmir heç nə.

Y a q o.

Neco də ağırdı bunu eşitmək,
Sinəmdə kədərdən odlanır ürək.

Otello.

Bütün bir ordunun döyüşçüləri
Ələ keçirsəydi o şux dilbəri,
Toxunsaydı onun gül bədəninə,
Xəbər tutmasaydım, xoşbəxtim yenə.
Əlvida, əlvida saf hiss, saf duyğu,
Könül rahatlığı, könül xoşluğu.
Əlvida, döyüşlər-ləyaqət, hünər,
Papağı lələkli mərd süvarilər.
Əlvida, susmayan sinc-təbi; səsi.
Şeypur gurultusu, at kişnərtisi,
Qanlı cəbhələrin ağır sınağı,
Qələbə şənliyi, zəfər bayrağı.
O şərəf, o şöhrət, ah, getdi bada,
Od-alov püskürən hərblər, əlvida,
Əlvida, məhv olan əzəmət, vüqar,
İldırımək çaxıb gurlayan toplar.
Hər şey sona çatdı, haşa, min haşa,
Otello, dövrənin yetişdi başı.

Y a q o. General, belə şey mümkünmü məgər?

Otello.

Ah, alçaq, of, rəzil, bir dəlil göstər,
Sübut etsən onun xəyanətini,
Necə, necə atdı ləyaqətini? (*Boğazından yapışır*).
Yoxsa, yadda saxla, əmin ol buna,
And olsun bəşərin ölməz ruhuna,
Könlümdə tükənməz qəzəbim vardı.
Bir it doğulsaydın, yaxşı olardı.

Tapmazsan bir ümid yeri həyatda,
Düşüb gəbərərsən ayağım altda.
Heç nə, heç nə səni qurtara bilməz!

Y a q o. Aha, yaxşılığa budurmu əvəz?

O t e l l o.

Gəl, sən mənə göstər səbr-dözümlə,
Onun günahımı görüm gözümlə.
Ya da sübut eylə bu bəd xəbəri,
Qalmasın azacıq bir şübhə yeri.
Yoxsa vay halına!

Y a q o. Nəcib sərdarım...

O t e l l o.

Necə də büllurdu mənim dildarım...
Salıb varlığımı əzaba, oda,
Ləkə vurursansa o pak vücuda,
Artıq, gəl, yalvarma, olma peşman,
Yarat fitnə-fəsad, yağdır şər-böhtan.
Cinayət üstündən cinayət törət,
Bütün bu aləmi бүrüsün dəhşət.
Göylərin gözündən alov tökülsün,
Yerin vahimədən bağı sökülsün.
Hər şey qorxu ilə gəlsin fəryada,
Yenə bu iyrənclik olmaz dünyada.

Y a q o.

İlahi, hifz elə xatadan məni!
Nə olub, siz insan deyilsiz yəni?
Qəlbiniz, aqlınız yoxdurmu məgər?
Özünüz bilərsiz, gedirəm, yetər.
Məni azad edin siz xidmətimdən,
Görün nə çekirəm sədaqətimdən.
Mənə deyən gərək: bədbəxt sərsəri,
Neçin qazanırsan bu təhqirləri?!
Namusun, pak adın bədnam olunur,
Sənin yaşamaqda məqsədin budur?!
Of, saxtakar dünya! Sən bir işə bax,
Qorxuludur düzgün, namuslu olmaq.
Yaxşı dərs verdiniz, dərs olsun mənə,

Sizə mitinətdaram bununçün yenə.
Dostları ürəkdən sevmərəm əsla,
Məhəbbət gətirir daim dərd-bəla.

O t e 11 o. Yox, dayan! Görünür, sən namuslusan.
Yaqo.

Gərək görünəydim ağıllı insan.
Çünki namuslu kəs gicdir, axmaqdır,
Hər nəyə can atsa, uduzacaqdır.
Namusla kim çatıb vara, dövlətə,
Düşübdür hər yerdə min bir zillətə.

O t e 11 o.

And olsun bu yerə, and olsun göyə,
And olsun müqəddəs, büllur hər şeyə,
Tərəddüd içində qovrulur sinəm,
Bəzən düşünürəm təmizdir zövcəm,
Bəzən də görünür ləkəli, filman,
Sözün gah düz olur, gah da ki yalan.
Mənə dəlil gərək, canlı bir dəlil.
Adı günəş idi, onun elə bil,
Necə də saçırdı könlümə işıq,
Qapqara his alıb üstünü artıq,
Mənim sifətimtək qaralıb indi.
O saflıq, o paklıq, of, ləkələndi!
Asmağa ip vardı, kəsməyə bıçaq,
Susdurmağa zəhər, yaxmağa ocaq,
Boğmağa burulğan, coşqun axınlar.
İntiqam almağa, görün, nələr var!
Yalnız bir yəqinlik, bir sübut gərək.
Bir an tab edərmə, dözərmə ürək?!

Yaqo.

Görürəm, dağ çəkir qısqaneqlik sizə,
Yaman peşmanam dediyim sözə.
Sübut istəyirsiniz bu saat, bu dəm?

() t e 11 o. Yox, yox, istəmirəm, tələb edirəm!
Yaqo.

Olar, ancaq onu necə göstərim,
Nə cür, nə cür sübut, mənim sərvərim?
Baxmaq istəyirsiniz utanmadan siz

Neçə yad altında yatır zövcəniz?
O t e l l o. Ah, rüsvayçı ölüm, ah, quduz lənət!
Y a q o.

Canlı sübut tapmaq dəhşətdir, dəhşət.
Onları bir yerdə tutasan necə?!
Bu iş çox çətinidir, müşküldür, mənəcə.
Görür bu günahı təkcə özləri,
Görmür üçüncü bir insan gözləri.
Onda nə söyləyim, hanı sübut bəs?
Lənətə gəlmişlər gözə görünməz.
Onlar keçdi deyil, qızıb atlansın,
Coşmuş meymun deyil, açıq odlansın,
Canavar deyil ki, gəmirsin aşkar.
Fəqət sübut üçün başqa çarə var.
Görüb bildiyimi deyərəm sizə,
Həqiqət qapısı açılar üzə,
Qəlbiniz biryolluq çıxar şübhədən,
Nə vaxt istəsəniz, danışaram mən.

O t e l l o.

Düzgün dəlil göstər mənə bu saat,
Bu mənfur günahı sən eylə isbat.

Y a q o.

Mənim xoşum gəlmir bu xidmətimdən,
Axırda çox qalmışam sədaqətimdən.
Gərək yenə dözümlü, yenə dayanım,
Məni məcbur edir sevgim, vicdanım.
Belə bir iş oldu yaxın günlərdə:
Bir yatağa girdik mən də, yavər də.
Dişim şiddət ilə ağrıdığından
O gecə şübhədək çəkdim dad-aman.
Kassio yatırdı hey xumar-xumar.
Hə, beyni boş olur bəzi adamlar,
Gündüz gizli-gizli etdiklərini
Gecə sayıqlayıb, açır sirrini.
Elə Kassio da belədir, düzü,
Eşitdim, yuxuda dedi bu sözü:
"Gözəl Dezdemona, ehtiyat gərək,

Coşqun eşqimizi hər vaxt gizlədək".
Sonra o, əlimdən yapışdı möhkəm,
Qışqırdı: "Ah, əziz, mehriban sənəm!"
Sonra da sümürdü dodaqlarımı,
Heyrətdən, dəhşətdən yardı bağrımı.
Kökündən qoparıb gülmü yığdı?!
Yazıq dodağımın qanı axırdı.
Hərif qıçasını qaldırıb yerdən,
Budumun üstünə aşırıdı birdən.
Elə bil yanında xanım yatırdı,
Ahından, ufundan qulaq batırdı.
Yağdırıb yağıştək odlu busəni,
Yenidən öpüşə qərq etdi məni.
Qışqırdı: "Taleyə olsun min lənət,
Səni bu iblisə eyləyib qismət!"

O t e l l o. Aman, dəhşət! Dəhşət!

Y a q o.

Bu nə qorxudur,
Bu ki bir rəyadır, bu ki yuxudur.

O t e l l o.

Yox, yox, həqiqətin aydın səsidir,
Çirkin əməllərin nəticəsidir.
Onda sevda evi xarabazardır,
Ən müdhiş, ən qorxunc bir şübhə vardır.

Y a q o.

Başqa dəlillər də vardırısa əgər,
Bu yuxu onları təsdiq eyləyər.

O t e l l o.

Ah, qadın! Qurtarmaz heç vaxt əlimdən,
Onu tikə-tikə parçalaram mən.

Y a q o.

Soyuqqanlı olun, belə yaramaz,
Yoxdur əlimizdə hələ bir əsas,
Bəlkə, namusludur, safdır zövcəniz.
Mənə bunu deyin, görməmisiniz
Xanımın əlində hərdən, general,

Çiyələk naxışlı tikmə bir dəsmal?
O t e 11 o. O məndən zövcəmə ilk hədiyyədir.
Y a q o.

Ah, bunu bilmirdim, işə bax, nədir?!
Bu gün gördüm onu, oydu, yəqin ki,
Xanımın dəsmalı, bəli, həmin ki.
Kassio pozmadan kef-əhvalmı,
Onunla silirdi öz saqqalını.

O t e 11 o. Əgər bu odursa...
Y a q o.

Nə fərqi vardır,
Dəsmal xanıminsə, bu ki aşkardır
Başqa dəlillərlə birgə, yanaşı
Şübhələr oyadır xanıma qarşı.

O t e l l o .
Qırx min canı gərək hər rəzil qulun,
Bir canla rəvamı qurtarsın məlun?
Ah, məni sarsıdan amansız qisas,
Sənə bir can almaq necə azdır, az.
İndi mən görürəm, bu həqiqətdir,
Of, Yaqo, aldanmaq nə müsibətdir!
Qəlbimdəki bütün məhəbbətimi
Sovurdum havaya narın tük kimi,
Məhəbbət əbədi getdi könlümdən,
Yalnız intiqamçün yaşayıram mən.
Ey müdhiş intiqam, ey qara ilan,
Çıx, çıx, cəhənnəmin uçurumundan.
Məhəbbət, zəhərmiş, ah, əlacın da,
Nifrətə çevrilsin taxtın, tacın da.
Partla, ey zəhərlə dolmuş ürəyim,
Ey əfi ilanlar çalmış ürəyim.

Y a q o. Sərdar, sakit olun.

O t e l l o .

Mümkünmü, aman,
Mənə qan gərəkdir yalnız qan, qan, qan!

Y a q o.

Səbr edin, düşünün, nə olub məgər,

Fikriniz, bəlkə də, dəyişə bilər.

Otello.

Yox, Yaqo, soyumaz bu qəzəb, bu kin.
Soyuq dalğaları Qara dənizin
Axır Dardanelə, axır hər zaman,
Geri qayıdarmı, deyin, yolundan?
Qanlı fikirlərim çağlar beləcə,
Coşqun axın kimi gündüz və gecə
Yolundan heç vədə dönməyəcəkdir.
İntiqam atəşi sönməyəcəkdir.
Ey göylər, əbədi aydın, ləkəsiz,
Sizə and içirəm, şahid olun siz. *(Dizi üstə çökür).*
İntiqam, intiqam ahın mən gərək,
Bu müqəddəs andım dəyişməyəcək.

Yaqo.

Hələ ki durmayın.
(Dizi üstə çökür).
Ey göydən yeri
İşığa qərq edən nur qəndilləri.
Ey bütün varlığa can verən qüdrət,
Od, torpaq, hava, su - tükənməz qüvvət.
Siz, siz şahid olun, bu gündən belə
Yaqo öz ağılıyla, öz qəlbi ilə
Daim xidmətində duracaq onun -
Eşqi təhqir olan mərd Otellonun.
Ona həsr edəcək qalan ömrünü,
Bir qanun sayacaq onun hökmünü.
Hər şeyə hazıram ürəkdən, candan,
Əgər əmr eyləsə, qan tökərəm, qan.

Otello.

İnanıram sənin məhəbbətinə,
Səmimiyyətinə, sədaqətinə.
Səni danışdıran sidqi-ürəkdir,
Bihudə təşəkkür nəyə gərəkdir?
Bu üç gün ərzində, gəl, mənə söylə.
Kassio ölübdür, bir imdad eylə.

Yaqo.

O yoxdur, dostumla daha qurtardıq,
Əmriniz yerinə yetibdir artıq.
Xanımın ömrünə qıymayın ancaq.
Otello.
Of, lənətə gəlsin əxlaqsız, alçaq!
Gəlsin min lənətə! Birlikdə gedək,
İndi bir yol göstər, eylə bir kömək
Mənə məsləhət ver: təcili, tezəcə
O qəşəng iblisi məhv edim necə?
Mənim yavərimdən, Yaqo, bu gündən.
Y a q o. Ömürlük vəfalı dostunuzam mən.

Gedirlər.

DÖRDÜNCÜ SƏHNƏ

Yenə qəsrin önü. Dezdemonə, Emiliya və təlxək
daxil olurlar.

Dezdemonə.

Bilirsənmi, oğlan, de, buralarda
Leytenant Kassio yaşayır harda?
T ə l x ə k. Demərəm, cürətim buna çatır ki?
Dezdemonə. Nə üçün, əzizim, burda nə var ki?

Təlxək.

O bir hərbiçidir, bu da hərbi sirr,
Hərbi sirri açmaq ölüm deməkdir.
Dezdemonə. Onda bir yol göstər, bir eylə kərəm.
T ə l x ə k. Bu da hərbi sirdir, heç nə bilmirəm.
Dezdemonə. Burax boş sözləri, kömək et, kömək.
T ə l x ə k.

Deyirsiniz gəlim fırladaq, kələk.
Nə üçün, nə üçün aldadım sizi?!
Mən onun yerini bilmirəm, düzü.
Dezdemonə.
Yaxşı, soraqlayıb başqalarından
Öyrənə bilməzsən?

Təlxək.

Bu saat, bu an
Gedib axtararam eli, obanı,
Onunçün gəzərəm bütün dünyanı.

Dezdemonə.

Axtar, tapan kimi ona söylə ki,
Gəlsin tez yanıma, agah eylə ki,
Sərdardan razılıq ala bilmişəm,
İşləri qaydaya sala bilmişəm.
Ümid var, tükənər qəm də, kədər də,
Hər şey yaxşı olar yaxın günlərdə.

Təlxək.

Buna çata bilər insan qüdrəti,
Tapıb göndərərəm mən o xilqəti.

Gedir.

Dezdemonə.

Emiliya, yadigar dəsmalımı mən
Harda itirmişəm, harda, görəsən?

Emiliya. Xanım, mən nə deyim, yoxdur xəbərim.

Dezdemonə.

İnan ki, itsəydi qızılım, zərim,
İçə altın dolu pul kisəm əgər,
Düşməzdim təlaşa heç vaxt bu qədər.
Mənim nəcib ərim ağıllıdır, bil,
Hər şeydən qısqanan, şit, kobud deyil.
Yoxsa, bu mənfur iş dərd olmazdımı?
Onun ürəyinə xal salmazdımı?

Emiliya. Sərdar qısqanc deyil?

Dezdemonə.

Necə? Əlbəttə!
Mənə elə gəlir o məmləkətdə -
Onun öz yurdunda odlü Günəş-Gün
Onun qüsurlu, nə var büsbütün
Yandırmış kökündən, yaxmış kökündən.

Emiliya. Baxın, gəlir.

Dezdemonə.

Ondan əl çəkməyəm mən
Kassionu bura elə indicə,
Çağırıb suçunu əfv etməyincə.
(*Otello daxil olur*).
Başın ağrımır ki, mənim sərvərim?

Otello.

, Mən indi yaxşıyam, qəşəng dilbərim.
(*Kənara*).
Nədir könlümdəki həyəcan, təşviş?!
Ah, yalan danışmaq necə çətinmiş!
(*Ucadan*).
Sən necəsən, quzum?

Dezdemonə. Əzizim, yaxşı.

Otello.

Əlini mənə ver, nədir bu yaşı?
Necə də nəmlidir əlin, gözəlim!

Dezdemonə.

Hələ tərəvətdən düşməyib əlim,
Hələ nə qocalıq, nə də qəm-kədər
Ona toxunmayıb bir zərrə qədər.

Otello.

Bu əl sübut edir səxavətlidir,
Həm həssas, həm qızgın, həm şəhvətlidir.
Odlu, odlu və nəm... bu əlin sənin
Səndən tələb edir olasan mömin;
Hər cür sərbəstliyi daha atasan,
Dua eyləyəsən, pəhriz tutasan.
Onu pak edəsən ibadət ilə,

Tənbehlə, cəzayla, məzəmmət ilə.
Onda yuva salmış cavan bir şeytan,
Tərləyir qızıqıb alışdığından.
Bu əl nə səmimi, nə şəfqətlidir,
Hər vaxt rəhimlidir, səxavətlidir.

Dezdemon a.

Sözlərin doğrudur, belə deyilmi?

Axı, o əl verib sənə könlümü.

Otello.

Bəli, səxavətli, rəhimli bir əl.

Ürəyi əllərlə vermişlər əvvəl.

Bir gör dəyişibdir zamanə necə,

İndisə əlləri verirlər təkcə.

Dezdemon a.

Bu haqda danışmaq mənə çətindi,

Verdiyin o vəddən danışaq indi.

O t e l l o. Hansı vəddən, gülüm?

Dezdemon a.

Kassio üçün

Adam göndərmişəm, qoy gəlsin bu gün,

Onunla barışın.

Otello.

Yaman tumovam,

Əhvalım pozulub, qarışıb tamam,

Dəsmalını ver bir.

Dezdemon a. Buyur, sərdarım.

O t e l l o. Hanı o hədiyyəm, o yadıgarım?

Dezdemon a. Burda yoxdur.

O t e l l o. Yoxdur?

Dezdemon a. Həqiqətən də.

Otello.

Ah, belə səhv etmək, bu nədir səndə?

O dəsmal töhfədir, sirlidir amma,

Bir qaraçı vermiş onu anama.

O qadın cindarmış, qəlb oxuyarmış,

Ürəyi gözlərdən bilər, duyarmış.

Anama demiş ki, həmin dəsmalı

Necə ki saxlayır, gülər iqbali.

Gözəlləşib olar nazlı bir sona,

Atam varhığıyla bağlanar ona.

İşdir bir gün dəsmal əlindən getsə,

Onu bəxşiş versə, ya da o itsə,

Atam öz eşqinə baxar nifrətlə,
Alovlanır başqa bir məhəbbətlə.
Ölüm yatağına düşüb bir axşam,
Onu mənə verdi mehriban anam
. Tapşırdı: çatanda arzularıma,
Onu bağışlayım vəfadarıma.
Mən də belə etdim, dəsmalı gərək
Hər vaxt qoruyasan göz bəbəyintək.
Ehtiyatsız olub, onu itirsən,
Ya da başqasına hədiyyə versən,
Fəlakət törəyər, düşər qan-qada,
Belə bir müsibət olmaz dünyada.

Dezdemona. Necə? Bu mümkünmü?
Otello.

Bu həqiqətdir.
Onun saf ipəyi saf qüdsiyyətdir.
Onun parçasında sehr, cadu var,
Hər zərif telində gizlənib əsrar.
Onda tikmə tikən dünya görübdür,
O şəxs iki yüz il ömür sürübdür.
Barama qurdlan olub müqəddəs,
Onlarda tilsimə mat qalıb hər kəs.
Yoxdur bu ipəyin heç boyasından,
Alıb pak ruhların mumiyasından
Onun pak rəngini tilsim açanlar,
Onda saf qızların könül rəsmi var.

Dezdemona. Doğrudan belədir?
Otello.

Hə, hə, doğrudan;

Qoyma gözlərindən dəsmalı bir an.

Dezdemona. Kaş ki, görməyəydi onu gözlərim.

Otello. Aha, nəyə görə?

Dezdemona.

Əziz sərvərim,

Nəçin danışırısan mənimlə bu cür,

Səsində həyəcan, qəzəb görünür.

Otello.

Dəsmal hanı? Hanı? Bir söylə açıq,
Yoxsa itirmisən, o yoxdur artıq?

Dezdemon a. Sən özün kömək ol, ya pərvərdigar!

Otello. Bir danış!

Dezdemon a. İtməyib, itsə nə olar?

Otello. Necə?

Dezdemon a. Deyirəm ki, itməyib dəsmal.

Otello. Gətir, göstər onu təcili, dərhal.

Dezdemon a.

Sonra gətirərəm, nə olub yenə?

Vədindən qaçmağa gəzmə bəhanə.

Bu ki bir hiylədir, bu ki kələkdir,

Araya söz qatmaq nəyə gərəkdir?

Rəhm et Kassioya - öz yavərinə,

Rica eyləyirəm, qaytar yerinə.

Otello.

Sən dəsmalı gətir, danışmaq yetər,

Dolanır başımda pis-pis fikirlər.

Dezdemon a.

Yaxşı, yaxşı, bundan, axı, nə fayda,

Tapmazsan onuntək insan dünyada.

Otello. Dəsmal!

Dezdemon a.

Xahişimi unudursan, bax,

Kassio haqqında sən danış ancaq.

Otello. Dəsmal!

Dezdemon a.

Qurban verib o, həyatını.

Sensiz keçirməyib bir saatını.

Ülvi, əziz sanıb məhəbbətini,

O səndə görübdür səadətini.

Ağır əzablardan qaçmayıb uzaq,

Olub hər qəminə, dərdinə ortaq.

Otello. Dəsmal!

Dezdemon a.

Nə olmusan belə inadkar?

Səni qınamağa indi yeri var.

Otello. İtil gözlərimdən!

Gedir.

H m i l i y a. Bu, qısqanc deyil?

Dezdemon a.

İlk dəfə görürəm onu elə bil,
O belə olmayıb heç vaxt, heç zaman,
Dəsmalda bir sehr vardır, doğrudan.
O itdi, dincəlmir könlüm bir an da,
Ən bədbəxt insanam mən bu çahanda.

E m i l i y a.

Kişini tanımaq - müşkül məsələ,
Qadın bilməz əri bir-iki ilə.
Kişilər qarındır, qadınlar yemək,
Bir qarın boşdursa, durmaq nə demək,
Tıxıb acgözlüklə, şövqlə, ləzzətlə,
Sonra da qusacaq min bir nifrətlə...
Odur, bax, gəldilər yavərlə ərim.
Kassio ilə Yaqo daxil olurlar.

Ya q o.

Kim sağalda bilər bu yaranı, kim?
Hamı elə çarə? Yalnız bir yol var,
Təkcə xanım sizə bir əlac qılar.
Nə yaxşı, burdadır, bax, Dezdemon a,
Gedin, əl çəkməyin, yalvarın ona.

Dezdemon a.

Əzizim Kassio, belə nə vardır?
Söyləyin, nə olub, bu nə qubardır?

K a s s i o.

Xanım, həmin sözüm, həmin ki ricam,
Mənim bu dərdimə eyləyin əncam.
Qoy sizin rəhminiz, mərhəmətiniz,
Xeyirxahlığınız, səxavətiniz
Yenidən qaytarsın həyata məni,
Ucaltsın göylərə həqir bəndəni.
Bütün varlığım la sevdiiyim kəsin
Yanında nüfuzum, adım itməsin.
Yenə layiq olum məhəbbətinə,
Baş əyim o böyük təbiətinə.

Necə də dəhşətdir tanınmamaq, ah.
Əgər dözülməsə tutduğum günah,
Əgər bu əzabım, qəmim, təşvişim,
Keçmiş xidmətlərim, gələcək işim
Bu ağır günahı yuya bilməsə,
Kədərli taleyim bir də gülməsə,
Nə etmək, yaxşıdır bilsəm mən bunu.
Bəxtin hər hökmünü, hər arzusunu
Qəbul eyləyəyəm istər-istəməz.
Başqa bir peşəyə göstərib həvəs,
Qaçmaram zamanın məşəqqətindən,
Sədəqə istərəm səadəti mən.

Dezdemon a.

Ah, nəcib Kassio, əfsus, çox əfsus,
Məni öz təvəqqem eylədi məyus.
Ərim indi deyil əvvəlki adam,
Onun xasiyyəti dəyişib tamam.
Başqadır əhvalı, fikri, duyğusu,
Tanımaq olmayır onu, doğrusu.
Xarici görkəmi qalmasa əgər,
Otello olduğu çətin bilinər.
Sizinçün yalvardım, yaxardım necə...
Müqəddəs mələklər məni beləcə
Axirət dünyada qoruyaydı kaş.
Sözlərim hədəfə süzürdü birbaşa.
Çalışdım, əlləşdim hər vaxt, hər dəfə,
Dəymədi sözlərim ancaq hədəfə,
Hədəfdə - ortada ağ dairətək
Sərdar dayanmışdı qəzəblənərək.
İçindən qovrulub yanır, yanırdı,
Ona yalvardıqca acıqlanırdı.
Bir azca səbr edin, inanın mənə,
Əlimdən gələni edərəm yenə,
Bəlkə də, daha çox, sakit olun siz
Hələlik bu olsun qoy təsəlliniz.

Y a q o. O acıqlı idi?

Emil i ya.

İndicə burdan
Yamanca narazı getdi, doğrudan.
Qəribə həyəcan vardır üzündə,
Qəzəb od saçırdı onun gözündə.

Y aqo.

O hirsənə bilir? Yox, yox, əzizim
Qanlı cəbhələrdə görmüşəm özüm.
Əsgərləri onun qarşısında, bax,
Tikə-tikə olub parçalanaraq,
Səpilib havaya, səpilib yerə,
Qaçmayıb üzünün rəngi bir kərə.
Azğınlaşmış toplar hücum çəkən
Sərdarın əlindən qudurmuş divtək
Doğma qardaşımı dartıb, qoparmı
Güclü tufan kimi alıb aparmış,
Başında bir tük də tərpənməyib
O hirsənə bilir? Fikir verin bir,
Əgər danışibsə azca əsəbi,
Deməli, nə isə vardır səbəbi.
Görünür, ciddidir burda məsələ.
Gedim, onu görüm, nə sirdir belə.

Dezdemon a.

Xahiş eyləyirəm, olun lütfgar. (*Yaqo gedir*).
Şübhəsiz, çox mühüm dövlət işi var
Ya bəd xəbər gəlib Venesiyadan
Ya da ki Kiprdə başlanıb üsyan.
Bəlkə də, bir qəsdin açılıb üstü,
Bununçün sərdarın əhvalı pisdı,
O açıq eynini duman alıbdr,
O gülər üzünü tufan alıbdr.

Odur ki, heç nədən pərişan olur,
Halı, vəziyyəti nə yaman olur.
Böyük bir fəlakət tutsa insanı,
Kiçik bir qüssədən qaralar qanı.
Barmağımız azca ağrıyan zaman
Bütün bədənımız sızıldar bundan.

Gərək biz qadınlar düşünək bunu,
Bilək həqiqətin nə olduğunu.
Kişilər Allah ki deyildir, axı,
Daima gözləyək iltifat, qayğı.
Onların heç biri göstərmir, əlbət,
Toyda olduğutək nəvaziş, diqqət.
Emiliya, haqlısan, danlasan məni,
Dönük bir əsgərtək mərd sərkərdəni
Sərtliyinə görə saydım müqəssir,
İndi dərk edirəm, günahım nədir.
Elə bil, şahidi ələ alaraq,
İttiham eylədim onu mən nahaq.

Emiliya.

Qoy Allah eləsin, onun dərd-qəmi
Olsun dövlət işi siz deyən kimi.
Şübhələr salmasın ürəyinə xal,
Heç vaxt qısqanmasın sizi general.

Dezdemonə. Axı, bunun üçün yoxdur bir əsas.

Emiliya.

Qısqanc olan kəslər əsas axtarmaz,
Səbəbsiz də yanır belə insanlar,
Qısqanc olduğundan qısqanır onlar.
Əjdahaya bənzər qısqançlıq, düzü,
Yaranır, doğulur ürəkdə özü.

Dezdemonə.

Xudaya, hifz elə sən Otellonu,
Uzaq et bu qorxunc bələdan onu!

Emiliya. Amin, xanım.

Dezdemonə.

Gedim bir öyrənim mən,
O cürə hirsliydi sərvərim nədən?
Kassio, siz burda gəzişin bir az,
Səbirsiz olanlar arzuya çatmaz.
Yenə də əlimə düşəndə fürsət,
Ona yalvararam, edərəm minnət,
Bir çarə taparam bu dərdinizə.

Kassio. Ürəkdən təşəkkür edirəm sizə.

Dezdemonna ilə Emiliya gedirlər. Bianka daxil olur.

H i a n k a. Mənim əziz dostum, Kassio, salam!

K a s s i o.

Burda nə gəzirsən, qəşəng Biankam?
Söylə bir, necəsən, nadir gözəlim?
Mənim mehribanım, mənim sevgilim,
İndicə gəlirdim xanımına.

B i a n k a.

Ah, mən də gəlirdim sənə yanına.
Bir həftəlik həsrət bilirsən nədir:
Yeddi gecə-gündüz bir faciədir.
Yüz altmış səkkiz saat, elə bil,
Zamanı göstərən saatdan deyil.
Onun hər bir anı işgəncə, əzab,
Dözülməz, çəkilməz ağır izzətdir!
Təqətim çatmadı gözləyəm sənə.

K a s s i o.

Bianka, əzizim, bağlısla mənə.
Yamanca məşğuldum, işlərim çoxdu,
Gəlməyə heç cürə imkanım yoxdur
Boş vaxtım olanda həmin günlərin
Birgə əvəzini çıxarıq, yəqin.
Sevimli Biankam...
(Dezdemonanın dəsmalını ona verərək)
Buyur, bunu al,
Sən də mənim üçün tik belə dəsmal.

B i a n k a.

Belə də, Kassio, bu səndə hardan?
Yoxsa yadıgardır bir təzə yardan?
Bir həftə itmişdin nə üçün? İndi
Bunun səbəbləri mənə yəqindi.

K a s s i o.

Qurtar, doğrudan da, arvad ki, arvad.
Axmaq fikirləri bir tərəfə at.
Bunlar hardan gəlir sənə ağlına?
Boş-boş yalan üçün mənə az qına.
Mənə qısqanırsan? Axı, nə vardır?

Bu hansı yardandır, nə yadigardır?
Gülüm, yanılırsan, həqiqətən də.
B i a n k a. Onda bəs kimindir, nə gəzir səndə?
K a s s i o.

Nə deyim, bilmirəm mən doğrusunu.
Yataq otağından tapmışam bunu.
Əl ilə tikilib, bir gör, nə yaxşı,
Yamanca xoşuma gəlir naxışı,
Vurulub necə də gözəl haşiyə,
Sahibi almamış onu geriyə
Götür, beləsini tik mənim üçün,
İndisə get burdan, qəşəng göyərçin.

B i a n k a. İndi gedim burdan! O niyə, desən?
K a s s i o.

Burda gözləyirəm generalı mən.
İstəmirəm bizi görsün bir yerdə,
Həm də yaxşı düşməz, bir fikir ver də.

B i a n k a. Neçin, qoy qalım də.

K a s s i o.

Başa düş məni,
Elə zənn etmə ki, sevmirəm səni.

B i a n k a.

Necə zənn etməyim, mümkündür məgər?!
Heç olmasa, ötür məni bir qədər,
Azalsın azcana könlümün qəmi.
De görüm, bu axşam gələcəksənmi?

K a s s i o.

Gələrəm, ötürüm, gəl, səni bir az,
Burda gözləyirəm, çox getmək olmaz.
Vacib bir işim var, nə olur görək,
Tezliklə geriyə qayıdam görək.

B i a n k a.

Razıyam, nə deyim, yoxdur bir sözüm,
Sənin hər cəfana dözərəm özüm.

Gedirlər.

DÖRDÜNCÜ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

Kipr. Qəsrin önü. Otello ilə Yaqo söhbət edə-edə daxil olurlar.

Y a q o. Fikriniz belədir?

Otello. Belədir, Yaqo!

Y a q o. Gizlicə bir öpüş, axı, nədir o?

Otello.

Hər ləkəli busə bir rəzalətdir,
Dünyada ən ağır bir cinayətdir.

Yaqo.

Tutalım, yataqda çılpaq bir arvad
Olub oynasıyla bir-iki saat.
Onlar bir-birinə toxunmayıblar,
O qadına bunun nə zərəri var?

Otello.

Çılpaq, bir yataqda, Yaqo, necə, nə,
Onlar toxunmayıb biri-birinə?!
Yox, yox, heç mümkünmü, nə deyirsən, bax,
Şeytan əməlidir bu hiylə ancaq.
Onların niyyəti olarmı təmiz?
Şeytan azdırındır onları, şəxsiz.
Qadın ləkələyib pak ismətini,
Əbədi itirib ləyaqətini.

Yaqo.

Heç nə ola bilməz, yoxdur ziyanı.
Bağışlamaq olar həmin xətanı...
İşdir, dəsmal versəm mən arvadıma...

O r e l l o. Hə, sonra?

Yaqo.

Hə, sonra? Düşməz yadıma,
Dəsmal onunkudur, istəsə əgər,
Başqa birisinə hədiyyə verər.

Otello.

Namus da onundur, öz malı kimi.

O kimə istəsə, verə bilərmi?

Yaqo.

Namus bir xəyaldir, nə deyim sizə,
O elə şeydir ki, görünmür gözə.
Dünyada kimin ki, yoxdur namusu,
Namuslu sayılır çox vaxt, doğrusu.
Ancaq ki o dəsmal...

Otello.

Ah, necə də mən
İstərdim, bu kəlmə çıx a fikrimdən,
Yadıma salırsan, xatırladırsan.
Bu söz hafizəmdə dolanır hər an,
Elə bil, bir yurdu бүtüyüb taun,
Hərlənir, qıy vurur üstündə quzğun,
Ölüm xəbərini yayır hər yana.
Dedin ki, dəsmalı veribdir ona?

Y a q o. Bəli, burda nə var, görünsün ləkə?

O t e l l o. Bu iş fəlakətdir, görünmür, bəlkə!

Y a q o.

Desəydim mən özüm şahidəm buna:
Bu çirkin günaha, iyrənc oyuna,
Ya da eşitmişəm o öyünəndə,
Sözlərdən nə çıxar, bilirəm mən də.
Bilirəm, həyasız haramzadalar
Əlləşib qadını toruna salar,
Düşər haldan-hala, girər min dona,
Alçalıb, kiçilib, qovuşar ona.
Sonra da hər yerdə aşkar, ya pünhan
Heç cür əl götürməz boşboğazlıqdan,
Lovğalanar elə, öyünər elə.

O t e l l o. O bir söz deyibmi? Söylə, tez söylə?!

Yaqo.

Bəli, ağam, fəqət edib and-aman,
Dediylə sözləri danır hər zaman.

O t e l l o. Nə deyib?

Yaqo.

Doğrusu, müəmmalı iş, -Bilmirəm,

Kassio heç nə eyləmiş?..

O t e 11 o. Necə?

Y a q o. Yatıb...

O t e 11 o. Onunla bir yerdə?

Y a q o.

Şəksiz,

Bir yerdə, üstündə, necə desəniz.

O t e 11 o.

Bir yerdə, üstündə... bunun fərqi və;

Üstündə deyəndə, deməli, aşkar

Üstündə tutulub yaramaz onun.

Yoxdur şübhə yeri, ah, alçaq, məlun

Bir yerdə deyəndə - sübut da gərək

Bəs dəsmal, bu sübut, aman, neylə ,

Güc ilə boynuna qoyub suçunu,

Bu çirkin iş üçün asaram onu.

Yox, yox, əvvəl-əvvəl çəkərəm

Suçunu boynuna qoyaram sonra.

Bu nədir? Titrəyir əlim, ayağım,

Elə bil yarpağa dönüb varlığım.

Səbəbsiz dəyişmir təbiət özü,

Boş yerə tutulmur göylərin üzü.

Sözlərdən əsməyir heç də bədənini

Qəzəbim məhv edib ağlımı mənin

Görən doğrudurmu bu dəlil, səbəb

O qulaq, o dodaq, mümkünmü,

Mən ki yığılıram, tufu, ədəbsiz,

Etiraf et... dəsmal, of, qadın, iblis"

(Huşunu itirib yığılır).

Y a q o.

Hə, işlə, dərmanım, işlə, bax, belə

Axmağa bu cürə qururlar tələ.

Ləyaqətli, təmiz, büllur qadınlar

Belə ləkələnir, belə olur xar.

Təsir et, təsir et, mənim dərmanım,

Bütün günahsızlar olsun qurbanım.

Nə oldu, oyanın, bir ayılın siz,

General, general, eşidirsiniz?

Kassio daxil olur.

Bu nədir, Kassio, yazıq halına...

K a s s i o. Ah, Yaqo, danış bir nə oldu ona?

Yaqo.

Ürəkgetməsinə tutulub sərdar,

İkinci dəfədir tutur bu azar,

Dünən də kəsmişdi lap qərarını.

K a s s i o. Tez elə, ovuşdur gicgahlarını.

Yaqo.

Yox, yox, lazım deyil, belə xəstələr

Sakit yatmalıdır axıra qədər.

Özü ayılacaq vaxtı çatanda.

Əgər biz əl vursaq, cinlənər onda,

Daha da çoxalib artar xəstəlik,

Ağzından daşdanıb tökülər köpük,

Sonra yavaş-yavaş dəlilik başlar,

Dönər bir vəhşiyyə belə naxoşlar.

Baxın, tərənir o, tez durun kənar,

Bu saat özünə gələcək sərdar.

Durun bir tərəfdə, gözləyin məni,

Sizə vacib olan bir məsələni

Gəlib danışaram sərdar gedəntək. (*Kassio gedir*).

Necəsiniz, ağam, yıxıldınız bərk,

Başınız toxunub şişmədi sizin?

O t e l l o. Sən mənə gülürsən?

Yaqo.

Allah etməsin,

Bu ola bilərmə mən sizə gülüm?

Belə rəzalətdən yaxşıdır ölüm.

Yalnız bu arzudur ürəyimdəki:

Dözətsiz bu dərdə siz kişi tək.

O t e l l o.

Arvadı xəyanət eyləyən kişi

Əvvəlcə gizlədir başında şişi.

Sonra yavaş-yavaş çıxır buynuzu,
Onu aləm götür, görmür tək özü.
Ah, buynuz çıxarmaq necə yamandır!
Buynuzlu kişilər vəhşi heyvandır.

Ya qo.

Onda belə vəhşi var ki hər yerdə,
Mədəni vəhşilər azmı şəhərdə?!

O t e l l o . Etiraf etdimi?

Ya qo.

Möhtərəm cənab,
Ər kimi gətirin bu kədərə tab.
Yaxşıca düşünün, fikirləşin siz,
Bu bəla içində tək deyilsiniz.
Boyunduruq alan hər kəs, bilin ki,
Sizinlə bir çəkir bu ağır yükü.
Belə ömür eyləyir indi milyonlar,
Ümumi yataqda yatırlar onlar.
Bu yeri daima özünün sanır,
Buna and da içib, qəlbən inanır.
Onlara baxanda, vəziyyətiniz
Yaxşıdır, bəd deyil heç qismətiniz.
Oh, bu, cəhənnəmin sərt cəzasıdır,
Şeytanın ən acı istehzasıdır,
Biz məcbur oluruq, belədir yazı,
Öpürük yataqda bir əxlaqsızı.
Onun saflığına olmur şübhəmiz,
Onun yatağı da görünür təmiz.
Yox, gərək yoxlayım mən öz zövcəmi,
Öyrənim: mən kiməm, sevirəm kimi?
Elə ki bir ləkə hiss etdi ürək,
Bilirəm, zövcəmlə nə etmək gərək.

O t e l l o . O... o... ağıllısan, söz olmaz buna!

Ya qo.

İndisə çəkilin bir az o yana,
Səbr edin, gözləyin axıra kimi.
Hövsələniniz çatar, yəqin deyilmə?
Bayılıb siz yerə yığılan zaman,

— Sizə heç yaraşmır belə həyəcan,
-Kassio gəlmişdi bura, general,
Mən onu geriye qaytardım dərhal.
Ağır halınızı yaxşı yozdum mən,
Xahiş etdim ki, gəlsin yenidən.
O mənə söz verib, indi gələcək.
Əgər istəsəniz, qalmasın bir şəkk,
Gizlənin kənarda, nədir fikriniz?
Onu danışdırım, qulaq asın siz.
Eşidin nə rişxənd vardı səşində,
Onun sifətinin hər cizgisində
Acı istehzaya, nifrətə baxın,
Lovğa ədasını görün alçağın.
Mən məcbur edərəm, danışar bir də,
Olub, o nə zaman, harda - nə yerdə?
Necə görüşübdür, düz neçə dəfə
Sizin zövcənizlə başlayıb kefə.
Ona diqqət edin yaxşı, sakitcə,
Əzilib-büzülür bir görün necə.
Fəqət səbr etləyin, hirsələnsəniz siz,
Deyərəm cırtqozsuz, kişi deyilsiz.

Otello.

Ya q o, eşidirsən, bu nə deməkdir,
Bilirəm, bilirəm, dözmək gərəkdir.
Səbrdə göstərrəm böyük məharət,
Sonra törədərəm böyük cinayət.

Y a q o.

Bunun ziyanı yox, ancaq ki, sərdar,
Hər işin öz vaxtı, öz vadəsi var.
Hə, hə, gizlənirsiniz? (*Otello yana çəkilir*).
Kələk gələm,

Bianka haqqında mən indi bu dəm.
Yavəri tutaram sual-sorğuya,
Xanım barədədir bu söhbət, guya.
Bianka qəhbədir, atıb arını,
Satır ürəyini, arzularım.

Bu yolla qazanır özünə çörək.
Ancaq Kassionu sevir dəlitək.
Tovlayıb çoxunu salsa da bəndə,
Özü yamancana düşüb kəməndə.
Yavər onun haqda eşidən zaman
Uğunub gedəcək gülməkdən, inan.
Odur gəlir bura, gülən kimi o,
Zəncir çeynəyəcək hirsdən Otello.
Qısqanlıqdan gözü dumanlanacaq,
Hər şeyi xanıma aid sanacaq.
Yavərin gülüşü, açıq söhbəti,
Sərbəst davranışı, şən hərəkəti
Onu yandıracaq alovdan betər.
(*Kassio daxil olur*).
İşiniz necədir, nə oldu yavər?

Kassio.

Yavər? Eşitdikcə mən bu kəlməni
Az qalır dərd-bəla öldürsün məni.

Yaqo.

Yenə olarsınız, buna var imkan,
Yaxşı xahiş edin Dezdemonadan.
(*Səsini alçaldır*).
Bu iş Biankalıq olsaydı əgər,
Çoxdan düzəlmişdi, düz deyil məgər?

Kassio. Əfsus, nə eyləsin zavallı, yazıq!

Otello (*Kanara*). Bir baxsan, o gülür, o gülür artıq.

Yaqo.

Heç vaxt bilmədiyim, görmədiyim iş:
Kişini də qadın belə sevmiş!

Kassio.

Binəva, biçarə sevir gerçəkdən,
Deyəsən, aşiqdir mənə ürəkdən?!

Otello (*Kənara*).

İndi azca dandı, aşkardır ancaq
Saxlaya bilməyir gülüşünü, bax!

Yaqo. Kassio, danışın siz həqiqəti!

Otello (*Kənara*).

Təkid eləməkdə budur niyyəti:
İstəyir bilinsin əsas məsələ.
Düz dedin, düz dedin, hə, davam elə.

Yaqo.

O qadın deyir ki, bu günlərdə siz
Onunla evlənmək istəyirsiniz.
Bu söz doğrudurmu?

K a s s i o. Necə? Ha, ha, ha!

O t e l l o (*Kənarə*). Gülürsən? Bu sənə oturur baha.

K a s s i o.

Mən onu alıram, kimi, qəhbəni?!
Düşünmə bu qədər ağılsız məni.
Elə zənn etmə ki, bu ziyandır, ha!
Mən onu alıram, hə də, ha, ha, ha.

O t e l l o (*Kənara*). Gül, gül, gül, həmişə qaliblər gülər.

Y a q o. Vallah, hamı deyir: evlənir yavər.

K a s s i o. Yaqo, düz sözündür?

Yaqo.

Yalan danışsam,
Mənəm bu dünyada ən alçaq adam.

O t e l l o (*Kənara*). Elə bil mən yoxam.

Yaxşı, dayanın!

K a s s i o.

Yalnız öz sözüdür bu o şeytanın.
Məhəbbət sarsıdıb, yəqin, ruhunu.
Sevir, inanır ki, alaram onu.
Xəyala qapılıb, danışıb yalan.
Mən vəd etməmişəm ona heç zaman.

O t e l l o (*Kənara*).

Əhsən, Yaqo, mənə işarə edir,
Hər şeyi Kassio danışır bir-bir.

Kassio.

O qadın burdaydı bir azca qabaq,
Güdür hər tərəfdə məni o sarsaq.
Dəniz sahilində ötən günlərdə
Bir neçə xanımla durub bir yerdə
Söhbət edləyirdik dərd-qəmdən kənar,
Venesiyalı idi həmin xanımlar.

Hardansa çıxdı o, atılıb yerdən,
Boynumdan beləcə asıldı birdən...
O t e l l o (*Kanara*).

Yalvarıb zarıdı: "Əziz Kassio!"
Bir bax, hərəkətlə yamsılayır o.

Kassio.

Beləcə asılı qalıb boynumdan,
Ağladı, hönkürdü, qopardı fəğan.
Sonra da özüylə məni qırağa
Beləcə sürüyüb çəkdi, ha, ha.

O t e l l o (*Kanara*).

İndi söyləyəcək arvadım necə
Onu yatağıma saldı gizlicə.
Ah, aydın götürəm sənin burnunu,
Bilmirəm, hansı it yeyəcək onu.

K a s s i o. Tezliklə mən ondan ayrılam gərək.

Y a q o. Vallah, yenə odur, baxın, gəlir tək.

Kassio.

Bənzəyir şəhvətdə acgöz səfsara,
Heç cür doydum demir o günüqara.
Ancaq naz-qəmzədə bircə dənədir. (*Bianka daxil olur*).
Məni izləməkdə məqsədin nədir?

B i a n k a.

Qoy səni izləsin şeytan, əcinnə,
De, bunu verməkdə nə dilərdin, nə?
Sən bir dəsmala bax! Nə günə qaldım,
Necə axmağam ki, mən onu aldım.
Onun naxışını götürməliydim,
Beləsini tikib gətirməliydim.
Belə də iş olar, eşit, xudaya,
Yataq otağından tapıbdır, guya.
Özü də bilməyir onu kim atıb?
İşə bax, gör yalan hayana çatıb.
Yox, yox, bu aydındır, bu aşkardır,
Hansı qəhbədənsə bir yadigardır.
Onun naxışını götürməliyəm,
Beləsini tikib gətirməliyəm?!
İstəkli aşnana apar onu sən,

Mən ona tay tikim?
Bunu görməzsən!
Kassio. Nə oldu, nə oldu, qəşəng maralım?
Otello (*Kənara*). İlahi, ondadır mənim dəsmalım!
Bianka.
Ürəyin istəsə, qoyma qalım tək,
Bu axşam bizə gəl, birgə şam edək.
Həvəsin olmasa, özün bilərsən,
Nə zaman istəsən, onda gələrsən.

Gedir.

Yaqo. Qaçın arxasınca, siz çatın ona.

Kassio.

Gedim, yoxsa düşər səsi başına,
Hay salıb küçəyə yığar izdiham.
Yaqo. Orda edəcəksiz şamı bu axşam?
Kassio. Hə, fikrim belədir. Mütləq gəl sən də.
Yaqo.

Fürsət tapan kimi gələrəm mən də.
Sizinlə ürəkdən edərəm söhbət.

Kassio. Xahiş edəyirəm, unutma fəqət.

Yaqo. Yaxşı, qaçın, ona yetişin tezəcə.

Kassio gedir.

Otello (*İrəli çıxaraq*). De, Yaqo, mən onu öldürüm necə?

Yaqo.

Gördünüz, öz rəzil işiylə nə cür
Gülüb lovğalanır, deyib öyünür?

Otello. Oh, Yaqo!

Yaqo. O dəsmal, dəsmal, ah, murdar!

Otello. Doğrudan, mənimdi?

Yaqo.

Sizindi, sərdar.

Onun ürəyini tutub rəzalət,
Xanıma necə də verməyir qiymət!
Bir məhəl qoymadan hədiyyəsinə,
Onu bağışlayıb öz qəhbəsinə.

Baxın, fikir verin, bir düşünün siz,
Nə axmaq qadınmış sizin zövcəniz!

Otello.

Doqquz il dalbadal mən Kassionu
Öldürsəm, bu cəza əfv etməz onu.
Ah, gözəl, füsunkar, mehriban qadın,
Nə qədər ülvidir sənin bu adın!

Y a q o. Siz onu biryolluq atın, unudun.

Otello.

Doğrudur, elədir, düzgün buyurdun.
O gərək məhv olsun, gərək çürüsün,
Külünü əbədi lənət bürüsün.
Bu gecə hökmünü qoy versin qisas,
Ona bircə gün də yaşamaq olmaz.
Qəlbim daşa dönüb, sönüb məşəlim,
Qəlbimə dəydikcə sızlayır elim.
Oh, nə mehribandır o gözəl xilqət!
Əvəzsiz yaradıb onu təbiət.
Gözəllik tacının odur daş-qası,
Xəlc olub krala könül sirdaşı.
O hüsn, o kamal verdimi qərar,
Dünya kralına o, kral olar.

Y a q o. Yox, belə düşünmək daha yaramaz.

O t e l l o.

Asılsın, bilirəm, başqa cür olmaz.
Mən ancaq deyirəm ləyaqətini,
Onun kimliyini, məziyyətini.
Onun əl işinə insan mat qalır,
Nə qəşəng, nə gözəl musiqi çalır.
Xoş səsi titrədir qəlb sarayım,
Nəğməsi ram edir vəhşi aymı.
Nə qədər dərin dir ağı, kamalı,
Nə qədər gözəldir fikri, xəyalı!

Y a q o. Elə bunlar üçün o daha pisdir.

Otello.

Min dəfə deyirəm bu şübhəsizdir.
Heyhat mehribandır o gözəl varlıq!

Y a q o. Bəli, mehribandır həddindən artıq.

Otello.

Əlbəttə, belədir, ah, Yaqo, inan,
Çox heyf, çox heyf Dezdemonadan.

Yaqo.

Belə acıyırsa ona qəlbiniz,
Keçin günahından, taqsırından siz.
Məsləhət sizindir, buyurun, sərdar,
Məgər başqasına bunun dəxli var.
Qoyun təhqir etsin, alçaltsın sizi,
Salsın ayaqlara ismənizi.

Otello.

Onu tikə-tikə doğrayım gərək.
Necə məni satmaq, qurumsaq etmək!

Y a q o. Bu onun tutduğu ən rəzil bir iş.

O t e l l o. Həm də ələtləmlə!

Y a q o. Daha rəzilmiş!

Otello.

Yaqo, mənim üçün bir az zəhər tap,
Özü də bu axşam, yoxdur daha tab.
Bu gecə əlimə keçirib fürsət,
Onu zəhərləyim gizlicə, xəlvət.
Onunla bu haqda danışsam əgər,
Gül hüsnü qəlbimi yenə titrədən.
Mələhəti alar cəsarətimi,
Zərifliyi qırar qətiyyətimi.

Yaqo.

Yox, canım, zəhərlə öldürmək nəçin?
Ona daha layiq bir cəza seçin.
Bakir yatağını ləkələyən kəs
Əzabdan canını qurtara bilməz.
Budur ədalətin, haqqın qanunu,
Murdar yatağında boğun siz onu.

Otello.

Çox yaxşı, çox yaxşı, hə, hə, gözəldi,
İnsafılı qərardır, xoşuma gəldi.

Yaqo.

Kassio haqqında düşməyin qəmə,
Buraxın siz onu mənim öhdəmə.

Bu gecəyarısı nə isə, şəksiz,
Onun barəsində eşidəcəksiz.

Otello.

Çox əla!
(*Səhnə arxasında şeypur çalınır*).
Bəs nədir bu şeypur səsi?

Ya qo.

Gəlibdir hersoqun nümayəndəsi,
Yəqin bir xəbər var Venesiyadan.
Kimdirsə, bilinər bu saat, bu an.
Odur Lodoviko, odur, baxın siz,
Onun yanındaır sizin zövcəniz!

Lodoviko, Dezdemonə və məiyyət daxil olurlar.

L o d o v i k o. Möhtərəm sərdara hörmət, ehtiram!

O t e l l o. Sizi görməyimə könüldən şadam.

L o d o v i k o.

Sizə senatorlar, o böyük hersoq
Salam göndəriblər olduqca çox-çox.

Ona zərf verir.

Otello.

Onların müqəddəs məktubunu mən
Öpürəm, öpürəm sidqi-ürəkdən.

Zərfi öpür və açıb oxuyur.

Dezdemonə.

Əziz Lodoviko, ay əmioğlu,
Deyin, nə xəbər var təzə, uğurlu?

Ya qo.

Şərəf gətirdiniz, düzü, bizə siz,
Kipr adasına xoş gəlmisiniz.

L o d o v i k o.

Təşəkkür edirəm, hamı çox şaddır,
Kassio necədir?

Y a q o. Sağ-salamatdır.

Dezdemonə.

Əmioğlu, yaxşı deyildir işlər,
Yamanca incişib ərimlə yavər.
Yeganə ümidim sizədir yalnız,
Onları ancaq siz barışdırarsız.

O t e l l o. Sən buna əminsən?

D e z d e m o n a. Sərvərim, necə?

O t e l l o (*Oxuyur*). "Yerinə yetirin əmrini tezəcə..

L o d o v i k o.

O sizinlə deyil, atın təlaş
Görürsüz, məktuba qarışib başı.
Onunla Kassio arasında bərk
İnciklik yaranıb, küsüblər gerçək?

D e z d e m o n a.

Budur mənim üçün ən böyük bəla,
Keçərdim var-yoxdan, durmazdım əsla,
Təki barışaydı yenidən onlar.
Mənim Kassioya məhəbbətim var.

O t e l l o. Od-alov və kükürd!

D e z d e m o n a. Nədir, Otello?

O t e l l o. Ağlın başmdadır?

D e z d e m o n a. Acıqlanıb o?

L o d o v i k o.

Bəlkə də, məktubdan qaralıb qanı,
Yazılıb senatın orda fərmanı.
İşi Kassioya təhvil verərək
O, Venesiyaya qayıtsın gərək.

D e z d e m o n a.

Nə yaxşı, nə yaxşı, şadam nə qədər,
İnanın, könlümdən verdiniz xəbər.

O t e l l o. Doğrudan?

D e z d e m o n a. Əzizim, bu şübhə, güman...

O t e l l o. Mən də çox şadam ki, dəli olmusan.

D e z d e m o n a. Mehriban Otellom, nə üçün.

O t e l l o. İblis! (*Onu vurur*).

D e z d e m o n a. Mənim suçum nədir?

L o d o v i k o.

Siz nə etdiniz!

General, and içib, Venesiyada,
Desəm, gözlərimlə görmüşəm həтта,
Bu işə inanan bir kəs tapılmaz.
Bu ki lap ağ oldu, belə iş olmaz.
Görürsüz, ağlayır, üzr istəyin siz.
Buyurun, lütf edin.

Otello.

Oh, iblis, iblis!
Qadın göz yaşından yer olsa boğaz,
Vəhşi timsahları bu dünya tutmaz.
İtil gözlərimdən!

Dezdemonə (*Gedərək*).

Nə deyirəm mən,
Gedirəm, gedirəm, hirslənməyəsən.

Lodoviko.

Düzü, nə məsumdur, nə ismətlidir,
Necə də mütidir, itaətlidir.
Xahiş eyləyirəm, nəcib general,
Onu siz geriyyə qaytarın dərhal.

Otello. Xanım!

Dezdemonə. Sərdarım, bir əmr edəcəksənmi?

Otello. Deyin sözünüzü, cənab!

Lodoviko. Kim, mənmi?

Otello.

Bəli, istədiniz, qaytardım, nə var,
Dönməyi bacarır, gəlib, qayıdar.
O gələr yenə də, lazımsa əgər,
Ağlaya da bilər, göz yaşı tökər.
Onun mütilikdə tayımı vardır,
Siz demişkən, yaman itaətkardır.
Ağla, ağla belə, göstər iztirab.
Məktuba gəldikdə yazılıb, cənab,
-Ah, nə qədər süni, saxta bir kədər,
Gözəl rəng çəkilmiş çirkin hiylələr.
-Belədir burada senatın əmri:
Mənə hökm olunur qayıdım geri,
-Sən rədd ol buradan, göndərüb adam,

Səni, çox keçməz ki, çağırtdıraram.
-Əmrdən razıyam candan, ürəkdən,
Tezəcə Venesiyaya qayıdaram mən.
-Sən itil gözümdən! (*Dezdemonə gedir*).
Elə olacaq,
Kassio, yerimə sərdar qalacaq.
Rica eyləyirəm, cənab, buyurun,
Lütf edin, bu axşam qonağım olun.
Təşrif gətirmisiz öz vaxtında siz,
Kıpr adasına xoş gəlmisiniz.
-Keçilər, meymunlar! (*Gedir*).

Lodo viko.

Budur o insan,
Həmin nəcib Mavr? Qalmışdı heyran
Bütün senat onun ləyaqətinə,
Onun sakit, ağır təbiətinə.
Heç nə əyəmməzdi polad ruhunu,
Titrədə bilməzdi ehtiras onu.
Qəzanın atəşi, taleyin oxu
Qəlbinə salmazdı həyəcan, qorxu.
Çətində qaçmazdı rəngi azacıq.

Y a q o. O tamam dəyişib, o yoxdur artıq.

Lodo vi ko.

Ona nə olubdur, nə xətər dəyib?
Ağlı başındamı? Sərsəmləməyib?

Yaqo.

Necə varsa odur, başqa cür bu dəm
Mən onun haqqında nə deyə billəm?
Əgər deyildirsə o olduğutək,
Allaha yalvarram, eyləsin kömək,
Necə lazımdırsa, qoy olsun sərdar.

Lodo v i k o. Arvadını vurmaq, belə iş olar?!

Yaqo.

Düzü, yaxşı deyil, bu, sirr qalaydı,
Onun ən pis işi kaş bu olaydı.

Lodo viko.

Adəti belədir, yoxsa ki qanı
Məktubdan qaraldı, artdı həyəcanı,
Belə kobud səhvə yol verdi birdən?

Yaqo.

Əfsus, əfsus! Axı, necə deyim mən
Gördüyüm, bildiyim nə varsa, nə sə?
Yaraşmaz bu mənə - vicdanlı kəsə.
Özünü görərsiz, tutarsız xəbər,
Onu öz rəftarı yaxşı göstərər,
Mənim sözlərimə qalmaz ehtiyac.
Doğrusu, bilmirəm heç nədir əlac?!
İndi arxasınca getmək gərəkdir,
Görək daha nələr törədəcəkdir.

Lodo viko.

Təəssüf, məhv olub böyük bir aləm!
Mən onun haqqında səhv düşünmüşəm.

Gedirlər.

İKİNCİ SƏHNƏ

Qəsrdə bir otaq. Otello və Emiliya daxil olurlar.

O t e l l o. Bir şey dəymədimi sənin gözüne?

E m i l i y a.

Həтта eşitmədim, doğrusu, heç nə.
Elə iş görmədi, sayılsın ayıb,
Xanımdan zərrəcə şübhəm olmayıb.

O t e l l o. Xanımla gördün ki, sən Kassionu!

E m i l i y a.

Burda nə vardır ki, qınayaq onu?!
Həliyəm onların hər söhbətindən,
Nə var, kəlmə-kəlmə eşitmişəm mən.

O t e l l o.

Necə? Bu mümkünmü? Fikirləş bir an,
Pıçıladaşmadılar onlar heç zaman?

E m i l i y a. Heç zaman, general.

O t e l l o.

Azca, bir qədər

Səni bir tərəfə göndərmədilər?
Emiliya. Ay tövbə, qətiyyən.
Otello.

Xanımın səni
Evə yollamadı bir anlıq, yəni?
Yelpiyi, əlcəyi gətir demədi?
Emiliya. Heç zaman, general.

Otello. Çox qəribədi!

Emiliya.
Sərdar, and içirəm buna ürəkdən,
Xanımın təmizdir, safdır çiçəkdən.
Əgər bir zərrəcə varsa yalanım,
Qoy mən diri-diri tonqalda yanım,
Əgər düşünsəniz bir başqa təhər,
Büllur qəlbinizə ləkələr düşər.
Atın bir tərəfə pis fikrinizi,
Alçaldıb günaha batırsınız.
Zəhərləyibdirsə sizi bir məlun,
Göylər cəzasını qoy versin onun.
İlantək sürünüb, düşsün zillətə,
İlantək daima gəlsin lənətə!
Namusun, ismətin öz nümunəsi,
Saflığın qırılmaz həqiqət səsi
Dezdemonə əgər təmiz deyilsə,
Naməhrəm önündə o sərv əyilsə,
Demək, nur saçmayır eşqin günəşi,
Nə təmiz qadın var, nə xoşbəxt kişi.
Paklıq iyrənclikdir, o yoxdur ya da,
Yalnız iftiradır bu söz dünyada.

Otello.

Get çağır, qoy indi gəlsin yanıma. (*Emiliya gedir*).
Yaman canfəşanlıq etdi xanıma,
Dostunu təmizə çıxarmaq üçün
Əlindən gələni etdi büsbütün.

Belə deməsəydi, deməli, hökmən
Olardı ən axmaq aradüzəldən.
Hiyləgər qəhbənin kələyinə bax!

Onun ürəyidir bağlı bir otaq,
Çirkin sirlərini açmır hər kəsə.
Görmüşəm mən onu: lazım gələrsə,
Qaldırıb əlini, diz üstə çökər,
Duaya başlayar, göz yaşı tökər.

Dezdemonə Emiliya ilə gəlir.

Dezdemonə. Mənə sözün vardır, mənim sərvərim?

Otello. Lütfən, yaxma gəl, qəşəng dilbərim.

Dezdemonə. Nədir belə?

Otello.

Düz bax gözümə, quzum,
Gözünün içinə baxmaqdir arzum.

Dezdemonə. Nə qorxunc dəhşət var bu istəyində.

Otello (*Emiliyaya*).

Xanım, öz işinlə məşğul ol sən də.
Bizi yalnız burax, qapını bağla,
Orda sayıq dayan, yadında saxla,
Əgər gələn olsa, bizə ver xəbər.
Ya öskür, ya səs sal, bildir müxtəsər.
Yəqin bu iş sənə ağır görünməz,
Bu ki öz peşəndir, di tərpən, tələs.

Emiliya gedir.

Dezdemonə.

Qarşında diz çöküb yalvarıram mən,
Məni ağah eylə bu sözlərindən!
Sənin sözlərində hirs var, qəzəb var,
Mənə aydın deyil heç cürə onlar.

Otello. Nə üçün? Sən kimsən?

Dezdemonə.

Sənin arvadın,
Eşqinə, əhdinə vəfalı qadın.

Otello.

Gəl, and iç bu sözə, bu sədaqətə,
Bununla özünü gətir lənətə.
Üzündə ilahə gözəlliyi var,
Hüsnünə qorxudan baxmaz şeytanlar.

Bununçün ikiqat lənətə gəl sən,
-And iç ki, namusu saf, ləkəsizsən.

Dezdemon a. Allah özü bilir hər şeyi gerçək.
O tello.

Allah özü bilir, karvansaratək
Daimi deyilsən, xəyanətkarsan.

Dezdemon a.

Xəyanət etmişəm, mən, kimə, haçan?
Əzizim, kiminlə, necə? Ağah et!

O tello. Ah, Dezdemon a, get, məndən kənar get!
Dezdemon a.

Necə də ağırdır, müdhişdir bu gün!
Niyə ağlayırsan? Axı, nə üçün?
Bir söylə fikrini, bir eylə izhar,
Sənin göz yaşına mənəm səbəbkər?
Bəlkə, sən atamdan şübhələnirsən;
Geri çağırıdır səni Kiprdən,
Aldırır əlindən bu vəzifəni.
Bununçün məzəmmət eyləmə məni.
Səni birdəfəlik atıbsa atam,
Nə etmək, məni də atıbdır tamam.
Düşsən bir əzaba, çətinə, bərkə,
O dərdi səninlə çəkirəm birgə.

O tello.

Məni qəm odunda külə döndərmək
Tanrıya xoşdursa, nə etmək gərək.
Baxmasın gözümdən axan yaşıma,
Fəlakət yağdırsın açıq başıma.
Bədnamlıqla vursun könlümə yara,
Məni yoxsulluqla çəksin min dara.
Möhnət zənciriylə qandallayaraq,
Məni dərd içində saxlasın dustaq.
Qırsın ümidimi tufan içində.
Qəlbimin hardasa pünhan küncündə
Təsəlli taparam mən yenə bir az,
Hövsələm tükənməz, ruhum sarsılmaz.
Ağır təhqirlərə mən hədəf olsam,

Heykəltək quruyub yol üstə qalsam,
Məni barmağıyla göstərib əgər,
İstehza eyləsə gəlib gedənlər,
Sinəmi gərərək sonsuz nifrətə,
Mən yenə dözərim bu müsibətə.
Bunlar mənim üçün asandır, asan,
Bilməzdim zərrəcə qorxu, həyəcan.
Fəqət incim, dürrüm, cavahiratım,
Həyatım, ölümüm, müqəddəratım.
Öz könül mücrümdə sevinc müjdəsi,
Mənə ömür verən həyat çeşməsi
Ya birdən quruyub, gözü tutulsa,
Ya da ki bataqlı gölməcə olsa,
Çirkin qurbağalar qaynaşsa burda,
Necə dözmək olar durub kənarda?!
Ey gözəl cənnətin baş mələkəsi,
Sənsən könül mücrüm, həyat çeşməsi,
Dəyiş bu çirkabda qəşəng görkəmi,
Görün vahiməli cəhənnəm kimi.

Dezdemonə.

Mənim nəcib ərim, əminəm buna:
İnanır yarının pak olduğuna.

Otello.

Bəli, inanıram, ayüzlü dilbər,
Özünü pak sanır hər vaxt milçəklər.
Bəli, inanıram hətta ona da
-Milçəklər yay vaxtı sallaqxanada
Törəyir, çoxalır, korlayır əti.
Bürüyür aləmi ət üfunəti.
Ey məftunedici alaq otu, sən
Necə sevimlisən, necə gözəlsən!
Xoş ətrin, rayihən, ah, nə qəşəngdir,
Məsum gözəlliyin dünyada təkdir.
Səni göz gördükcə ağıl-huş çasır,
Ürək alovlanır, hisslər çaxnaşır.
Sən mənim ömrümü döndərdin zaya,
Kaş ki, gəlməyəydin sən bu dünyaya.

Dezdemon a. Axı, nə etmişəm, günahım nədir?
Otello.

Bilmir günahımı, çox qəribədir!
Sən kağıztək ağsan, kitabtək qəşəng,
Üstünə "fahişə" yazılsın gərək?
Bilmirsən suçunun hələ admı?
Bilmirsən, el mah, küçə qadmı?
Çirkin əməlini danışsam əgər,
Yanaqlarım qızmar kürəyə dönər,
Od alar həyadan, od tutar ardan,
Hər tərəf alışar atəşdən, nardan.
Bilmirsən suçunu? Göylərə bir bax,
Buludlar dalında qaralır ancaq.
Hiss etməmək üçün müdhiş qorxunu,
Dayanıb möhkəmcə tutur burnunu.
Gizlədib dəhşətdən Ay da üzünü,
Qara pərdə ilə tutub gözünü.
Əlinə keçəni tovlayan, öpən
Əxlaqsız, ədəbsiz küləyə bax sən,
Mənfur bədnamlığı eşitməməkçin
Qaçıb yer üzündən, düşüb didərgin,
Bu alçaq əməldən çəkir xəcalət,
Girib yer altına, odlanır xəlvət.
Sənsə etdiyini görmürsən, hə, hə,
Bilmirsən suçunu, həyasız qəhbə?

Dezdemon a.

Vallah, ayrılmadım bir an da haqdan,
Təhqir eyləyirsən məni nahaqdan.

Otello. Sən qəhbə deyilsən?

Dezdemon a.

Xeyr, nə sözdür?

Mənim namusum pak, ürəyim düzdür.
Ləkədən qorumaq öz vicdanım,
Əriyəcün saxlamaq ancaq canını,
Çirkin xəyanətdən qaçmaq, saqınmaq
Yalnız bir saf eşqin oduna yanmaq.
Yalnız öz ərinə görünmək məhrəm

Qəhbəlik deyilsə, qəhbə deyiləm.
O t e l l o. Necə, necə dedin, qəhbə deyilsən?
Dezdemon a. Sözlərim yalansa, qoy məhv olum mən.
O t e l l o. Bu ola bilərmə, mümkünmü məgər?
Dezdemon a. Özün bir kömək et, müqəddəs göylər!
Otello.

Rica eyləyirəm, bağışla məni,
Venesiya qəhbəsi zənn etdim səni.
Düşündüm, fürsəti keçirib girə,
Fəndlə Otelloya gəlmisən ərə.

(Uca səslə).

Hə, xanım, ey günah xidmətçisi, gəl,
Mənfur cəhənnəmin gözətçisi gəl!

Emiliya daxil olur.

Sən, sən, hə, sən düzgün anladın məni,
Yaxşı dərk edirsən öz vəzifəni.
Artıq qurtarmışdıq hər işimizi,
İndi aç qapım, yola sal bizi.
Saxla sirrimizi, açma ha bunu,
Bu da zəhmət haqqın, götür pulunu.

Gedir.

Emiliya.

Əfsus, anlamadım, düzü, heç nəyi,
Bu cənab nə dedi, nəymiş istəyi?
Ay xanım, nə olub, nə olub sizə?

Dezdemon a.

And olsun ləkəsiz ismətimizə,
Mən yuxu görürdüm, yatmışdım, guya.

Emiliya.

Ay xanım, düşürsünüz nədən qorxuya,
Nə üçün qaraydı ağamın qanı?

Dezdemon a. Kimin?

Emiliya. Ağamın, hə, deyirəm onu.

Dezdemon a. Kimdir sənin ağa?

Emiliya.

Ay qəşəng ulduz

Mənim ağamdır ki, ömür dostunuz?!
Dezdemon a.

Mənim bu dünyada yoxdur heç kimim,
Qurtarmaz, tükənməz bu ağır qədim.
Emiliya, sən məni etmə məzəmmət,
Dilim danışmağa çəkir xəcalət.
Əgər ağlamağa olsaydı tabım,
Göz yaşım olardı sənə cavabım.
Xahiş eyləyirəm, özün qeydə qal,
Bu axşam gəlinlik yatağımı sal.
İndi get, ərini çağır, tez ol ha!

Emiliya. İşlər dəyişibdir, ah, doğrudan da!

Gedir.

Dezdemon a.

Mənim öz cəzamdır, çəkməliyəm tək,
Mənə əcəb olur, haqqımdır, demək.
Sən özün şahidsən, ya pərvərdigar,
Axı, nə etmişəm, nə günahım var?
Zərrəcə günahım olsaydı əgər,
Yanmazdım daha pis təhqir etsələr.

Emiliya Yaqo ilə qayıdır.

Ya q o. Nədir istəyiniz, nə olub, xanım?

Dezdemon a.

Ah, Yaqo, qalmayıb tabi-təvanım,
Bu dərdi danışmaq mümkünmü məgər?
Bilirsən, böyükələr tərbiyə edər
Uşağı xoş üzlə, bir xoş qılıqla,
Arabir danlayar mehribanlıqla.
O məni qəzəblə danlayır müdam,
Axı, ona görə mən də uşağam.

Ya q o. Nə baş verib, xanım?

Emiliya.

İndicə sərdar
Xanımın abrını aldı o ki var.
Ən ağır sözlərlə təhqir eylədi,
Ona "qəhbə" dedi! Gör nə söylədi!

Buna insan olan dözər dünyada?
Dezdemon a. Yaqo, mən layiqəm mægər bu ada?
Ya q o. Hansı ada, xanım?
Dezdemon a.

Sərdar deyənə,
İndi təkrar etdi Emiliya sənə.
Emi l i ya.
Qəhbə adlandırdı general onu.
Gör, hayana çatdı təhqirin sonu!
Hətta sərxoş olsa dilənçi bir kəs,
Heç vaxt aşnasına belə söz deməz.

Ya q o. Bəs səbəbi nədir?
Dezdemon a.
Bilmirəm nədən?
Onu bilirəm ki, ləkəsizəm mən.

Ya q o.
Yetər, ağlamayın, bu nə dəhşətdir,
Belə də gün olar, nə müsibətdir?!
Emi l i ya.

Rədd etdi xoşsima tay-tuşlarım,
Atdı öz elini, öz diyarını.
Keçdi atasından, yoldaşlarından
Qəhbə adlanmaqçün? Fikirləş bir an
Bu ağır təhqirdən kim ağlamaz, kim?
Dezdemon a. Yəqin, belə imiş bədbəxt taleyim.
Ya q o.

Kaş ki, onu görüm gəlsin lənətə!
Nə üçün yol verdi bu hərəkətə?
Dezdemon a. Təkcə Allah bilir.

Emi l i ya.
Sən bir işə bax!
Qoy mənə assınlar, belədir ancaq:
Hansı bir yaltaqsa yalan satıbdır,
Hansı bir alçaqsa böhtan atıbdır.
Hansı hiyləgərsə qurub bir tələ,

Vəzifə keçirmək istəmiş ələ.

Saflığa qəsd edib hansı rəzilsə,
Məni, məni asın belə deyilsə.

Y a q o.

Məgər bu mümkünmü, tufu, yaramaz!
Belə iyrənc adam dünyada olmaz.

D e z d e m o n a .

Əgər vardırsa da, ya pərvərdigar!
Sən özün kömək et, düz yola qaytar!

E m i l i y a .

Ona dar ağacı eyləsin kömək,
Murdar sümüyünü gəmirsin köpək,
Necə dili döndü, şər atdı aya
-O nurlu, ləkəsiz Dezdemonaya!
Kim gəlib, nə zaman, hara, nə təhər?
Güman ediləsi hanı bir nəfər?
Yox, yox, ola bilməz, mümkün deyil ki?!
Aydındır ən alçaq, ən əclaf tülkü
Yaman zəhərləyib Mavrın aşını,
Başından çıxarıb ağıl-huşunu.
Yalanlar məhv edir pak məhəbbəti,
Yaltaqlar alçaldır bəşəriyyəti.
İlahi, sən özün eylə bir əlac,
Çirkin əməllərin pərdəsini aç.
Büllur insanları yığım başıma,
Harda bir dələduz çıxsa qarşıma.
Başdan ayağadək soyunduraraq,
Qatım qabağıma beləcə çılpaq,
Belinə qəzəblə qırmac çəkərək,
Qovum gündöğəndən günbatanadək,
Namərdlər aləmdə xar olsunlar, xar.

Y a q o. Bağırma, bayırdan eşidən olar.

E m i l i y a .

Of, of, qırmac gərək bu alçaqlara.
Bir əclaf səni də salmışdı tora,
Şübhələr içində hey yanırdın ki,
Məni Otelloya qısqanırdın ki.

Y a q o. Yaxşı, yaxşı, mumla, sarsaqladın lap.
D e z d e m o n a .

Ah, Yaqo, nəcib dost, mənə çarə tap.
Neyləyim, yamanca küsüb sərdarım.
Onun rəğbətini necə qaytarım?
Onunla bir danış, barışdır bizi.
Təmiz, nurlu göylər şahiddir özü,
Bilmirəm, mən onu itirdim nədən?
Burda diz çökürəm, and içirəm mən:
Həmişə vicdanı təmiz olmuşam,
Onun sevgisinə sadıq qalmışam.
Gözüm baxmayıbdır qeyri bir kəsə,
Qulağım uymayıb özgə, yad səsə.
Hissim bir an belə başqalaşmayıb,
Xəyalım, düşüncəm heç vaxt çaşmayıb.
Büllur, saf olubdur fikirlərim də,
Onu düşünmüşəm hər an, hər yerdə.
Onun pak eşqini təhqir edəcək
Bir iş görməmişəm mən bugünədək.
Qoy məni dağlasın əzab, əziyyət
Əgər etmişəmsə ona xəyanət.
O məni nifrətlə boşasa belə,
Bir dilənçi kimi düşsəm də çölə,
Zillətlə keçsə də ömrümün sonu.
Onu sevəcəyəm, mən yenə onu.
Ədavət törədər hər müsibəti.
Onun ədavəti, onun nifrəti
Mənim həyatımı məhv eyləsə də,
Eşqimə toxuna bilməz heç vədə.
"Qəhbə", ah, bu sözdə nə dəhşətlər var!
Ürəyim bulanar, dilim odlanır.
Bütün bu dünyanı versələr mənə,
Belə iş tutmaram ömrümdə yenə.

Yaqo.

Xahiş eyləyirəm, sakit olun siz,
Əhvalı qarışıb onun, şübhəsiz.
Ruhi sarsıntılar edib əsəbi,
Dövlət işləridir bunun səbəbi.
Sizi də danlayıb hirsindən, yəqin.

De z d e m o n a . Təki belə olsun, Allah eləsin.

Ya q o.

Bu ancaq belədir, inanın mənə,
Düşər qaydasına bu işlər yenə.

Səhnə arxasında şeypur səsi.

Aha, şeypur səsi! Nə qəm, nə kədər,
Axşam yeməyinə dəvət edirlər
Venesiyadan gəlmiş elçi – qonaqlar
Sizi gözləyirlər, olun lütfkar.
Gedin, ağlamayın, sözlərim haqdır,
Hər şey yaxşıqla qurtaracaqdır.

Dezdemonə və Emiliya gedirlər. Rodriqo daxil olur.

Hə, nə var, Rodriqo?

Rodriqo.

İnanmıram ki,
Təmiz duyğulardır ürəyindəki.
Bir sübut tapmıram saf niyyətinə,
Sənin insafına, ədalətinə.

Ya q o. Şərəfsiz bir işim varsa, söylə.

Rodriqo.

Hər gün düşünürsən bir yeni hiylə.
Əlimdən çıxarıb var-yoxumu sən,
Yerinə bihudə ümid verirsən.
Daha tükənibdir səbri-qərarım,
Mən dözə bilmirəm, yox iqtidarım.
Sənin yalanların məhv edir məni.
Sarsıntı içində əridir məni.
Məni axmaq kimi oynatdın, yetər.
Səni bağışlamaq mümkünmü məgər?!

Ya q o. Bir dinlə, Rodriqo!

Rodriqo.

Həddindən çox-çox
Səni dinləmişəm, bir faydası yox.
Heç cür uyğun gəlmir işinlə sözün,
Əməlin başqadır, başqasan özün.

Ya q o. Heç mənə layiqmi bu ağır töhmət?

Rodriqo.

Belədir, belədir ancaq həqiqət:
Boş yerə itirdim mən öz varımı,
Havayı dağıtdım qızıllarımı.
Mən müflis olmuşam tamam, büsbütün,
Aldın daş-qaşımı o sənəm üçün.
Onun yarısını versəydim, inan,
Rahibə qızlar da çıxardı yoldan.
Deyirdin qaş-daşı verəndə ona
Mənə vəd elədi, hə, Dezdemonə,
Bəs neçin görmürəm vüsalım mən?

Y a q o. Çox yaxşı, davam et, gözəl deyirsən.
R o d r i q o.

Çox yaxşı, davam et, dost, daha yetər,
Mən dözə bilmirəm, dözümlə nə qədər?!
Bu çox yaxşı deyil, çox pisdir, bəddir,
Bu bir alçaqlıqdır, bir rəzalətdir.
Görürəm qeydimə necə qalırsan:
Sən məni oynadır, ələ salırsan.

Y a q o. Çox yaxşı.
R o d r i q o.

Dedim ki, çox yaxşı deyil!
Bu işdən varlığım yanır, elə bil.
Gedib son qoyaram bu ahü-vaya,
Açaram hər şeyi Dezdemonaya.
Qaytarsa o mənim daş-qaşlarımı,
Bir daha tökməyəm göz yaşlarımı.
Tövbə eyləyəyəm öz niyyətimə
-Bu qeyri-qanunu məhəbbətimə.
Ya da aldığı bircə-bircə sən
Mənə qaytarmalı, ödəməlisən.

Y a q o. Qurtardın sözünü?
R o d r i q o.

Bəli, əlqərəz,
Heç nə qərarımı dəyişə bilməz.

\Y a q o.

Aha, sözlərində sərtlik görürəm,
Mən səndə igidlik, mərdlik görürəm.

Bu gündən çoxaldı sənə hörmətim,
Keçdi əvvəlkini hüsnü-rəğbətim.
Əlini ver mənə, Rodriqo, inan,
Bəyəndim sözünü sənin, doğrudan.
Ağır tənbehlərin lap yerindədir,
Fəqət bir eşit, bil, həqiqət nədir:
Səninlə bir yanıb, bir alışmışam,
Bu eşqin yolunda çox çalışmışam.
Mənimtək vəfalı, sadıq heç yanda
İkinci bir dostun yoxdur cahanda.

R o d r i q o. Bundan ki görünmür bir iz, bir nişan.
Y a q o.

Doğrudur, görünmür, düz buyurursan.
Mənə inanmırsan, vardır əsasın,
Axı, şübhələrin necə olmasın?!
Ancaq bir iş də var, Rodriqo, dinlə,
Qoy açıq danışım indi səninlə.
Səni əvvəllər də cəsur sanmışam,
Fəqət bu gün görüb mən inanmışam.
Gördüyüm doğrudan sən isən əgər,
Belə iradəli, qorxmaz, igid ər,
Bu gecə sübut et, çatıb məqamı,
Sabah gecə yansın bəxtinin şamı,
Dezdomona yatsın senin qoynunda.
Bu belə olmasa, sözüm yox onda.
Mənim bir xaintək axıt qanımı,
Necə istəyirsən al, al canımı.

R o d r i q o.

Yaxşı, danış görək, fikrin nə imiş,
Ağlabatandırımı, mümkünmü bu iş?

Y a q o.

Xüsusi əmr var Venesiyadan,
Budur qəlbimizdə dəhşət oyadan:
Otello yerini tezliklə, gerçək,
Cənab Kassioya təhvil verəcək.

R o d r i q o.

Doğrudan? Deməli, o nurlu ziya

Sərdarla qayıdır Venesiyaya.

Y a q o.

Yox, yox, Mavr gedir Mavıstana,
Əgər bir maneə olmasa ona,
Özüylə aparar Dezdemonanı
-O qəşəng, o gözəl, nazlı sonanı.
Maneə olacaq necə, haradan?
Kassio çıxmalı tezcə aradan.

R o d r i q o. Sən nə danışırısan, bu nə deməkdir?

Y a q o.

Burda bir azcana hünər gərəkdir.
Kassionu şamtək sönsün iqbali,
Bu yeri tutmağa qalmasın halı,
Başı tapdalansın, əzilsin möhkəm.

R o d r i q o. Deyirsən, bu işi mən görməliyəm?

Y a q o.

Bəli, ürəyində vardırsa cürət,
Düşübdür əlinə on gözəl fürsət.
Sənin xeyrinədir belə iş ancaq,
Xeyrindən, haqqından qaçarmı qoçaq?
Bu axşam bir yerə gedir Kassio,
Orda bir qəhbəylə şam edəcək o.
Məni də oraya eyləyib dəvət,
Görürsən, nə yaxşı düşübdür fürsət.
Yeni vəzifədən yoxdur xəbəri,
Xoşbəxt taleyini bilmir sərsəri.
Küçədə sən onu gözləsən əgər,
İşləri bu Yaqo özü düzəldər.
Saat on ikiylə bir arasında,
Sən möhkəmcə saxla qılıncı qında.
Bu vaxt ordan dönər məsti-xuraman,
Hücum eyləyərsən çıxıb pusqudan.
Qorxma, olacağam mən də yaxında,
Kömək edəcəyəm sənə bu anda.
Bizim aramıza düşəcək yavər,
De, bizə bir nəfər nə edə bilər?
Nə oldu, heyrətlə durursan yenə,

Gəl gedək, bayırda deyərəm sənə.
İndi göstərərəm elə bir əsas,
Onu öldürməsən, hirsin soyumaz.
Artıq şam vaxtıdır, mən gedim gərək,
Di gəl işimizi vaxtında görək.
R o d r i q o. Yaxşı, buna səbəb varmı doğrudan?
Y a q o. Razi qalacaqsan məndən hər zaman.

Gedirlər.

ÜÇÜNCÜ SƏHNƏ

Qəsrdə başqa bir otaq. Otello, Lodoviko, Dezdemonə,
Emiliya və məiyyət daxil olurlar.

L o d o v i k o.

Rica eyləyirəm, bəsdir bu zəhmət,
Qayıdın, çəkməyin artıq əziyyət!

O t e l l o.

Yox, yox, nə əziyyət, buyurun görək,
Xoşdur mənim üçün sizi ötürmək.

L o d o v i k o.

Xanım, çox borcluyam hörmətinizə,
Ürəkdən təşəkkür edirəm sizə.
Hələlik, gecəniz xeyirə qalsın!

D e z d e m o n a . Yaxşı yol, sizə də uğurlar olsun.

O t e l l o. Hə, gedirik, conab? Oh, Dezdemonə!

D e z d e m o n a . Sərvərim, nə əmrin mən natəvana?

O t e l l o.

Düzəlt yatağımı, yerinə gir, yat,
Qayıdıb gəlirəm mən də bu saat.
Getsin Emiliya da, bildin, dilbərim,
Dediyimi elə.

D e z d e m o n a . Yaxşı, sərvərim.

Otello, Lodoviko və məiyyət gedirlər.

E m i l i y a.

Hə, işlər necədir? Görünür sərdar
İndi əvvəlkindən daha lütfkar.

Dezdemon a.

Bilmirəm, nə olub heç sultanıma,
Dərhal qayıdacaq, dedi, yanıma.
Hökm etdi, "yat" deyə könül çırağım,
Əmr etdi səni də evə buraxım.

Emiliya. Mən gedim?!

Dezdemon a.

Arzusu belədir onun,
Otellonun sözü mənimçün qanun.
Mehriban Emiliya, indi tezcənə
Gecə paltarımı gətir ver mənə,
Sonra xudahafızlaş, burax məni tək,
İndi gərək onu hirsəndirməyək.

Emiliya. Kaş ki, görməyəydin onu heç zaman!

Dezdemon a.

Yox, yox, belə demə, nə danışırısan!
Mən onu sevirəm, bax, elə bu cür.
Onun bu tərsliyi, bu qaşqabağı,
-Təvəqqə edirəm, aç bu sancağı
-Mənə cazibədar, qəşəng görünür.

Emiliya.

Saldım siz deyəntək yerinizi mən,
Gəlinlik duvağın çəkdim üstündən.

Dezdemon a.

Qadınlar - hamımız eyniyik, şəksiz,
Nəccə də axmağıq bu aləmdə biz.
Səndən əvvəl ölsəm, az ağla, inlə,
Məni bu ağa bük öz əllərinlə.
Yeganə xahişim bir budur mənim:
Gəlinlik duvağı olsun kəfənim.

Emiliya. Belə danışmayın, xanım, siz Allah!

Dezdemon a.

Anam sağ olanda, özüm gördüm, ah!
Barbara adında kənizi vardı,
Yazığın gözündə dünya məzardı.

Sevirdi, məhəbbət divanəsiydi,
Yanırdı, əbədi eşq təşnəsiydi.
Heyf, sevgilisi çıxdı vəfasız,
Onu atıb getdi, dərdən soldu qız,
Şam kimi əridi cavan vaxtında,
Bir mahnı bilirdi söyüd haqqında.
Qədim bir nəğməydi, könül sözüydü,
Onun taleyinin sanki özüydü.
Dilindən düşmürdü heç zaman, heç vaxt,
Oxuya-oxuya can verdi bədbaxt.
Bu axşam başımdan çıxmır bu nəğmə,
Ürəyim qərq olub kədərə, qəmə.
Sanki, itirmişəm qəlb sirdaşımlı.
İstərəm köksümə əyib başımı
Oxuyum hüznə həmin nəğməni,
O miskin, zavallı Barbara kimi.
Cəld tərən, qalmayıb heç daha səbrim.

Emiliya. Gecə paltarmı gedib gətirim?

Dezdemonə.

Xeyr, aç bu sancağı, bu Lodoviko
Olduqca nəcibdir.

Emiliya.

Doğrudan da, o
Çox gözəl insandır.

Dezdemonə. Qəşəng danışır.

Emiliya.

Ah, bir qadın vardır, yanır, alışır,
Ona vurulubdur Venesiyada.
Gedər ayaqyalın, payı-piyada
Birbaş Fələstinə, dayanmaz bir an
Bir öpüş almaqçün dodaqlarından.

Dezdemonə (*Oxuyur*).

Çinar altı vərəmli Bir qız oxuyur qəmli:
Ay söyüdüm, söyüdüm,
Vay, söyüdüm, söyüdüm.
Əli qalıb qoynunda.
Dərd zənciri boynunda.
Ay söyüdüm, söyüdüm,

Vay, söyüdüm, söyüdüm.
Bir çay axır kənardan.
Odlanır bu qubardan.
Ay söyüdüm, söyüdüm,
Vay, söyüdüm, söyüdüm.
O qızın göz yaşları
Əridir sal daşları.
Ay söyüdüm, söyüdüm,
Vay, söyüdüm, söyüdüm.
Tez elə, bunları bir tərəfə at.
Sərdar gələcəkdir indi bu saat. (*Oxuyur*).
Söyüdüm salxım-salxım,
-Boynuma çələng taxım.
Ay söyüdüm, söyüdüm,
Vay, söyüdüm, söyüdüm.
Demə dönük çıxdı yar,
Mən özüməm günahkar.
Ay söyüdüm, söyüdüm,
Vay, söyüdüm, söyüdüm.
Burası səhv oldu, yanıldım, bax bir,
Kim döyür qapını?

Emiliya. Xanım, küləkdir.
Dezdemonə (*Oxuyur*).

Sevgilim atdı məni,
Yadlara satdı məni.
Ay söyüdüm, söyüdüm,
Vay, söyüdüm, söyüdüm.
Dedi: az yan, az dağlan.
Nə çoxdur başqa oğlan.
Ay söyüdüm, söyüdüm,
Vay, söyüdüm, söyüdüm.
Gecən xeyrə qalsın, di get, əzizim,
Yoxsa ağlayacam, acısır gözüm.

Emiliya. Siz nə deyirsiniz, belə şey olar?
Dezdemonə.

Çoxdan eşitmişəm, buna inam var.
Aman, bu kişilər, ah, bu kişilər!
Emiliya, doğrudan, heç ola bilər,

-Varmı elə qadın, cinayət etsin,
Ərini aldatsın, xəyanət etsin?
Bir söylə, bir danış, necə inanım?

Emiliya. Vardır belələri, əlbəttə, xanım.
Dezdemonə.

 Sənə versəydilər dünyanı əgər,
 Ərinə xəyanət edərdin məgər?

Emiliya. Bəs siz necə?

Dezdemonə.

 Xeyr, xeyr, sən inan buna,
 And olsun Günəşin o pak nuruna!

Emiliya.

 Günəşin nurunda etməzdim mən də,
 Nə söz qaranlıqda, yeri düşəndə.

Dezdemonə.

 Sənə versəydilər dünyanı əgər,
 Ərinə xəyanət edərdin məgər?

Emiliya.

 Xanım, çox böyükdür bu haqq, bu əvəz,
 Belə kiçik günah dünyaya dəyməz.

Dezdemonə. Belə iş tutmazdın sən, həqiqətən.

Emiliya.

 Belə iş tutardım mən, həqiqətən.
 Yıxıldım özüm, durardım özüm,
 Şübhəsiz, bihudə deyildir sözüm.
 Bir qaşlı üzüyə etməzdim bunu,
 Neynərdim bir dənə tumanı, donu?!
 Dörd-beş arşın çitə, bir dəst paltara
 Heç cür razı qalıb düşməzdim tora.
 Məni cəlb etməzdi kiçik hədiyyə,
 Heç zaman baxmazdım hər cüzi şeyə.
 Ancaq versəydilər mənə dünyanı,
 Onda aparardı sel-su xırmanı.
 Deyin, hansı qadın, o əhli-namus
 Ərini istəməz bir anlıq dəyyus,
 Sonra bu dünyanı alaraq əvəz,
 Ərini dünyaya kral eyləməz?
 Bununçün qoy düşüm atəşə-nara,

Məhşər ayağında çəkilib dara.
Dezdemon a.
Bütün bu dünyanı versələr mənə,
Belə iş tutmaram ömrümdə yenə.
Əgər mən eyləsəm bu cür qəbahət,
Mənə nifrət yağdır, əbədi nifrət.

Emiliy a.
Nə üçün əzaba məruz qalasız,
Bu günah edilir dünyada yalnız.
Elə ki, bu dünya sizin olacaq,
Günah da dünyada sizə qalacaq.
Bir yaxşı düşünün, burda, nə var ki?
Günahı tezliklə yumaq olar ki.

Dezderaona.
Məncə, ola bilməz elə bir qadın,
Ərini aldatsın, ərini satsın.

Emiliya.
O qədər vardır ki, ərz edim, düzü,
Bir yerə yıxsalar, tutmaz yer üzü.
Xəyanət edirsə ərinə arvad,
Günah ərindədir, belədir, heyhat.
Kişilər borcunu salmır yadına,
Meyl edir, bənd olur özgə qadına.
Ya da qısqanlıqdan yanır, qovrulur,
Bizə doğma bucaq bir zindan olur.
Ya da ki nahaqdan döyürlər bizi,
Kəsirlər gündəlik xərclərimizi.
Gərək həqiqəti dərk etsin onlar.
Bizim mənliyimiz, qürurumuz var.
Nə qədər boğsaq da istəyimizi,
Qisas coşdurmazmı ürəyimizi?
Qoy bunu bilsinlər kişilərimiz,
İnsan yaranmışıq bu dünyada biz.
Görürük, duyuruq biz də onlartək,
Vurur köksümüzdə həssas bir ürək.
Vardır öz əqlimiz, öz zövqümüz də,
Şirini, acını seçirik biz də.
Onlar bizi satır özgə qadına,

Əyləncəmi deyək bunun adına?
Yoxsa ehtiraslar sığışmır bəndə,
Yəqin, ola bilər, razıyam mən də.
Bəlkə, iradənin zəifliyindən
Günaha batırlar, nə deyirəm mən?!
Tutalım belədir, nə vaxta qədər
Xain ola bilər arvadına ər?!
Təklilər dözərik, dözərik necə?
Birdən cəlb etməzmi bizi əyləncə?
Yoldan çıxarmazmı ehtiras bizi,
Zəiflik qırmazmı iradəmizi?
Qoy ərlər dayansın səbr-dözümlə,
Yaxşı rəftar etsin hər an bizimlə.
Yadında saxlasın bunu hər kişi,
Bizə nümunədir onların işi.
Əgər bu həyatda varsa səhvimiz,
Deməli, onlardan öyrənirik biz.

Dezdemona.

Yox, yox, gəl. unutma bu həqiqəti,
Daim pak olmalı qadın isməti.
Gecən xeyrə qalsın, vaxtdır, indi get.
Pisdən pis öyrənmə, pisi yaxşı et.

Gedirlər.

BEŞİNCİ PƏRDƏ

BİRİNCİ SƏHNƏ

Kipr, bir küçə. Yaqo ilə Rodriqo daxil olurlar.

Yaqo.

Burda, bu sütunun arxasında dur,
O gəlib keçəndə düz böyründən vur.
Qılıncı əlində hazır saxla sən,
Cəld tərən, çəkinmə, qorxma heç nədən.
Mən də dayanaram sənənin yanında,
Cəsarət lazımdır ancaq bu anda.
Bizim ümidimiz bunadır artıq:
Ya qalib gələrik, ya məhv olarıq.

Qanın soyumasın damarlarında,
Möhkəm dur, mətin ol öz qərarında.
R o d r i q o. Kömək lazım gələr, uzaqlaşma ha!
Y a q o.

Burda yanıdayam, vaxt çatıb daha.
Əllərin əsməsin, olma ağciyər,
Get, dayan yerində, qorxmaz igid ər.
Bir azca kənara çəkilir.

R o d r i q o.
Onu öldürməyə həvəsim yoxdur,
Ancaq ölməlidir, səbəbi çoxdur.
Ya q o inandırır məni bərk, yaman,
Nə eybi, bir adam köçər dünyadan.
İrəli, qılıncım, qanı tökülsün,
Qərarım belədir: o gərək ölsün.

Sütunun arxasına keçir.

Y a q o.
Yaranın közünü qoparıb qəsdən,
Yaman cinlətmişəm bu kütbeyni mən.
İndi Kassionu qılınclasa o,
Ya da məhv eləsə onu Kassio,
Ya da bir-birini öldürsə onlar,
Tək mənim xeyrimə olacaq bunlar.
Birdən sağ qalarsa Rodriqo əgər,
Dolaşmaq düşəcək onda düyünlər.
Tələb edəcəkdir bir-bəbir geri
Xanıma verdiyi hədiyyələri.
Qarnıma axıbdır o inci-almaz,
Heç cür belə işə yol vermək olmaz.
Kassio bu tordən çıxsə salamat,
Ona gözəl qızıtk güləcək həyat,
Mənimsə iyrənclik olacaq ömrüm,
Necə çatacaqdır bu dərdə səbrim?
Bundan əlavə də, sən dəhşətə bax,
Mavr yalanımı ona açacaq.
Təhlükə içində qalıram hər an,

Yox, o ölməlidir. Həni bir imkan?
Yeganə yol budur, fürsətdir,
Yaqo, Eşit, addım səsi, aha, gəlir o.

Kassio daxil olur.

R o d r i q o.

Onun yerşidir, odur bu gələn,
Öl, əclaf, di rədd ol cəhənnəmə sən!

Öz yerindən çıxıb, Kassionun üstünə atılır.

K a s s i o.

Doğrudan ölmüşdüm, bəli, nə deyim,
Əgər olmasaydı bu dəmir geyim.
İndi möhkəm dayan, yoxlayım mən də,
Zirehin sınımr ki, qılinc dəyəndə?
Qılıncıla Rodriqonu yaralayır.

R o d r i q o. Oh, məni öldürdü, vay səni, alçaq! Yaqo
gizləndiyi yerdən çıxaraq, Kassionun arxadan qılçasına xəncərlə
vurub qaçır

K a s s i o.

Oldum ömrüm boyu mən şikəst,
çolaq. Kömək edin, ey, ey, qətl, qətl
var! (*Yıxılır*).
Burda yolu-izi kəsib quldurlar.
Otello uzaqdan görünür.

O t e l l o.

Kassio qışqırır, təntiyib ofəl...
Yaqo öz vədinə eyləyir omol.

R o d r i q o. Mənəm bu dünyada ən rəzil insan.

O t e l l o. Elədir, bu odur, düz buyurursan.

K a s s i o.

Ehey, kömək edin, bir əl yetirin,
Tez işıq yandırın, həkim gətirin.

O t e l l o.

Özüdür, əlbəttə, inildəyir o!
İgid, alicənab, namuslu Yaqo
Göstərdi mənə öz sədaqətini,
Qorudu dostunun ləyaqətini.

Namus keşikçisi, ədalətli kəs,
Sənin bu hünərin mənə dərstdir, dərs.
Sən mənə öyrətdin qisas almağı,
İntiqam zamanı qəddar olmağı!..
Sevgilin ölübdür, qəşəng nazənin,
Az qalıb rüsvayçı ömrünə sənin.
Ah, pozğun, gözlə bir, gəlirəm indi.
Artıq növbə sənin, əcəl sənindi.
Daha gözəlliyin əbəsdir, əbəs,
Gözlərin könlümü məftun eyləməz.
Müqəddəs yatağı ləkələdin, ax,
Bu ləkə al qanla yuyular ancaq. (*Gedir*).

Lodoviko və Qrasiano daxil olurlar.

Kassio.

Of, of, öldürdülər, ay haya yetən, -
Yoxmu bir keşikçi, bir yoldan ötən?

Qrasiano.

Görünür, burada bir fəlakət var,
Necə də qorxuncdur bu çıxırtilar!
Yamanca pis yerdə axşamladıq biz.

Kassio. Gəlin, imdad edin!

Lodoviko. Eşidirsiniz?

Rodriqo. Of, əclaf, yaramaz, oh, iyrənc, murdar!

Lodoviko.

Ya iki, ya da üç nəfərdir onlar.
Nə müdhiş gecədir, zülmətə baxın,
Bir kömək olmadan getməyək yaxın.
Heç nə qaranlıqda görünmür gözə,
Bəlkə, bu tələdir, qurublar bizə.
Qəsdən bağırırlar, gedək havara
Beləliklə, bizi salsınlar tora.

Rodriqo.

Nədir, ətraf boşdur, yoxdur bir gələn?
Məni qan aparır, ah, ölürəm mən.

Lodoviko. Eşidirsinizmi?

Qrasiano.

Odur, köynəkcək

Yaraqlı-yasaqlı kimsə gəlir tək,
Əlində məşəli.

Yaqo məşəllə geri qayıdır.

Yaqo.

Kimdir qışqıran?

Kimi öldürüblər? Hanı ölüm, qan?

L o d o v i k o. Bilmirik.

Y a q o. Səs-küyü eşitmədiniz?

K a s s i o.

Buraya, buraya! Tez, tez gəlin siz,

Allah xatirinə, kömək əyləyin!

Y a q o. Nə var, nə haraydı, yaxşı, söyləyin.

Q r a s i a n o. Məncə, Otellonun yavəridir bu.

L o d o v i k o. Çox igid adamdır, odur, doğrusu.

Y a q o.

Kədərlə, qüssəylə kimdir bağırان,

Bir imdad istəyən, adam çağırان?

K a s s i o.

Sənsənmi, of, Yaqo, mən oldum şikəst,

Mənə o alçaqlar qəsd etdilər, qəsd.

Ölürəm, bir əlac.

Y a q o.

Vay, aman, Allah,

Hansı alçaqlardır bunu edən, ah?!

K a s s i o.

Deyəsən, burdadır onlardan biri,

Durub əkilməyə qalmayıb giri.

Y a q o.

Satqınlar, xainlər, tfu, alçaqlar!

(Lodoviko və Qrasianoya)

Ey, ey, siz kimsiniz, gəlin, qoçaqlar,

Bir yardım göstərin.

R o d r i q o. Yetişin dada!

K a s s i o, Onlardan biridir o haramzada.

Y a q o. Alçağın alçağı, yırtıcı, qəddar!

Xəncərlə Rodriqonu vurur.

Ro dr i q o.

Səni lənətə gəl, Yaqo, of, murdar,
İnsan sifətində qaniçən köpək!

Y a q o.

Gecə, qaranlıqda adam öldürmək!
Di sus əbədilik, qudurmuş, harın,
Hanı özün kimi əclaf dostların?
Necə də sakitdir, baxsan bu şəhər
Sanki hamı batıb, yoxdur bir nəfər,
Vay, vay, öldürüblər fəğir bədbaxtı!
Ey, ey, siz kimsiniz, nə var bır vaxtı?
Yaxşımı, ya pismi, deyin, fikriniz?

L o d o v i k o. Necə istəsəniz, qiymət verin siz.

Y a q o. Senyor Lodoviko?

L o d o v i k o. Özüdür, cənab.

Y a q o.

Məni bağışlayın, karıxmışam lap.
Quldurlar, görüm ki, xar olsunlar, xar,
Burda Kassionu yaralayıblar.

Q r a s i a n o. Kassionu?

Y a q o.

Aman, odlanır başım,
Harana vurublar, mənim qardaşım?

K a s s i o. Qıçımı kəsiblər.

Y a q o.

Kömək ol, ya rəbb!
Tez, tez işıq verin, ah, sızlayır qəlb,
Yaranı bağlayım köynəyimlə mən.

Bianka daxil olur.

B i a n k a. Kim idi qışqıran? Nə olub, görün?

Y a q o. Yavərdi qışqıran!

B i a n k a.

Aman, odur, o,
Mənim mehribanım, əziz Kassio.

Y a q o.

Hər yerdə tanınmış süleysin qəhbə!
Leytenant, vardır mı bir güman, şübhə.
Sizi belə qəfil kim vura bilər?

K a s s i o. Nə deyim, şübhəm yox heç zərrə qədər.
Q r a s i a n o.

Sizi axtarırdım mən bu müddətdə,
Təəssüf, gör, tapdım nə vəziyyətdə!

Y a q o.

Mənə sarğı verin, tələsin bir az,
Hə, belə, bax, belə, gecikmək olmaz.
Onu aparmaqçün rahat, ehmalca,
Tez olun, tez gedin xərək dalınca!

B i a n k a.

Huşunu itirir, bayılır ki o,
Kassio, Kassio, aman, Kassio!

Y a q o.

Şübhəli görürəm mən bu zibili,
Vardır cinayətdə onun da əli.
Toxdayın, Kassio, dostum, azcana,
Gəlin bir, işığı tutun bu yana.
Görək bir burada ölən kimdir, kim?
Vay, vay, mənim dostum, əziz həmyerlim
Rodriqo? Yox... Bəli, odur, ağalar,
İlahi, bu nədir, belə iş olar?!

Q r a s i a n o. Hansı, venesiyalı?

Y a q o.

Özüdür, yazıq!
Onu tanıyırsız?

Q r a s i a n o. Bəli, tanışlıq.

Y a q o.

Senyor Qrasiano? Huş qalıb yəni?!

Bu qanlı hadisə sarsıdıb məni.

Lütfən bağışlayın, ağlım çaşmada,
Sizi görməmişəm bu çaxnaşmada.

Q r a s i a n o. Eybi yox.

Y a q o.

Kassio, ayıldınız, hə?
Xərəyi, xərəyi tapın tezcənə!
Q r a s i a n o. Düzü, Rodriqodur?
Y a q o. Özüdür, yəqin.

Xərəyi gətirirlər.

Bu da, bu da xərək, aha, gətirin.
İstəkli dostlarım, siz bu saatca
Evinə aparın onu rahatca,
Həkimini gətirib gəlirəm mən də.
(*Biankaya*)
Xanım, zəhmət çəkmə boş yerə sən də.
Kassio, buraya düşüb ölən kəs
Əziz dostum idi, qəzəb, kin bilməz.
Bir deyın, danışın, nəydi bu dəhşət.
Nəydi aranızda olan ədavət?

K a s s i o.

Heç nə, heç nə yoxdu əsla, qətiyyəən,
Axı, tanımırıram bu adamı mən.

Y a q o (*Biankaya*).

Bu nədir, qalmayıb bənizində qan? -
Onun meyitini götürün burdan, -

Kassionu və Rodriqonun meyitini aparırlar.

Hörmətli cənablar, bir dayanın siz.
- Xanım, rəngin qaçıb, deyil səbəbsiz
-Onun gözündəki vahimə, qorxu
İnsanda oyadır ən müdhiş duyğu.
-Gözlərin beləcə bərəlsə əgər,
Tezliklə çox sirri bizə öyrədər.
-Rica əyləyirəm, bir gəlin yaxın,
Onun gözlərinə diqqətlə baxın
Görürsüz, cənablar, dil susur, fəqət
Baxışda danışır günah, qəbahət.

Emiliya daxil olur.

E m i l i y a. Nə olub, nə olub, nə haydı, kişi?

Y a q o.

Tamam qarışdırıb Rodriqo işi:
Qaranlıqda gəlib bir neçə nəfər
Burda Kassioya hücum ediblər.
Kassionu ağır yaralayıb o,
Dostları qaçıbdır, ölüb Rodriqo.

E m i l i y a. Zavallı Rodriqo, yazıq Kassio!

Y a q o.

Yalnız pozğunluğun bəhrəsidir bu.
Emiliya, indi get, öyrən, bu axşam
Yavər harda olub, harda edib şam?
(*Biankaya*)
Nədir, titrəyirsən bu sözdən, xanım,
Deyəsən, düz olur mənim gümanım?

B i a n k a.

Bizdə şam eləyib bu axşam yavər,
Fəqət titrəmirəm mən zərrə qədər.

Y a q o.

O səninlə olub? İşə bax, kimlə?
Sənə əmr edirəm, gedək mənimlə!

E m i l i y a. Tfu, ayıb olsun, həyasız qəhbə!

B i a n k a.

Mən qəhbə deyiləm, tövbə, min tövbə!
Sənintək qadınam - ləkədən uzaq.

E m i l i y a. Mənimtək! Utanmaz, sırtıqlığa bax!

Y a q o.

Möhtərəm cənablar, lütf eyləyiniz,
Yazıq Kassionun yarasına biz
Gedək birgə baxaq: kəsib ağrını,
Necə dəyişəcək həkim sargını? (*Biankaya*)
Xanım, arxamca gəl, orda nəhayət,
Bizə danışarsan başqa hekayət.
Emiliya, qəsrə qaç, get sərdargilə,
Sən bu müsibəti onlara söylə,
Di yeri.

(Kənarə).

Bu gecə ötürməz hədə:

Ya məni ucaldar, ya da məhv edər.

Gedirlər.

İKİNCİ SƏHNƏ

Qəsrdə yataq otağı. Dezdemonə yatır, şam yanır.

Otello daxil olur.

Otello.

Budur səbəb, səbəb tək budur yalnız,

Ürəyim çırpınır necə qərarlız!

Siz ey pak ulduzlar, bu səbəbin mən

Adını çəkməyəm xəcalətimdən.

Səbəb ancaq budur, lakin qanını

Tökərək almaram onun canını.

Bədəni mərmərdən, qardan da bəyaz.

Ona toxunmağa ürəyim qıymaz.

Ancaq ölməlidir, yoxsa o şeytan

Çoxunu aldadıb çıxarar yoldan.

Əvvəl söndürərəm mən bu işığı,

Sonra bu işığı - bu yaraşığı.

Ey nur xidmətçisi, ey müqəddəs şam,

Mən səni söndürsəm, peşman olsam,

Burda çətin nə var? Mən elə bu dəm

Səni əzəlkitək yandıra billəm.

Ah, səni, ah, səni söndürsəm fəqət.

Sən, ey yer üzündə əvəzsiz xilqət,

Ülvi gözəlliyin ilk nümunəsi,

Təbiətin nadir, canlı şöləsi,

Hanı bu dünyada Prometey, hanı?!

Yenidən yandırın sənin ziyanı?!

Dərsəm qızılgülü öz budağından,

Təzədən yerində bitməz heç zaman.

O mütləq solacaq, nə dəhşətlidir!

Çiçək budağında tərəvətlidir.

İyləyim gülümü şaxında ikən.

(Dezdemonanı öpür).

Ürək rövnəq tapır yaz nəfəsindən.
Elə bil, məlhəmdir bu saf tərəvət,
Onun qarşısında susar ədalət.
Bir daha, bir daha öpüm, nə xoş hal!
Ölsən də, dəyişmə, beləcənə qal.
Səni öldürəcəm, sevəcəm yenə,
Eşqin təsəllidir həyatda mənə.
Bir daha qoy öpüm, ah, bu son öpüş
Nə qədər şirindir, nə qədər müdhiş.
Mən həm ağlayıram, həm məhv edirəm,
Ağır əzablarla doludur sinəm.
Çəkirəm göylərin qəm-kədərini,
Göylər də məhv edir sevdiklərini.
Ah, oyandı.

Dezdemon a . Kimdir? Otello, sənsən?

O t e l l o . Bəli, Dezdemon a .

Dezdemon a . Yatmırsan nədən?

Otello .

Bu axşam, bir söylə, yatmış ülkərim,
Dua etmişəm?

Dezdemon a . Bəli, sərvərim.

Otello .

Günahın qalıbsa, bunun üçün də
Allah qarşısında, tanrı önündə
Dua et, tezliklə günahımı yu.

Dezdemon a . Sənin fikrin nədir, nə deməkdir bu?

Otello .

Di başla, dua et, durma bir an da,
Cəld ol, gözləyirəm səni bu yanda.
Hazır deyilsənsə ölümə ruhən,
Səni öldürməyəm əsla, qətiyyən.
Allah eləməsin, eyləyəm bunu,
Heç vaxt öldürməyəm sənin ruhunu.

Dezdemon a . Necə, danışırısan qətlimdən?

Otello . Hə, mən...

Dezdemon a . Xudaya, hifz elə məni ölümdən!

O t e l l o . Amin, amin deyir qəlbim, varlığım!

Dezdemon a . Belə deyirsənsə, öldürməzsən.

O t e l l o . Hım!

Dezdemon a .

Ancaq qorxudursan məni, əzizim,
Nə üçün qorxuram, bilmirəm özüm.
Baxırsan necə də çılgın, dəhşətlə,
Gözlərin oynayır hirsə, hiddətlə.
Ləkəsiz olsa da eşqim, ismətim,
Qorxuram, baxmağa yoxdur taqətim.

O t e l l o . Düşün günahımı nə varsa bir-bir.

Dezdemon a . Yeganə günahım səni sevməkdir.

O t e l l o . Bəli, öləcəksən elə bununçün.

Dezdemon a .

Bu ki təbiətə ziddir büsbütün.
Cəzayla kəsilməz eşqin nəfəsi,
Heç vaxt öldürməzlər sevən bir kəsi.
Axı, ölüm hara, məhəbbət hara?!
İnsan sevdiyiçün çəkilməz dara.
Gözlərin andırır qan çanağını,
Hirsə çeynəyirsən alt dodağını.
Qəzəb dalğalan tutub çöhrəni,
Dəhşətli fikirlər titrədir səni.
Bunlar xəbər verir gələn tufanı,
Əminəm, mənə yox heç bir ziyanı.

O t e l l o . Sus daha, danışma boş yerə, nəhaq.

Dezdemon a . Susuram. Nə olub, bir söylə ancaq.

Otello.

Dünyada mənimçün əziz, yeganə
Dəsmalı yadigar vermişdim sənə,
Sənsə Kassioya vermisən onu.

Dezdemon a .

Vallah, bu düz deyil! Tez Kassionu
Çağırtdır, qoy gəlsin, soruş özündən.

Otello.

Füsunkar məleykə, həya eylə sen,
Utan əməlindən, fikirləş barı,
Qırmısan, pozmusan əhdi, ilqarı.
Sən artıq öz ölüm yatağındasan,

Əcəlin amansız qucağındasan.
Dezdemon a . Məni öldürməzsən, yəqin ki, hələ.
Otello .

İndi öləcəksən, bitib məsələ,
Odur ki, havayı uzatma bunu
-Açıqca etiraf etlə suçunu.
And içib suçunu atma boynundan,
Bil ki, xəbərdaram hər oyunundan.
Qərarım qətidir, çalışma əbəs,
Heç nə qərarını dəyişə bilməz.
Qəlbim fəryad edib, çəksə də nalə,
Mütləq ölməlisən.

Dezdemon a . Allah, rəhm elə.

O t e l l o . Mən amin deyirəm.

Dezdemon a .

Rehm elə sən də,
Mərhəmət oyansın mənə qəlbində.
Təhqir etməmişəm səni qətiyyən,
Heç vaxt sevməmişəm Kassionu mən.
Tanrı buyruğuna əməl edərək,
Mən onu sevmişəm yalnız insantək.
Qorumuşam sənin könül varını,
Ona verməmişəm yadigarını.

Otello .

Vallah, özüm gördüm, döndü iqbalım,
Onun əlindəydi mənim dəsmalım.
Oh, vəfasız qadın, tükənməz dərdim,
Səni ədalətə qurban verərdim.
Fəqət hiylələrin gəlməyir başa,
Yalanın qəlbimi döndərdi daşa,
Amansız qatilə çevirdi məni,
Gərək qatil kimi öldürəm səni.
Mən gördüm dəsmalı.

Dezdemon a .

Yeqin, tapıb o.
Çağırtdır, nə var ki, gəlsin Kassio.
Dəsmal verməmişəm ona heç zaman,

Sən soruş özündən, bir eşit, inan,
Desin həqiqəti.

O t e l l o. O deyib artıq.

Dezdemon a. Nə deyib, sərvərim?

O t e l l o. Deyib yatmışıq.

Dezdemon a. Nə təhər, ah, qeyri-qanuni?

Otello. Bəli.

Dezdemon a.

Yox, yox, necə dönüb ağzında dili?!

Təkrar edə bilməz o bunu heç cür.

Otello.

Bacarmaz, elədir, belə görünür.

Əbədi bağlanıb ağzı, susur p,

Çəkib zəhmətini namuslu Yaqo.

Dezdemon a.

Demək, qorxmurammış mən nəhaq yerə,

Nə olub, nə olub? Ölüb biçərə?

Otello.

Canlanıb hər tükü olsaydı bir can,

Yenə qurtarmazdı qisas odundan.

Dezdemon a.

Fəlakət! İftira atıblar ona,

O, qurban gedibdir şərə, böhtana.

Aman! Mən məhv oldum.

Otello.

Qəhbə, bir utan.

Hələ bir əclafə sən ağlayırsan?!

Dezdemon a.

Sərvərim, mürvətin çatsın hoyuma,

Qov məni, ancaq ki ömrümə qıyma.

Otello. Öl, fahişə!

Dezdemon a.

Sabah sən öldür məni,

Möhlət ver, yaşayım tək bu gecəni.

O t e l l o. Mənə qarşı durmaq?! Beləsə, heyhat...

Dezdemon a. İzn ver, yaşayım yarımca saat.

O t e l l o. Yox, olmaz, dəyişməz heç nə qərarı.

Dezdemona. Bircə dəfə dua eyləyim, ban.
Otello. Yox, olmaz, bu gecdir.

Onu boğur.

Emiliya (*Səhnə arxasından*).

Sərdar, ey sərdar,
Tez açın qapını!

Otello.

Nədir hay-haray?
Kimdir səs-küy salan, qışqıran belə?
Ölməyib, deyəsən, canı var hələ?
Vəhşiyəm, ürəyim yumşaqdır fəqət.
Qoymamam çəkəsən artıq əziyyət,
Belə, belə!
(*Xəncərlə vurur*).
Açın qapını, sərdar!

Otello. Kimdir?

Emiliya (*Səhnə arxasından*). Sərdar, sizə bircə sözüüm var.

Otello.

Emiliyadır, yaqın gətirib xəbər.
Demək, Kassionu məhv edəyiblər, -
Bu saat, bu saat, hə, öldü daha,
Artıq qımıldanmır, tərpəndi, aha,
Yox, yox, yatıb qalıb, xəyanətsizdir,
Məzartək sakitdir, hərəkətsizdir.
Emiliyanı evə buraxım, ya yox?
Hansı yaxşı olar? Bağırır nə çox.
Mənə elə gəlir, yenə tərpəndi,
Yox, yox, tərpənmədi. Nə edim indi?
Emiliya içəri elə girəntək,
Şübhəsiz, zövcəmə xitab edəcək.
Zövcəm! Hanı zövcəm? Yadam bu ada,
Artıq mənim zövcəm yoxdur dünyada.
Necə dözülməzdir, ağırdır bu an,
Elə bil, başlanıb müdhiş bir tufan.
Tutulub Günəş də, Ay da, elə bil,
Sanki, bu kainat əvvəlki deyil.
Hər şey başdan-başa zülmət içində,

Aləm lərzə gəlir dəhşət içində.
Emiliya (*Səhnə arxasından*).

Xahiş eyləyirəm, möhtərəm sərdar!
Tez açın qapını, təzə xəbər var.

Otello.

Emiliya, hə, gəl, unutdum səni.
Sakit ol, bir dayan, çəkim pərdəni.

Qapını açır. Emiliya daxil olur.

Sənə nə olub, ey, nədir qalmaqal?
Emiliya.

Adam öldürüblər, ah, ah, general,
O yanda, küçədə.

Otello. Necə, bu saat?

Emiliya. Elə bu saatca.

Otello.

Dəyişib həyat,
Ayın təsirindən baş verib bu iş,
-Yəqin, yoldan çıxıb, qəbahət etmiş,
Yerə həddən artıq yaxınlaşıbdır,
Bundan dəli olub, hamı çaşıbdır.

Emiliya.

Kassio öldürdü bir zavallını,
Rodriqo adında venesiyalı.

Otello. Rodriqo da ölüb, Kassio da, hə?

Emiliya. Xeyr, Kassioya olmayıb heç nə.

Otello.

Kassio sağ qalıb, çaşqınlığa bax,
Demək, qan tökülüb havayı, nahaq.
İntiqam çevrilir fəlakətlərə.

Dezdemonə. Ölürəm, ölürəm günahsız yerə..

Emiliya. Nədir bu inilti?

Otello. Necə, hamı bəs?

Emiliya.

Ay aman, xanımın səsidir bu səs!
Kömək, kömək edin! Ah, mehribanım,
Dillənin, danışın yenə də, xanım!

Dezdemonə. Günahsız ölürəm.

Emiliya.

Xanım, əzizim,
Kimdir qatiliniz!

Dezdemonə.

Heç kəs, mən özüm.
Əlvida, qoy bilsin ərim - sultanım,
Təmizdir ismətim, pakdır vicdanım.
Of, eyvah, əlvida!

Ölür.

Otello.

Sən işə bax bir!
Onu kim öldürdü?

Emiliya. Əfsus, kim bilir?

Otello.

Eşitdin, o dedi, mən özüm, heç kəs.
Mən öldürməmişəm.

Emiliya.

Söz ola bilməz.
Xanım belə dedi öldüyü zaman,
Gərək həqiqəti söyləsin insan.

Otello.

Getdi bu dünyadan bir yalançı, tək,
Cəhənnəm oduna o yansın gərək.
Onu mən öldürdüm.

Emiliya.

Beləsə, onda
Lənətə layiqsən bütün cahanda.
Sənsən ibislərin mənfuru, pisi,
Xanım - mələklərin safı, munisi!

Otello.

Azmışdı yolunu, ağıl çaşmışdı,
Qəhbəlik edirdi, pozğunlaşmışdı.

Emiliya. Yox, böhtançı iblis, o vəfardadı.

Otello. Lal axan su kimi, xəyanətkardı.

Emiliya.

Alışan od kimi haqsızsan özün,
Tamam əsassızdır, yalandır sözün.
Eşqinə sadıqdi o gözəl mələk

Müqəddəs göylərdə pak ilahətək.

Otello.

Kassio onunla başbir olubdur,
Ləyaqət, sədaqət təhqir olubdur.
Soruş öz ərindən bu rəzaləti,
Danışsın necə var qoy həqiqəti.
Olmasaydı möhkəm bir sübut əgər,
Ona bu cəzanı verərdim məgər?
Qoy düşüm, səbəbsiz toxunsam ona,
Zülmət cəhənnəmdə dibsiz yargana.
Sonsuz izzirətdən, dərddən solum mən,
Əbədi nifrətə düşər olum mən.
O atdı, tapdadı əhdi, ilqarı,
Ərin sübut edib bütün bunları.

Emiliya. Mənim ərim?

Otello. Sənin ərin.

Emiliya.

Xanım, a,
Xəyanət yoluna düşüb, əcaba?

Otello.

Bəli, Kassioyla. O saf qalsaydı,
Eşqinə, andına doğru olsaydı,
Tanrı yaratsaydı möcüzə-röya,
-Saf-xalis zümrüddən yeni bir dünya,
Mənə versəydilər həmin dünyanı,
Ona dəyişməzdim Dezdemonam.

Emiliya. Mənim ərim?!

Otello.

Bəli, açdı gözümlü,
Mənə o göstərdi mənim özümü.
Ya qo - sədaqətli, namuslu adam,
Çirkin əməllərə qənimdir müdam.

Emiliya. Mənim ərim?

Otello.

Niyə edirsən təkrar,
Axı, bu təkrara nə ehtiyac var?
Dedim sənin ərin.

Emiliya.

Ah, yazıq xanım!
Sənin təhqir olub əhdin, peymanım,
Dözülməz alçaqlıq, amansız dəhşət,
Eşqi ələ salıb mənfur rəzalət.
Ərim dedi: xanım xəyanət edir?

Otello.

Bilmirsən bu sözün mənası nədir?
Neçin çeynəyirsən onu bu qədər?
Dedim sənin ərin, bildin müxtəsər?!
Mənim həmdəməmdir, sənin ərin o,
-Namuslu, namuslu, namuslu Yaqo.

Emiliya.

O belə deyibse, düşsün dərdlərə.
Ürəyi doğransın qoy zərrə-zərrə.
Əzablar içində o yavaş-yavaş
Çürüsün, iylənsin əsrlərcə kaş.
Gözün içində yalan söyləyib,
Dünyada ən iyrənc böhtan söyləyib
O səni sevirdi canından artıq.

Otello. Ha, ha, ha!

Emiliya.

Acıla, gül, ver də acıq.
Yenə də deyirəm mən həqiqəti,
Göylər bağışlamaz bu cinayəti.
Təmizdi, büllurdu o ülvî xilqət,
Sən onun qədrini bilmədin fəqət.

Otello. Ondan qalmaz qəhbə, di mumla, bəsdir.

Emiliya.

Sənin hədələrin daha əbəsdir.
İstər dağla məni, ürəyimi yar,
Ölmüşün ölümədən nə qorxusu var?!
Ah, səfeh, ah, qanmaz! Duyğusuz kötük!
Gör bir ucbatından nə günə düşdük?!
Qoymaram bu işi mən gizli qala,
Sənin qılıncından qorxmuram əsla.
İyirmi dəfə də öldürsən məni,

Rüsvay edəcəyəm aləmdə səni.
Ay-haray, bir kömək! Qatil var, qatil!
Xanımı öldürdü Mavr, o səfil.

Montano, Qrasiano və Yaqo daxil olurlar.

Montano. Möhtərəm general, nə vardır belə?
Emiliya.

Ah, Yaqo, vaxtında gəlmişən elə,
Heç zaman, heç zaman yol vermə ona,
Atsın cinayəti sənin boynuna.

Qrasiano. Nə olub?
Emiliya.

Əzizim, çəkinmə qəti,
Əgər kişisənsə, de həqiqəti.
İndi biabır et sən yalançını,
Qoy hamı tanısın bu böhtançını.
Söyləyir, guya ki, demisən: ona
Xəyanət edirmiş pak Dezdemonə.
Bu ki iftiradır! Rəzalətə bax!
Bilirəm, olmazsan sən belə alçaq.
Partlayır ürəyim, bir danış, dillən.

Yaqo.

Yalnız öz fikrimi söyləmişəm mən.
Yoxdur bir əlavəm bir kəlmə həтта,
Özü sübut edib bunu həyatda.

Emiliya.

Ona demisənmi, o məsum xilqət
Eşqinə, ərinə edib xəyanət?

Yaqo. Demişəm.

Emiliya.

Bu mənfur, bu çirkin yalan,
Axı, necə çıxıb sənin ağzından?
Xanım Kassioyla atıb namusu?..
Tamam uydurmadır, Allah haqqı, bu,
Heç cür mümkün deyil, bu ola bilməz.

Yaqo. Bəli, Kassioyla. Sən dilini kəs!

Emiliya.

İndi mən dil açım, danışım gərək.
Bu vicdansız işə dözərmə ürək?!
Xanım daha yoxdur, odur, baxın da,
Onu öldürüblər öz yatağında.

Montano, Qrasiano. İlahi, sən saxla!

Emiliya.

Demək, onu sən
Bu rəzil ölümə təhrik etmisən.

Otello. Təəccüb etməyin, ölüb, doğrudur.

Qrasiano. Qorxunc həqiqətdir.

Montano. Müdhiş yuxudur.

Emiliya.

Alçaqlıq, alçaqlıq, iyrənc alçaqlıq!
İndi xatırladım, anladım artıq.
Əvvəllər duymuşdum, hiss eləmişdim,
Belə bir alçaqlıq olar demişdim.
Həyat iztirabdır, o, göz yaşıdır,
Bu cür müsibətdən ölüm yaxşıdır.
Alçaqlıq, alçaqlıq!

Yaqo.

Dəlisən, arvad?
Evə get deyirəm sənə bu saat!

Emiliya.

Lütf edin, danışım nəcib ağalar!
Sizə deyiləsi mənim sözüm var.
Vaxt vardı - ərimə tabe idim mən,
Ona baş əymirəm artıq bu gündən.
Yaqo, ola bilsin bir də buradan
Evə qayıtmayım heç vaxt, heç zaman.

Otello. O! O! O! (*Yatağa yıxılır*).

Emiliya.

Nalə çək, dağla sinəni,
Məhv etdin ən təmiz, pak ilahəni.

Otello (*Qalxaraq*).

Yox, o ləkəliydi! Burdasız, əmi?!
Sizi tanımadım mən görən kimi.
Qardaşınız qızı odur, yatır, bax,

Ölüb, həqiqətən, bir azca qabaq.
Onun nəfəsini kəsdi bu əllər.
Bilirəm, dəhşətdir, ağırdır kədər.

Qrasiano.

Yazıq Dezdemonə, tələsiz insan!
Deyirəm, nə yaxşı ölübdür atan.
Qoşulub qaçaraq getməyin ərə
Bicarə kişini saldı dərdlərə.
Ömrü sapa dönüb qırıldı qəmdən,
Qoca əzablarla köçdü aləmdən.
İndi sağ olsaydı, nə halı vardı.
O bu mənzərədən dəli olardı.
Allahı, dinini təhqir edərdi
Ölümün qocanı kafir edərdi.

Otello.

Ağır müsibətdir, heç dözməz başər.
Ancaq Yaqo indi təsdiq eyləyər:
Xanım Kassioyla başlamış kefə,
Rüsvayçılıq etmiş azı min dəfə.
Kassio etiraf eyləmiş bunu.
Razı salmaq üçün xanım dostunu
Ona bağışlamış mənim töhfəmi
Eşqindən əbədi nişanə kimi.
Yavərin əlində gördüm mən özüm,
Ah, öz peşkəşimi, qalmadı sözüüm.
O, qəşəng dəsməldi, çox xoşlamışdım,
Toy günü xanıma bağışlamışdım.
Atamın anama xatirəsiydi,
Anamın da mənə hədiyyəsiydi.

Emiliya. Ah, göylər, ey uca, ali qüvvələr!
Yaqo. Bəsdir, eşidirsən? Di, sus, sus, yetər.
Emiliya.

Susum?! Yox, həqiqət bilinsin gərək.
Mən indi küləyəm, azad bir külək.
Nə tanrı, nə insan, nə vəhşi, heç kəs,
Heç nə, heç nə məni susdura bilməz.

Yaqo.

Bir düşün, ağlını başına topla,
Çəkil, get evinə.
Emiliya. Getmərəm əsla!
Yaqo Emiliyanı qılıncla vurmaq istəyir.

Qrasiano.
Tfu, rüsveyçılıq, heç bu da ərmi?
Kişi də arvada qılinc çəkərmə?

Emiliya.
Oh, kütbeyin mavr! O dəsmalı mən
Tapmışdım xeyli var lap təsadüfən.
Gətirib ərimə verdim mən onu,
Çünki minnətinin yox idi sonu,
O məni həmişə tuturdu dilə,
Dəsmalı gizlicə keçirim ələ.
Zənn etdim, istəyir xoş niyyət üçün,
Nə bilim istəyir fəlakət üçün.

Yaqo. Sus, həyasız qəhbə!

Emiliya.
Düşündün də bir:
Onu Kassioya xanım veribdir?
Yox, yox, mən tapmışdım, onu mən özüm
Vermişdim Yaqoya, budur düz sözüm.

Yaqo. Yalan demə, ləçər!

Emiliya.
Vallah, cənablar,
Mənim hər kəlməmdə bir həqiqət var.
Ah, başıboş qatil, indi de mənə,
Belə gözəl arvad layiqdi sənə?
O bir ilahəydi, sən bir kor şeytan,
Onun qiymətini biləydin hardan?!

Otello.
Neçin daşlar yağmır yerə göylərdən?!
Neçin ildırımlar düşməyir birdən?!
Göylərin qəzəbi tükənib yəni?!
Oh, iyrənc yaramaz, oh, qəddar cani!

Otello Yaqonu qılıncla vurmaq istəyir, lakin Montano onu
tərksilah edir. Yaqo Emiliyanı qılıncla vurub

qaçır.

Q r a s i a n o .

Zavallı yıxıldı, kəsdi səsini,
O, yaqın, öldürdü öz zövcəsini.

E m i l i y a

Bəli, mən ölürəm, lütf eyləyiniz,
Xanımın yanına qoyun məni siz.

Q r a s i a n o . Arvadı öldürüb, çıxdı aradan.

M o n t a n o .

Belə bir alçağı görməyib cahan.
Mavrın qılınıdır, bunu alınız,
Qapıda, keşikdə gedib qalınız.
Bayıra çıxmasın bu miskin xilqət,
Öldürün, qaçmağa qoymayın fəqət.
Mən isə gedirəm dalınca onun
-O lənətə gəlmiş iyrənc məlunun.

Otello və Emiliyadan başqa hamı gedir.

O t e l l o .

Daha mən deyiləm o cəsür, qoçaq,
İndi qılınıcı alar bir uşaq.
Yoxdursa aləmdə düzlük, həqiqət,
Yoxdursa bəşərdə vəfa, sədaqət,
Neçin can atırıq şöhrətə, ada?
Həyat da, ömür də puçdur dünyada.

E m i l i y a .

Xanım, doğru çıxdı qu quşu nəğmən.
Axı necə duydun ölümünü sən?!
Eşidə bilirsən, eşit sən məni,
Oxuyum son dəfə həmin nəğməni.
Sussun qəlbim. (*Oxuyur*).
Ay söyüdüm, söyüdüm...
Zalım Mavr, mən tutulmuş göy idim.
Ürəyimdə söz qalmadı gizlicə,
Dedim həqiqəti, xoşbəxtəm necə!
İnan mənə, xanım safdı çiçəkdən,
O sevirdi səni sidqi-ürəkdən.
Bax, beləydi, ah, ölürəm, ölürəm.
Ölür.

Otello.

Burda bir silah var, yəqin bilirəm,
-Qılıncdır, qayrılıb İspaniyada.
Verilib tiyəsi buztək suya da.
Aha, tapdım, budur...
Əmi, burdan mən
İndi çıxmalıyam bayıra hökmən.

Q r a s i a n o (*Səhnə arxasından*).

Bihudə çalışma, bir yaxşı düşün.
Baha başa gələr bu sənin üçün.
Silahın ki yoxdur, eylə itaət,
Dayan öz yerində, çək də əziyyət.

Otello.

Onda zəhmət çəkin, olun lütfkar,
Buyurun içəri, sizə sözüm var.
Silahsız olsam da, yoxsa bilin siz,
Qarşımda heç cürə dura bilməzsiz.

Qrasiano daxil olur.

Q r a s i a n o. Yaxşı, nə deyirsən?

Otello.

Siz gəlin yaxın,
Mənim silahım var, görürsüz, baxın.
Olmayıb beləsi heç vaxt heç yerdə,
Onu taxmayıbdır heç bir əsgər də.
Bir zaman vardı ki, başqaydı illər:
Bu möhkəm qılıncla bu miskin əllər
Sədləri yarardı bir an içində,
Mənə yol açardı tufan içində.
Qarşımı kəsmisiz, nədir bu hədlər?!
Qat-qat qorxuluydu həmin o sədlər.
Yoxdu bu aləmdə elə bir qənim.
O davam gətirsin önümdə mənim.
Heyhat, öyünürəm bihudə, nahaq!
Taleyin əmrindən mümkünmü çıxmaq?!
İndi bambaşqadır hökmü zamanın,
Silahlı olsam da, sakit dayanın.
Bu yerdə səfərim yetişib başa,

Bu yerdə qılıncım toxunub daşa.
Bura son məqsədim, axır məskənim,
Çatıb sahilinə ömür yelkənim.
Təşvişlə geriyə çəkilirsiniz?
Bu qorxu hədərdir, heçdir, bilin siz.
Çöplə də kəsərsiz qarşımı indi,
Geriyə dönürəm, artıq yəqindi.
Əzablar içində hey yana-yana
Axı, mən zavallı gedim hayana?
(Dezdemonanın yatağına yaxınlaşır).
Ah, növrəstə gözəl, talesiz qadın!
Necə rəngin soldu, necə ağardın!
Aylı gecə oldu nurlu gündüzün,
Kətan köynəyintək bəyazdır üzün.
Qiyamət günündə biz görüşəndə,
Məhşər ayağına gəlib düşəndə
Bir məsum baxışın bəs eylər mənə:
Çırpar göydən məni yerin təkinə,
Cəhənnəm odunda yanar bədənim.
Soyuyub, soyuyub günəşim mənim.
Soyuyub saflıqtək onun gül üzü,
Belə soyuq olur saflığın özü.
Əlim necə qıydı bu qüdsiyyətə?
Of, qatil, gələsən səni lənətə!
Hardasız, hardasız, cinlər, şeytanlar?
Gəlin, qamçılaysın məni o ki var.
Bakir ilahədən qovun kənara,
Salın tufanlara, fırtınalara.
Alışmış kükürddə saxlayın məni,
Yanar vulkanlarda dağlayın məni.
Aman! Daha yoxdur o pak səcdəgah.
Öldü Dezdemon, Dezdemon, ah!

Hönkür-hönkür ağlayır. Lodoviko, Montano və başqaları
gəlirlər. Kassionu xərkədə, Yaqonu isə dustaq edilmiş halda
gətirirlər.

L o d o v i k o. Hardadır ən çılğın, ən bəxtsiz insan?
Otello.

O kəs ki Otello idi bir zaman
Burdadır, o mənəm.

Lodo viko.

Bəs gürzə hanı? Gətirin buraya əfi ilanı.

Otello.

Olur şeytanların qoşa dırnağı,
Onun ayağında görmürəm, axı.
Bu ki bir nağılmış, uydurma, əbəs,
Əgər o şeytansa, qılınc öldürməz.

Yaqonu yaralayır.

L o d o v i k o. Onun silahını alın əlindən! Otellonun qılıncını alırlar.

Y a q o. Məni qan aparır, hələ sağam mən.

Otello.

Lap yaxşı, əzab çək qan dama-dama,
Ölüm xoşbəxtlikdir rəzil adama.

Lodo viko.

Otello, sən belə cəsur bir insan,
Bir vaxt igidlikdə qazandı ad-san,
İndi bir alçağın düşdün toruna.
Sənə nə ad verək, nə deyək buna?

Otello.

Hər nə ad versəniz, yaraşar yenə,
Namuslu bir qatil söyləyin mənə.
Bilmirəm qisasın nə olduğunu,
Yalnız namusumçün etmişəm bunu.

Lodo viko.

Bu əclaf rəzalət törədib ancaq,
Aldı bir qismini boynuna bayaq.
Onunla birlikdə, doğrudan da, siz
Kassionu öldürmək istəmisiniz?

Otello. Bəli.

Kassio.

Nədən ötrü, möhtərəm sərdar?
Axı, olmamışam heç vaxt günahkar.

Ote'lo.

Buna inanıram, bağışla məni,
Yanıldım, səhv etdim, incitdim səni,

Lütf elə, bir soruş sən bu xəbisdən
-Bu yaradamdan - yariblisdən,
Məni nə məqsədlə saldı tələyə?
Qəlbimi, ruhumu aldatdı niyə?

Yaqo.

Daha soruşmayın məndən bir söz də,
Artıq nə bilirsiniz, bilirsiniz də.
Ağzımı açmaram bir də qətiyyən.

L o d o v i k o. Son dəfə dua da etməyəcəksən?

Q r a s i a n o. İşgəncələr açar ağzını, məlun.

O t e l l o. Nə desin, əlacı susmaqdır onun.

L o d o v i k o.

General, bilinər əsas məsələ,
Yoxdur bir xəbər, yəqin ki, fiələ.
Bir neçə məktub var, ərz eləyim mən,
Mərhum Rodriqonun çıxıb cibindən.
Yaqo bir məktubda yazır: Rodriqo,
Bu gecə ölməli mütləq Kassio.
Sonra da tovlayır bəxtidönmüşü,
Yerinə yetirsin bu çirkin işi.

O t e l l o. Sən bir əclaflığa, rəzilliyə bax!

K a s s i o. Of, vəhşidən vəhşi, alçaqdan alçaq!

L o d o v i k o.

Başqa bir məktubsa tənədir yalnız,
Tamam etirazla doludur kağız.
Rodriqo yazıbdır, od tutub hirsdən,
O boyun qaçırır bu sui-qəsdən,
Məktubu heç kimə o verməyibdir,
Nodənsə Yaqoya göndorməyibdir.
Görünür, sonradan bu iyrənc mütrüb
Onu dilə tutub, yola gətirib.

O t e l l o.

Ah, şor dağarcığı! Ah, mənfur şeytan!
Kassio, bu sirri açıb danışsan!
Zövcəmin dəsmalı, bu necə işdi,
Əlinə haradan elə keçmişdi?

Kassio.

Yataq otağından tapmışdım onu,
Bilmirdim tələnin nə olduğunu.
Məlun özü atıb gizli niyyətlə,
Rəzil, yaşayırmış bir xəyanətlə.
Hər şeyi etiraf etdi bu alçaq.

Otello. O! O! Mən axmağam, axmağam, axmaq!

Kassio.

Yenə bir məktubda qınayır onu,
-Rodriqo lənətə gəlmiş Yaqonu:
Yazır mən növbədə qaldığım gecə
Onu təhrik edib döyüşə necə.
Yazıq peşmanmış tamam, büsbütün
Mənim mənsəbimi aldırdığı üçün.
Huşunu itirib o bədbəxt xilqət,
Daş kimi yerində qalıb bir müddət.
Ayılıb bir anlıq ölümdən əvvəl,
Yaqonun işidir, - deyib, - bu əməl.
Nə qədər qorxuncdur, nə qədər müdhiş:
Onu Yaqo vurmuş, Yaqo öldürmüş.

Lodoviko.

Otello, verilib senatdan əmr:
Burdan getməlisən bizim ilə bir.
Vəzifən alınıb, belədir hökm,
Kiprə təyin olub Kassio hakim.
Bu iyrənc köləyə qaldıqda isə,
Ən dəhşətli cəza gərək iblisə.
Onu dara çəkmək çox azdır, mənəcə,
Ömrü olmalıdır əzab, işgəncə.
Sən dustaq olasan hələlik gərək,
Senatda işinə baxılanadək. Aparın bunları!
Gedəyin, dostlar.

Otello.

Dayanın, ikicə kəlmə sözüüm var.
Dövlət qarşısında bəlli xidmətim,
Hamıya məlumdur öz sədaqətim.
Bunu yaxşı bilir senatda hər kəs,

Bunu ərz etməyə, yəqin ki, dəyməz.
Sizdən acizənə bir xahişim var,
Artıq keçən keçib, nə etmək olar?
Senata yazanda bu müsibəti,
Çalışın yazmağa siz həqiqəti.
Bir kəlmə artırıb, əskiltməyiniz,
Məni olduğumtək əks eləyin siz.
Yazın: varlığıyla sevən bir insan
Ağılla sevmirdi fəqət heç zaman,
Könlü çılğın idi məhəbbətində,
Qısqanclıq yox idi təbiətində.
Sonradan tələyə düşdü, aldandı,
Ən çirkin hiyləni həqiqət sandı.
Qısqanclıq odundan tamam çaşdı o,
Ağır sarsıntıdan quduzlaşdı o.
Yazın ki, tapmışdı axmaq bir zənci
Dünyadan qiymətli, nadir bir inci.
Avam hindli kimi, o bəxti qara
Onu öz əliylə atdı sulara.
Ömrümdə bilməzdim nədir göz yaşı,
İndi iki bulaq axır yanaşı.
Göz yaşım bir an da verməyir ara,
Göz yaşım məlhəmdir iztirablara.
Ərəb çöllərində hər bir ağacdən
Beləcə süzülür torpağa qətran.
Qeyd edin könlümün son arzusunu,
Axırda əlavə əyləyin bunu:
Azğın bir türk gördüm bir gün Hələbdə,
Quyruğu kəsilmiş itdi qəzəbdə.
Bir venesiyalıni tutub döyürdü, Senatı,
Hersoqu pis-pis söyürdü.
Onun xirtdəyini keçirib ələ,
Xəncəri köksünə vurdum, bax, belə.

Özünü xəncərlə vurur.

Q r a s i a n o . Ay aman, bu nədir, nə fəlakətdi!

L o d o v i k o. Hər şey sona çatdı, axıra yetdi.
Otello.

Mən səni öpərək öldürdüm, quzum,
İndi də öpərək ölürəm özüm.

Dezdemonanın yanına - yatağa yığılıb ölür.

Kassio.

Mən bundan qorxurdum, düşündüm ancaq,
Alınıb, üstündə yoxdur bir yaraq.
İnsan bu dünyada belə olarmış,
Hər cəhətdən böyük ürəyi varmış.

L o d o v i k o (*Yaqoya*).

Sparta köpəyi, oh, mənfur, murdar,
Necə də quduzsən, necə də qəddar!
Nə aclıq, nə taun, nə tufan belə
Bir ağır müsibət açmayıb hələ.
Bax öz əməlinə, of, qana həris,
Bu sonsuz dəhşətə bir sənşən bais.
Zəhərtək doğrayır qəlbi, bədəni,
Ah, baxmaq olmayır, çəkin pərdəni.

(*Pərdəni çəkirlər*).

Qrasiano, artıq varis qalırsız,
Bu evə, bu mülkə sahib olursuz.
Mavrın da əmlakı, dövləti-mah
Varisliyə görə sizə çatmalı.
Kassio, siz isə, cənab hökmdar,
Düşünüb bu haqda veriniz qərar.
Bu yaramaz qalır öz öhdənizə,
Ən dəhşətli cəza seçin iblisə.
Yerini, vaxtını təyin eyləyin,
Alçaq, alçaq kimi ölməli, yəqin.
Mənsə Venesiyaya gedirəm birbaş,
Qəlbimi titrədir həyəcan, tələş.
Bu ağır fəlakət sarsıdıb məni,
Söyləyim senata bu faciəni.

Gedirlər.